

Министерство на околната среда и водите
Регионална инспекция по околната среда и водите
гр. Смолян

Регионален доклад
за състоянието на околната среда
през 2023 година

СЪДЪРЖАНИЕ

	страница
СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
I. ВЪВЕДЕНИЕ	6
ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ	6
II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	8
II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ.....	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
II.2. ВОДИ.....	11
II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ.....	51
II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	54
III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
III.1. ОТПАДЪЦИ.....	66
III.2. ШУМ.....	77
III.3. РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ.....	77
III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ.....	83
IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ.....	87
V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ.....	95
VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	103
VII. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	108

СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

- АБ - Асфалтова база
- АИС - Автоматична измервателна станция
- БД ЗБР – Благоевград – Басейнова дирекция Западнобеломорски район с център Благоевград
- БД ИБР – Пловдив – Басейнова дирекция Източнбеломорски район с център Пловдив
- БИ – Биотичен индекс
- БПК₅ - Биологична потребност от кислород за 5-денонощия
- БО – Битови отпадъци
- ГДОС – Годишен доклад по околна среда
- ГПСОВ – Градска пречиствателна станция за отпадни води
- ГФ – Горски фонд
- ДБ – Държавен бюджет
- ДДС – Държавно дивечовъдно стопанство
- ДЛ – Държавно лесничейство
- ДОВОС – Доклад по оценка на въздействието върху околната среда
- ЕО – Екологична оценка
- ЕС – Европейски съюз
- ЗМ – Защитена местност
- ЗОЗЗ – Закон за опазване на земеделските земи
- ЗОПОЕЩ - Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети
- ЗРА – Закон за рибарството и аквакултурите
- ЗТ – Защитена територия
- ЗУО – Закон за управление на отпадъците
- ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда
- ИУЕЕО – Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
- ИУМПС – Излезли от употреба моторни средства
- ИО – Инертни отпадъци
- ИЕО – Индивидуални емисионни ограничения
- КАВ – Качество на атмосферния въздух
- КФС Рожен – Комплексна фонова станция РОЖЕН
- ЛОС – Летливи органични съединения
- МАС - Мобилна измервателна станция
- МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
- МВЕЦ – Малка водноелектрическа централа
- МЗ – Министерство на здравеопазването
- МЗХГ – Министерство на земеделието, храните и горите
- МОСВ – Министерство на околната среда и водите
- МРО – Масово разпространени отпадъци
- МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
- МС – Министерски съвет
- НО – Неопасни отпадъци
- НУБА – Негодни за употреба батерии и акумулатори
- НПО – Неправителствена организация
- НПУО – Национален план за управление на отпадъците
- НСМ – Национална система за мониторинг
- ОО – Опасни отпадъци
- ОЧЦМ – Отпадъци от черни и цветни метали
- ОбС – Общински бюджет
- ОбА – Общинска администрация

- ОВОС – Оценка на въздействие върху околната среда
- ПО – Промислени отпадъци
- ПАМ - Принудителна административна мярка
- ПДК – Пределно допустими концентрации
- ПЗ – Природна забележителност
- ПКЗНБАК – Постоянна комисия за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи
- ППЗГ – Правилник за приложение на закона за горите
- ППЗЛОД – Правилник за прилагане на закона за лова и опазване на дивеча
- ПС – Пречиствателно съоръжение
- ПСОВ – Пречиствателна станция за отпадни води
- ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
- РЗ – Разрешително за заустване
- РЗИ – Регионална здравна инспекция
- РИОСВ – Смолян – Регионална инспекция по околната среда и водите - Смолян
- РЛ – Пловдив – Регионална лаборатория Пловдив
- РЛ – Смолян – Регионална лаборатория Смолян
- РДГ– Смолян – Регионална дирекция по горите Смолян
- РКС – Районен кооперативен съюз
- РШ – Ревизионна шахта
- СПСОВ – Селска пречиствателна станция за отпадни води
- СО – Строителни отпадъци
- ТБО – Твърди битови отпадъци
- УБП – Улавяне на бензинови пари
- ФПЧ₁₀ – Фини прахови частици под 10 микрона
- ХХ – Хвостохранилище

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – СМОЛЯН

Адрес: ул. ”Дичо Петров” № 16, пк. 99, гр. Смолян
e - mail: riosv-smolyan@mbox.contact.bg, <http://smolyan.riosv.com>

Пощенски код: 4700, Телефонен код: 0301

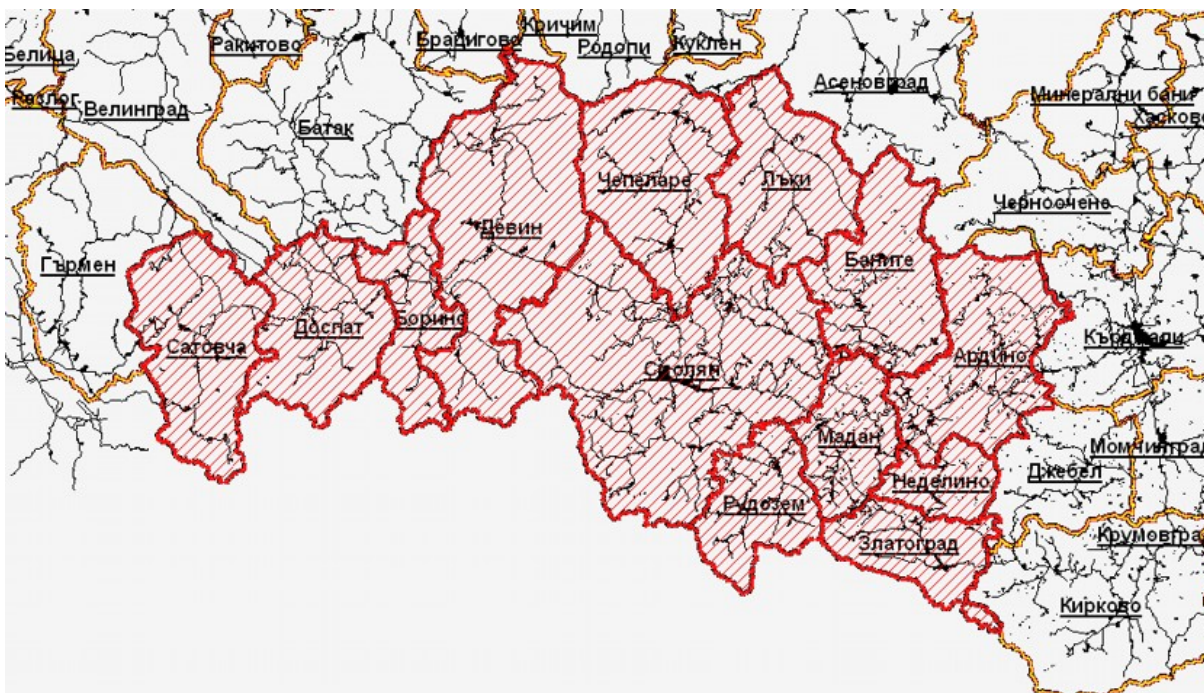
Регионална инспекция по околната среда и водите - Смолян

- Директор - 60113;
- Директор на дирекция „Контрол и превантивна дейност“ - 60107;
- Директор на дирекция „Административно, финансови и правни дейности“ - 60104;
- Дежурен телефон, информация и “Център за административно обслужване” – 60100; 0885-860231;
- Факс - 60119;
- Главен юрисконсулт – 60116;
- Каса и „Човешки ресурси” – 60761, 60105;
- Началник отдел „Превантивна дейност“ - 60768;
- Експерти направление “Превантивна дейност” – 60114;
- Експерти направление “Биоразнообразие, защитени територии, Натура 2000” – 60117;
- Експерт „Специализирани регистри“ – 60115;
- Началник отдел “Контрол на околната среда” - 60108;
- Експерти направление “Води” – 60765; 60766;
- Експерти направление “Въздух” – 60106, 60109;
- Експерт направление „ОХВ и Комплексни разрешителни“ - 60764;
- Началник отдел “Управление на отпадъците и опазване на почвите” - 60127;
- Експерти направление “Отпадъци” – 60110, 60762.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на настоящия доклад е да предостави на всички заинтересовани страни наличната, обработена, обобщена и анализирана в РИОСВ – Смолян информация за състоянието на околната среда през 2023 година. Докладът съдържа данни и от други специализирани органи, с цел подпомагане на регионалните и местните власти, при вземане на решения в областта на околната среда. Чрез интегрирането на политиката по околна среда в регионалните и общински политики се постига устойчиво развитие на териториалните общности.

Основни данни за територията контролирана от РИОСВ - Смолян

Територията, контролирана от РИОСВ - Смолян се намира в Южна България и е разположена в централната част на Родопите. Граничи с областите Пловдив, Пазарджик, Кърджали и Благоевград. На юг, границата съвпада с държавната граница на Република Гърция. Връзката с Гърция се осъществява през ГКПП Златоград – Термес, наричан и Златоград – Ксанти, разположен югозападно от Златоград, на 3,5 км от гръцкото село Лъджа отвъд границата.

Териториалният обхват на инспекцията, включва област Смолян, със съответните общини - Смолян, Златоград, Мадан, Рудозем, Баните, Чепеларе, Борино, Devin, Доспат, Неделино, община Лъки към област Пловдив, община Сатовча към област Благоевград и община Ардино към област Кърджали. В 13-те общини, броят на населените места е 307. Населението по данни от ГД "ГРАО" към 31.12.2022 г. в региона е 129 008 жители - разпределено в 10 града и 297 села.

Релефът на територията е с подчертан планински характер, което дава отражение върху цялостното социално-икономическо, селищно и инфраструктурно развитие. Релефът включва заравнени планински била, гористи склонове, обширни ливади и поляни, които постепенно се спускат към котловини и речни долини.

ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ

През региона на инспекцията протичат много реки, като по-големите са: Арда, Въча, Чепеларска, Върбица, Черна, Давидковска, Малка Арда, Devinска и Доспатска. На реките Доспатска и Въча са изградени едни от най - големите язовири в България: „Доспат“, „Въча“ и „Цанков камък“. Наличието на тези водоеми, обуславя развитие на туризма и спортния

риболов, като това в последните години е особено показателно за град Доспат, област Смолян.

Регионът е богат на минерални и термоминерални води, от които по - големи са: термоминерално находище „Беден”, термоминерално находище „Ерма река”, находища на минерални води „Михалково” (естествено газирана вода), „Девин”, „Лъджа” (Баните) и „Настан” (последното, все още не се експлоатира). Водите от находищата на „Девин” и „Михалково” се бутилират и разпространяват в търговската мрежа, а на „Беден” и „Лъджа” се ползват в балнеолечебни центрове.

Територията, контролирана от РИОСВ – Смолян, в по-голямата си част основно е горска (гори и други залесени земи) и не е богата на земеделски земи – представени предимно от открити пространства (ливади и пасища). Горите и другите залесени земи покриват повече от 60 % от териториалния обхват на инспекцията, което я прави един от най-богатите на гори региони в страната, по-голямата част от които са иглолистни гори от обикновен смърч, бял бор, обикновена ела, черен бор и други, следвани от смесени иглолистни такива и широколистни букови насаждения, габър, дъб, трепетлика, горун, и др. Освен, че осигуряват дървен материал и дървесни продукти, горите са дом на много екосистеми и на основна част от биологичното разнообразие, като осигуряват подходящи местообитания за развитието на голям брой растителни и животински видове, включително и птици. Техните екосистемни услуги, допринасят за човешкото здраве и благополучие чрез регулиране на водата, осигуряване на храна, лекарства и материали, намаляване и контрол на риска от бедствия, стабилизиране на почвата и контрол на ерозията, пречистване на въздуха и водата и като естествен дом за отдих и учене.

Горите със своята всеобщо призната функция да абсорбират въглероден диоксид от атмосферата, помагат за овладяване на промените в климата, както и способстват за смекчаване и адаптиране към въздействията от неговото изменение. Горските територии създават един природен потенциал за активна туристическа дейност, както и определят интереса, възможностите и насоките на стопанската дейност в региона - основно в направление гори, горски територии, горско стопанство и горски сектор. Съществуват благоприятни условия за развитие и използване на горските ресурси за дърводобив, дървообработка и дървопреработка, въвеждане на нетрадиционни източници на енергия, различни форми на природен туризъм и други. Регионът е със силно развито горско стопанство и лесничейство. Горите играят важна роля за съхраняването биологичното разнообразие и са източник на различни странични ползвания (събиране на гъби, билки, диворастващи горски плодове и други).

Природо-географските характеристики на региона, определят наличие на неокрупнени земеделски участъци, в които се развиват сравнително малки земеделски стопанства, в направления – растениевъдство (картофопроизводство, трайни насаждения и други) и животновъдство, в т.ч. и пасищно отглеждане на автохтонни породи животни, както и стопанисване и ползване на естествени ливади, пасища, мери.

Физико-географските, хидроложки, геоложки, климатични, почвени и растителни условия на региона, обуславят едно сравнително голямо разнообразие на видове, на съобщества и природни местообитания, както и наличието на уникална флора и фауна, на редки и изчезващи видове, включени в Червената книга на България, ендемити и реликти и изобилие от ценни лечебни растения.

С цел осигуряване на дългосрочно опазване и съхраняване на най-ценните и застрашени видове и местообитания, на регионално ниво, РИОСВ – Смолян поддържа и управлява 72 бр. обекти от Националната екологична мрежа, включваща – 9 защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (5 по Директивата за дивите птици - „Триград – Мурсалица“, „Персенк“, „Добростан“, „Западни Родопи“ и „Места“ и 4 по Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - „Родопи – Западни“, „Родопи – Средни“, „Долна Места“, „Циганско градище“) и 63 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии. В района попадат 4 резервата, 4 поддържани резервата, 28 защитени местности и 27 природни забележителности. Съгласно регистъра за вековните дървета, на територията на инспекцията се намират 29 вековни дървета.

II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията, контролирана от РИОСВ - Смолян, като част от НСМОС – подсистема “въздух”.

Съгласно утвърденият от министъра на околната среда и водите списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), област Смолян е в РОУКАВ-Югозападен. Предвид изискванията на чл.11, Приложение № 6 от Наредба № 12 от 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 58/2010 г.), АИС - Смолян е градски фонов/транспортен пункт, разположен в застроената част на града - площадката на Регионална библиотека - Смолян. Обхватът на АИС – Смолян, съгласно утвърдената класификация е 100 м – 2 км, като градски фонов и 10-15 м, като транспортен пункт.

На територията на инспекцията се намира и Комплексна Фонова Станция /КФС/- “Рожен”. Функционирането на станцията дава възможност да се получава пълна, обективна и комплексна информация за състоянието на компонентите и обектите на околната среда на фоново ниво. Целта е да се осигури провеждането на системни и комплексни наблюдения на компонентите на околната среда в райони, с малки антропогенни въздействия. Нивото на фоновото замърсяване и динамичното му изменение е важна първична информация, необходима за оценка и прогноза на състоянието на околната среда, а оттук за създаване на екологични норми за допустимо антропогенно натоварване и разработване на стратегии на национално и международно ниво.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

В АИС - Смолян се извършват измервания за определяне нивата на фини прахови частици /ФПЧ₁₀/. Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха. Вредният му здравен ефект, зависи главно от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици. Основни източници на прах са промишлеността, транспорта, енергетиката и битовото отопление. През отоплителния сезон на локално ниво, основен източник на замърсяване с прахови частици е изгарянето на твърди и течни горива в бита и зимното опесъчаване. Причина за значителния брой превишения през зимния сезон са географското разположение на града, специфичните метеорологични условия /ниска скорост на вятъра, наличие на инверсии и други/ и невъзможност за разсейване на атмосферните замърсители.

Фините прахови частици се емитират в атмосферата директно (първични емисии) или се образуват от емитираните в атмосферата газове - прекурсори на фини прахови частици (вторични емисии).

Нормите за нивата на ФПЧ₁₀, както и допустимият брой на превишенията за една календарна година в българското законодателството са:

Наредба №12 на МОСВ и МЗ към ЗЧАВ (ДВ, бр.58/2010г.)			
Средноденонощна норма (СДН) за опазване на човешкото здраве			
Прагова стойност (ПС)		допустим брой превишения (през годината)	период на прилагане
СДН	50 µg/m ³	35	от 01.01.2009 г.
Средногодишна норма (СГН)			
СГН	40 µg/m ³	Не се допуска превишение	от 01.01.2009 г.

Основните съкращения и термини при оценка на качеството на атмосферния въздух /КАВ/ са, както следва:

Пределно допустимите концентрации на вредните вещества в атмосферния въздух се определят като максимално еднократна, средноденонощна и средногодишна концентрация, а именно:

- Максималната еднократна пределно допустима концентрация за определен замърсител е допустимата краткосрочна концентрация в продължение на 30 или 60 минутна експозиция;
- Средноденонощната пределно допустима концентрация е допустимата концентрация в продължение на 24-часова експозиция;

- Средногодишната пределно допустима концентрация е допустимата концентрация в течение на едногодишна експозиция.

Максималната еднократна концентрация е най-високата от краткосрочните концентрации за определен замърсител, регистрирани в даден пункт за определен период на наблюдение.

Средноденонощната концентрация е средната аритметична стойност от еднократните концентрации, регистрирани няколкократно през денонощието, или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа.

Средногодишната концентрация е средната аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

- *ПС за СЧН* – прагова стойност за средночасова норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (1 час);

- *ПС за СДН* – прагова стойност за средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (24 часа);

- *СГН* – средногодишна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (1 година).

В таблицата по-долу са дадени пунктовете на територията на РИОСВ-Смолян, контролираните замърсители и регистрираните концентрации през 2023 г.:

Замърсител	ФПЧ ₁₀	Pb aer.	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	бензен	NH ₃	ПАВ	As aer.	Cd aer.	Ni	ФПЧ 2.5	NO	O ₃
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове:															
1.АИС-Смолян	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.КФС-Рожен	да	да	да	да	-	-	да	-	да	да	да	да	да	да	да
Пунктове регистрирани концентрации над ПС на СДН:															
1.АИС-Смолян	да-32 пъти														
2.КФС-Рожен	не-0 пъти														
Пунктове регистрирани концентрации над СГН:															
1.АИС-Смолян	не-28,06 µg/m ³														
2. КФС-Рожен	не-9,41µg/m ³														

Забележка: На територията на РИОСВ-Смолян не се измерва максимално еднократна концентрация.

На АИС - Смолян през 2023 г. са извършени 360 измервания за ФПЧ₁₀, от които наднормените стойности са 34 бр. или 9,4 % от всички анализи. Наднормените стойности по месеци са, както следва: през м. януари – 10 бр.; м. февруари – 10 бр.; м. септември – 2 бр.; м. октомври – 3 бр. и м. декември - 9 броя.

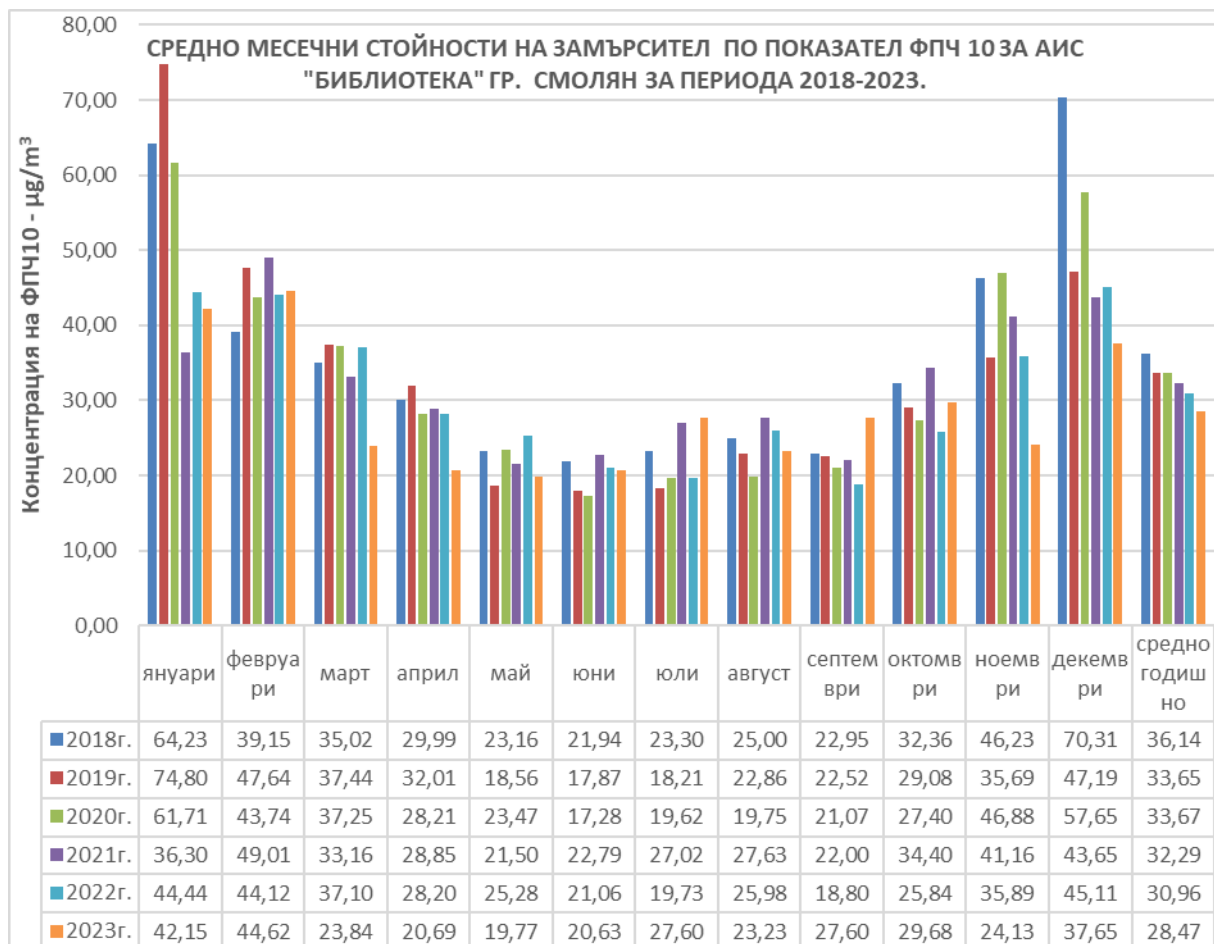
При анализ на резултати за годината е видно, че наднормените стойности за ФПЧ₁₀ са през зимните месеци – януари и февруари, а месечната концентрация е над 40 µg/m³.

Високите стойности през месеците януари и февруари увеличават, както средногодишна концентрация на ФПЧ₁₀, така и допустимият брой превишения за една календарна година. Натрупаните данни за периода 2018-2023 г. дават възможност да се прецени, че резултатите

се понижават в дните на превишение и средногодишната концентрация. През 2023 г. са постигнати нормите на средногодишните стойности по показател ФПЧ₁₀, както и на дните със средноденонощни превишения.

Средногодишната стойност за АИС „Смолян“ за 2023 г. е 28,47 µg/m³, при норма 40 µg/m³. След приложена методика от ИАОС гр. София за определяне на превишенията на пределно допустимите стойности на ФПЧ₁₀ в АИС „Библиотека“ гр. Смолян, които се дължат на емисии от природни източници – пустинен прах, се приспадат дните с превишение на 32 дни и средногодишната стойност на 28,06 µg/m³.

По-долу на графиката са показани средните месечни стойности на замърсител ФПЧ₁₀ за АИС - Смолян за периода 2018-2023г.

Максималните стойности на КФС „Рожен“ през зимата се отчитат с от 1 до 3 дни по-късно от АИС „Смолян“. През лятото тенденцията е високите стойности да се установяват на КФС „Рожен“, а после в АИС „Смолян“, което води до извода, че има пренос на замърсител.

За намаляване нивата на замърсителите, през 2023 г. община Смолян изпълнява Общинска програма по чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ, с план за действие 2021-2025г., приета с Решение № 418/21.01.2021 г. на Общински съвет – Смолян.

Източници на емисии на територията на РИОСВ-Смолян

- Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници;

През 2023 г. са извършени 42 бр. проверки на обекти, източници на емисии по Наредба №1/2005 година. От тях 33 бр. са планови и 9 бр. извънредни проверки.

През 2023 г. са извършени 2 бр. планови проверки на обекти, попадащи в обхвата на Наредбата за ограничаване на емисиите на определени замърсители, изпускани в атмосферата от средни горивни инсталации. Не са установени нарушения.

В годишния график за контролни емисионни измервания са включени 6 обекта, като са извършени измервания на 5 обекта. На обект – Цех за производство на дървени пелети в гр.

Ардино, общ. Ардино, експлоатиран от „Леском“ ЕООД не са извършени измервания, тъй като дружеството е преустановило дейност през 2023 година.

Извършени са контролни емисионни измервания на следните обекти:

- Цех за производство на дървени пелети в с. Грохотно, общ. Девин, експлоатиран от „Ди Ру Би“ ООД гр. Девин;

- Фабрика за производство на алпийски ски в гр. Чепеларе, експлоатирана от „Амер Спортс България“ ЕООД гр. Чепеларе - на 3 бр. маслогрейни котли;

- Цех за производство на дървени пелети в с. Бял извор, общ. Ардино, експлоатиран от „Родопалет“ ООД с. Бял извор;

- Предприятие за бутилиране на естествено газирана вода в с. Михалково, експлоатирано от ТПК „Михалково“ с. Михалково, общ. Девин - на 2 бр. парни котли по 550 kW;

- Цех за производство на дървени пелети в гр. Смолян, експлоатиран от „Форест Бул“ ЕООД гр. Смолян.

- Контрол на обекти и дейности с летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини;

През 2023 г. са извършени 25 проверки на 25 обекта по Наредба №16/1999 г. за съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини. Не са констатирани нарушения.

- Контрол на обекти, осъществяващи дейности с употреба на летливи органични съединения в разтворители;

През 2023 г. са извършени 7 проверки на 7 обекта по Наредба №7/2003 г. за ЛОС, включени в регистъра по чл. 30л от ЗЧАВ. Не са констатирани нарушения.

- Контрол на обекти за производство, търговия или употреба на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи органични разтворители;

През 2023 г. са извършвани 14 проверки на 14 обекта по Наредбата за ограничаване на емисиите на ЛОС при употреба на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти. Не са констатирани нарушения.

- Контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой;

На територията на инспекцията има 520 действащи инсталации с над 3 кг фреон и/или с над 5 t/CO₂ е.г в 84 обекта. През годината са проверени инсталациите в 48 обекта. Не са констатирани нарушения.

- Контрол по изпълнение на условията в разрешителните за емисии на парникови газове;

На територията на РИОСВ - Смолян, няма обекти с разрешителни за емисии на парникови газове.

3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Смолян

През 2023 г. измерената средногодишна стойност на ФПЧ₁₀ от АИС „Смолян“ е 28,06 µg/m³ при норма 40 µg/m³. Основен замърсител по показател ФПЧ₁₀ е битовото отопление, интензивния транспорт и неподдържаната пътна и прилежаща инфраструктура.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните, преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

II.2. ВОДИ

1.Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината

РИОСВ - Смолян осъществява контрол по компонент “води“ на територия, попадаща в обхвата на две басейнови дирекции:

- „Източнобеломорски район“ - Пловдив с общините Смолян, Ардино, Баните, Борино, Девин, Златоград, Лъки, Мадан, Неделино, Рудозем, Чепеларе и реките Арда, Черна, Върбица, Неделинска, Маданска, Елховска, Чепинска, Малка Арда, Давидковска, Ардинска, Уваджик, Въча, Девинска, Чепеларска, Джурковска, Манастирска, Юговска и притоци;

- „Западнобеломорски район“ - Благоевград с общините Доспат и Сатовча и реките Доспатска, Караджа дере (Сърнена), Сатовчанска Бистрица, Осинска, Жижовска и притоци.

Съгласно чл. 151, ал. 4 от Закона за водите през 2023 г. е осъществен емисионен контрол на обекти, формиращи отпадъчни води и заустващи в повърхностни водни обекти, притоци на реките Арда, Марица и Места, преминаващи през територията, контролирана от РИОСВ - Смолян.

Контролът по опазване чистотата на водите и водните обекти, включва:

- Емисионен контрол на обекти, заустващи в повърхностни водни тела, в съответствие с издадени Разрешителни за ползване на водни обекти, с цел заустване на отпадъчни води по чл.46, ал.1, т.3 от Закона за водите и Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите, с утвърден списък на емитерите;

- Контрол по изпълнението на условия, поставени в издадените разрешителни за ползване на водни обекти, с цел заустване на отпадъчни води и контрол на основните емитери, формиращи отпадъчни води и заустващи в повърхностни водоприемници;

- Състояние на локални пречиствателни съоръжения за промишлени отпадъчни води;

- Състояние и правилна експлоатация на пречиствателни станции за отпадъчни води от населени места;

- Канализационни системи на населените места;

- Извършване на проверки и изготвяне на отговори, във връзка с постъпили сигнали и жалби за замърсяване на водни обекти;

- Контрол при аварийни ситуации и залпови изпускания във водни обекти;

- Изготвяне на санкции при констатирани замърсявания чрез прилагане разпоредбите на чл.69 от ЗООС и Наредба за вида, размера и реда за налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми и/или при неспазване на определените емисионни норми и ограничения;

- Проверка по изпълнение на дадени предписания;

- Проверка по изпълнение на условията, поставени в решения по ОВОС;

- Изготвяне на доклади за извършени комплексни проверки на обекти, включени в плана за контролната дейност на РИОСВ.

Извършвани са проверки за изпълнение на изискванията, поставени в разрешителните за заустване и по условията на издадени Комплексни разрешителни, в т.ч. спазване на индивидуалните емисионни ограничения и изпълнение на плана за собствен мониторинг на отпадъчните води.

За констатирани нередности са давани предписания, като са извършвани проверки за тяхното изпълнение. При установени нарушения са налагани административни наказания.

Контролът по състоянието и качеството на повърхностните (течащи и стоящи) и подземни води се осъществява от БД „ИБР“-Пловдив и БД „ЗБР“-Благоевград. Информацията за тяхното състояние е на база осъществен контролен мониторинг в четири пункта: р. Арда- с. Моголища; р. Арда – преди гр. Рудозем; р. Арда при с. Вехтино; р. Вьча при гр. Девин и оперативен мониторинг също в четири пункта: р. Черна след ГПСОВ гр. Смолян; р. Малка Арда при с.Баните; р. Маданска след гр. Мадан, устие; р. Върбица преди гр. Златоград за повърхностни води, и 14 бр. хидрогеоложки пункта за подземни води за териториалният обхват на БД „ИБР“; оперативен мониторинг в 16 бр. пункта за повърхностни води и 8 бр. хидрогеоложки пункта за подземни води за териториалният обхват на БД „ЗБР“.

2. Опазване на повърхностните води

2.1.Характеристика и мониторинг на повърхностните води

2.1.1.Типове повърхностни води

Идентифицирани са две категории повърхностни води – “река” и “езеро”. Към категория „река” се отнасят речните водни тела и язовирите, образувани чрез преграждане на река, която над язовира, формира самостоятелно водно тяло. Към категория „езеро” се отнасят естествените езера и язовирите (водоемите), които са изкуствено създадени извън съществуващ водосбор на река (изкуствени водни тела – ИВТ) или са разположени в началото на реките и над тях не е обособено самостоятелно речно водно тяло.

На територията на РИОСВ - Смолян са идентифицирани 3 типа води от категория „Река” /Таблица №1-1/:

Таблица №1-1 Типология категория “РЕКА” на територията на РИОСВ-Смолян
А)В обхвата на БД „ИБР“

№	Тип ВВГ	Име на типа	Водосбор
1	R3	Планински реки	<ul style="list-style-type: none"> - Река Арда и притоци (р.Елховска и р.Чепинска) от извора до гр.Рудозем – ПБВ; - Река Арда от гр. Рудозем до вливане на р. Черна; - Река Арда между вливане на Черна река до яз.Кърджали и р. Ардинска; - Река Маданска; - Извор на Черна река до гр.Смолян; - Черна река от гр.Смолян до устие; - Бяла река и нейните притоци – ПБВ; - Малка Арда – ПБВ; - Давидковска река; - Река Въча и притоци от извори до вл. на Широколъшка; - Река Чепеларска от град Чепеларе до вливане на река Забърдовска; - Река Чепеларска от извори до град Чепеларе заедно с ляв приток Ситковска; - Река Широколъшка с всички нейни притоци; - Река Белишка*; - Река Сушица*; - Река Тъмръшка до село Храбрино и притоци- р. Дормушевска и Пепелаша*; - Река Въча от язовир Кричим до гр.Кричим*; - Река Въча и притоци от река Широколъшка до яз.Въча; - Река Девинска от язовир Тошков чарк до устие и притоци: ляв- Бабинска; - Река Манастирска и река Джурковска до Белишка; - Река Чепеларска от р. Забърдовска до вливане на р. Юговска и р.Орешница; -Река Чукуркьойска и Забърдовска;
2	R14	Пресъхващи реки	<ul style="list-style-type: none"> - Извор на р. Върбица до гр.Златоград; - Река Върбица и притоците от гр. Златоград до устие; - Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на р. Върбица; - Река Ерма река;

* водосбора на реките е на границата на Пловдивска и Смолянска област

Б)В обхвата на БД „ЗБР“

№	Тип ВВГ	Име на типа	Водосбор
	R3	Планински реки	<ul style="list-style-type: none"> - Река Сатовчанска Бистрица от кота 1245 м. до вливане на десния ѝ приток р. Дяволски дол; - Река Сатовчанска Бистрица от изворите до кота 1245 м.; - Река Сатовчанска Бистрица от вливане на р. Дяволски дол до вливане в р. Места - Хисарско (Асаново) дере с десния си приток от изворите до кота 1205 м.; - Река Доспат от язовир Доспат до българо-гръцката граница; - Река Владово дере от изворите до кота 1090 м.; - Река Осинска от изворите до вливане в р. Доспат; - Река Сърнена (Караджа дере) с притоците от кота 1230 м. до вливане в р. Доспат;

	<ul style="list-style-type: none"> - Река Сърнена (Караджа дере) с притоците от изворите до кота 1230 м.; - Река Черешковица от изворите до кота 1240 м.; - Река Жижовска от изворите до вливане в р. Доспат.
--	--

В рамките на посочените типове реки са определени 34 водни тела. Всяко водно тяло е речен участък с еднакво екологично и химично състояние, който има важна роля при управлението на водите.

Карта №1-1 Типология категория “РЕКА” на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на БД „ИБР“

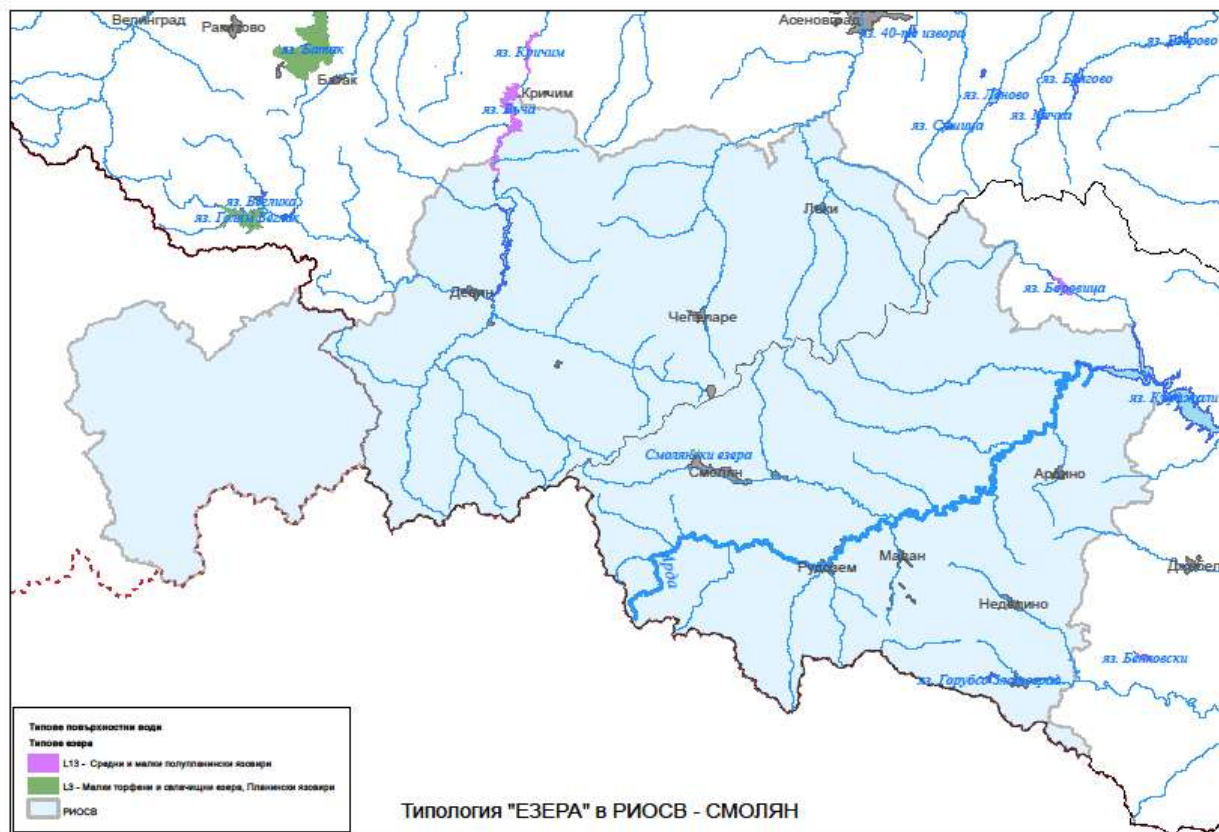

На територията на област Смолян и териториалният обхват на РИОСВ-Смолян са определени 2 типа езера (язовири). Всяко езеро (язовир) с площ по-голяма от 500 ха, се определя като самостоятелно водно тяло. В Смолянска област са определени 6 самостоятелни водни тела, като две от тях са с малка площ (опашки на язовири), посочени в Таблица №1-2:

Таблица № 1-2. Типове категория “ЕЗЕРА” на територията на РИОСВ-Смолян

№	ТИПОВЕ	Язовири	Брой ВТ
На територията на БД “ИБР“			
1	L13 Средни и малки полупланински язовири	яз.„Въча“, яз.“Цанков камък“, яз. Бенковски (опашка на язовира)	3
2	L3 Малки торфени и свлачищни езера, Планински язовири	Смолянски езера	1
3	L11Големи, дълбоки язовири	яз. „Кърджали“ (опашка на язовира)	1
На територията на БД “ЗБР“			
4	L11Големи, дълбоки язовири	яз.“Доспат“	1
		ВСИЧКО	6

Карта №1-2 Карта на водните тела от категория “ЕЗЕРА” на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на БД „ИБР“

2.1.2. Програми за мониторинг на повърхностни води

• Контролен мониторинг

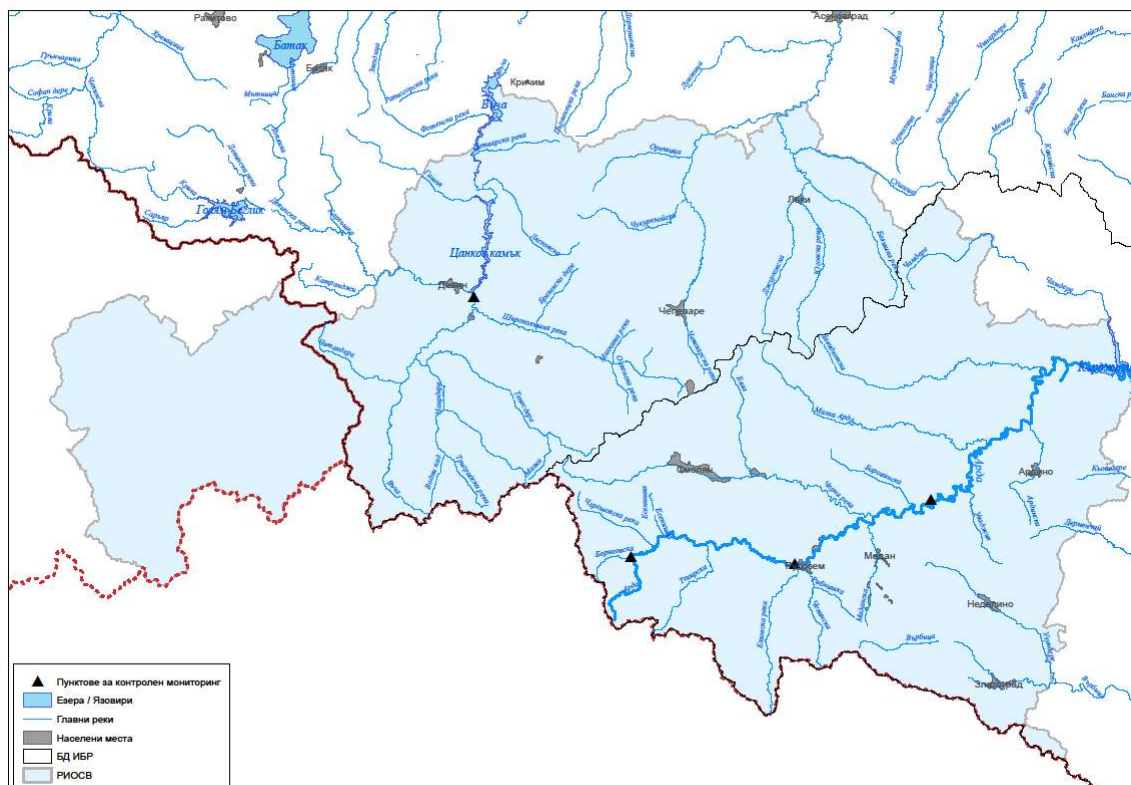
При проектиране на мрежата за контролен мониторинг на повърхностни води на територията на ИБР са избрани представителни мониторингови пунктове за съответните речни басейни и типове водни тела. Общият брой на пунктовете за контролен мониторинг на територията на обл. Смолян през 2023 г. е 4 пункта на реки. Във връзка с определяне на екологичното и химично състояние на повърхностните водни тела, в тези пунктове се извършва мониторинг на биологични и физико-химични елементи, като еднократно в периода на ПУРБ е предвидено да се извърши и мониторинг на хидроморфологични елементи за качество:

- р. Арда - с. Могилица;
- р. Арда – преди гр. Рудозем;
- р. Арда при с. Вехтино;
- р. Въча при гр. Девин.

Честотата на контролния мониторинг е съобразена с минималната честота, която се препоръчва в Приложение V на РДВ за отделните показатели:

- Биологични елементи
 - фитобентос в реки – 1 път на 3 години;
 - макрофити в реки и езера/ язовири- 1 път на 3 години;
 - макрозообентос в реки – 1 път годишно;
 - риби в реки и езера/язовири - 1 път на 3 години;
 - фитопланктон/хлорофил А в язовири (заедно с прозрачност, разтворен кислород, активна реакция/рН и електропроводимост) – 2-4 пъти годишно, като мониторингът се извършва 2-6 пъти в периода на ПУРБ.
- Физико-химични елементи
 - основни показатели – 4 пъти годишно;
 - специфични замърсители – 4 пъти годишно;
 - приоритетни вещества – 12 пъти годишно.
- Хидроморфологични елементи - 1 път на 6 години в пунктовете, докладвани пред ЕК.

Карта № 1-3 Мрежа за контролен мониторинг на повърхностни води на територията на обл.Смолян (чл.8 на РДВ)

• Оперативен мониторинг

При подготовката на програмата за оперативен мониторинг на повърхностните води в ИБР е използвана информация за състоянието на определените водни тела и се прилагат критериите, посочени в т.1.3.2. на Анекс V на РДВ.

Пунктове за оперативен мониторинг се поставят в онези водни тела, които са в лошо състояние и съществува риск да не постигнат добро състояние. На територията на РИОСВ-Смолян през 2023 г. са определени 4 пункта за оперативен мониторинг на реки. В тези пунктове се извършва мониторинг по биологични и физико-химични елементи за качество:

- р. Черна след ГПСОВ гр. Смолян;
- р. Малка Арда при с.Баните;
- р. Маданска след гр. Мадан, устие;
- р. Върбица преди гр. Златоград.

При подбора на показатели за оперативен мониторинг се използват биологичните елементи, индикативни за степента на антропогенно въздействие върху качеството на водите - макрозообентос в реки и фитопланктон в стоящи води. С оглед оперативното установяване на промените във фитопланктонните съобщества се използва показателят в съчетание с други индикативни физико-химични показатели – прозрачност (SD), разтворен кислород, температура и електропроводимост.

Предвижда се мониторинг на всички физико-химични показатели, превишаващи стандартите за качество на околната среда (за приоритетни вещества) или приетите норми за добро екологично състояние на физико-химичните елементи. Предвижда се и мониторинг на други физико-химични показатели, които са свързани с тези, по които се наблюдават отклонения.

Честотата на оперативния мониторинг е съобразена с минималната честота, която се препоръчва в Приложение V на РДВ за отделните показатели:

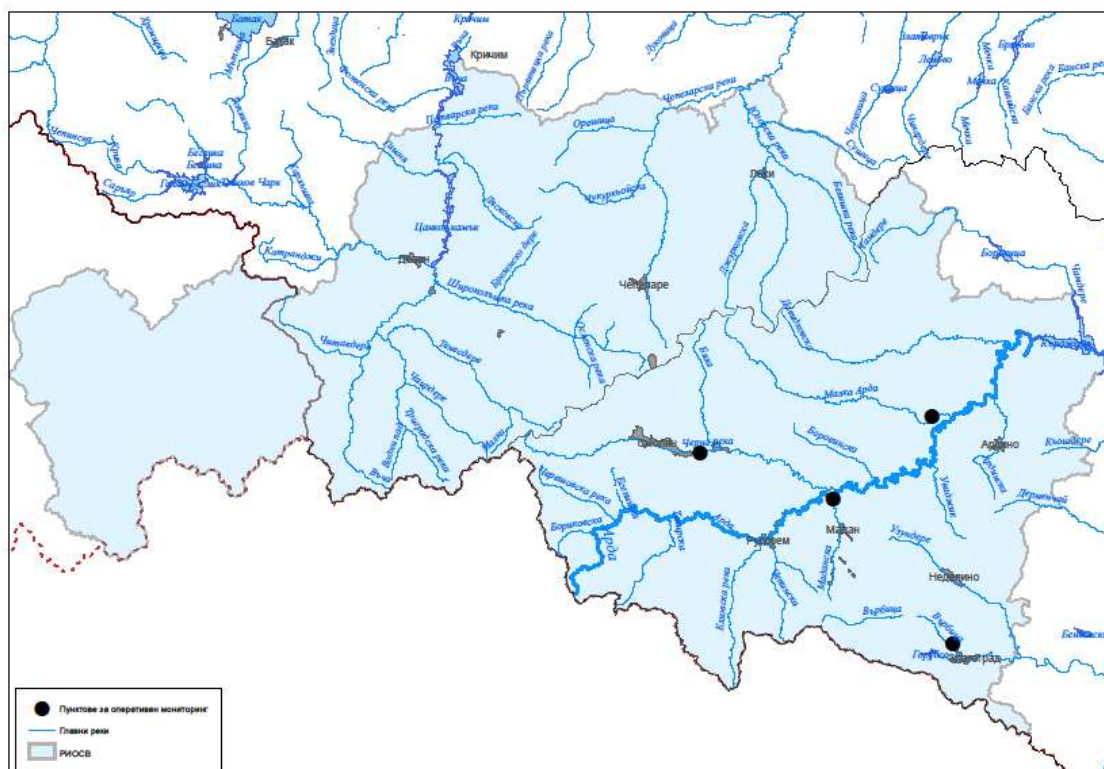
- Биологични елементи

- макрозообентос в реки – 1 път годишно;
- фитопланктон/хлорофил А в язовири (заедно с прозрачност, разтворен кислород, активна реакция/pH и електропроводимост) – 2-4 пъти годишно, като мониторингът се извършва 2-6 пъти в периода на ПУРБ.

- Физико-химични елементи

- основни показатели – 4 пъти годишно;
- специфични замърсители – 4 пъти годишно;
- приоритетни вещества – 12 пъти годишно.

Карта № 1-4 Мрежа за Оперативен мониторинг на повърхностни води на територията на обл.Смолян (чл.8 на РДВ)

2.1.3. Показатели за мониторинг на повърхностните води

1. Биологични елементи за качество

Оценката на състоянието по биологичните елементи за качество се извършва съгласно разработените и нормативно утвърдени методи за анализ.

БЕК са водещи при оценка на състоянието (и потенциала), като при тях се прилага задължително принципа „one out – all out“, като подкрепящите хидроморфологични елементи се използват за разграничаване на отлично от добро състояние, а физико-химичните параметри (елементи) се използват за разграничаване на отлично, добро и умерено състояние.

Мониторингът и оценката на състоянието на биологичните елементи в реки се извършва по Наредба № Н-4/14.09.2012г. за характеризирание на повърхностните води. От провеждания мониторинг за 2023 г. на биологичните елементи за качество са налични данни за дънни безгръбначни, макрофити, фитобентос и фитопланктон.

2. Хидроморфологични елементи за качество

Оценка на хидроморфологичните елементи за качество се извършва при наличие на данни от проведен мониторинг в съответствие с действащите европейски и национални стандарти, разработена и утвърдена класификационна система за ХМЕК, и утвърдена методика за оценка на състоянието. Във връзка с разработване на третия цикъл на ПУРБ (2022-2027) е изпълнен проект „Разработване на национални подходи за оценка на хидроморфологичното състояние на повърхностните водни тела и на национална методика за идентифициране и определяне на силно модифицирани водни тела“ в рамките на

споразумението между МОСВ и МБВР, като е създадена първоначална система за оценка във връзка с класификацията на състоянието на хидроморфологичните елементи за качество. Системата е създадена съгласно изискванията на РДВ, като в рамките на третият ПУРБ оценките на състоянието според хидроморфологичните елементи за качество подлежат на евентуално актуализиране и валидиране. Отлично състояние се определя, когато не се наблюдават, или са налице незначителни отклонения от естествените условия. Във всички останали случаи състоянието се определя като добро.

В хода на изпълнението на дейностите по проекта е проведен мониторинг на хидроморфологичните елементи за качество - комбинация от теренни проучвания и заснемания с дрон. При теренните проучвания е използван протокол за изследване на речните местообитания (RHS), който се използва в Европа за подпомагане на хидроморфологичния мониторинг и оценка за целите на Рамковата директива за водите. Теренният метод за изследване на речните местообитания е предназначен да предостави надеждна информация за хидроморфологичните елементи за качество в стандартен участък с дължина от 500 m, в подходящ за статистически анализ. Проучването се състои от два елемента - "теренно проучване на трансекти" и "общо характеризирание на проучвания участък".

При ХМЕК се прилага също принципа „one out – all out“, с изключение на особени случаи, свързани с типология, специфични субстрати или особени явления (наводнения, засушавания), както и при ниска достоверност на данните. Особените случаи задължително се описват със съответна обосновка.

3. Физико-химични елементи за качество

При определяне състоянието на водното тяло по отношение на поддържащите физико-химични елементи за качество, за всеки отделен ФХЕК оценката се извършва на база на наличните данни от проведен мониторинг от акредитирани лаборатории и посочените правила в Приложение № 6 към чл. 12, ал. 4, част Б. Физикохимични елементи за качество в Наредба №Н-4/2012 г. за характеризирание на повърхностните води. При ФХЕК също се прилага принципа „one out – all out“.

Оценката на екологичното състояние на водните тела от категория „река“ по ФХЕК, като подкрепящи елементи на БЕК, се извършва по следните физико-химични показатели със статистически потвърдена представителност за връзката натиск-въздействие: разтворен кислород (DO), биологична потребност от кислород (БПК₅), водороден показател (pH), общ азот (TN), общ фосфор (TP).

Оценката на екологичното състояние на водните тела от категория „езеро“ се извършва по следните физико-химични показатели, с доказана представителност като подкрепящи ФХЕК за биологичните елементи за качество: прозрачност (SD), разтворен кислород (DO), водороден показател (pH), общ азот (TN), общ фосфор (TP).

4. Специфични замърсители

В Приложение № 7 към чл. 12, ал. 4 от Наредба № Н-4/2012 г. за характеризирание на повърхностните води са разписани специфични замърсители, за които са изведени национални стандарти (МДК-СКОС и СГС-СКОС), отнасящи се за всички водосбори на територията на Република България.

Оценката на измерените и изчислени концентрации на анализирания специфични замърсители, спрямо СКОС (съгл. Приложение 7) се извършва в две степени (класа) – добро и отлично (под СКОС), и по-ниско от добро (превишава СКОС).

При оценка на някои специфичните замърсители - манган, мед и цинк се прилага моделът на биотичните лиганди (МБЛ), като измерените концентрации се преизчисляват, за да се получат бионаличните концентрации на металите, към които са определени и стандартите за качество в Приложение № 7 на Наредба № Н-4 за характеризирание на повърхностните води.

За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализиране по следните групи показатели:

• **Основни физико-химични показатели**

- **I група** – активна реакция /рН/, температура, неразтворени вещества, електропроводимост, разтворен кислород, наситеност с кислород, БПК5, ХПК, азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, ортофосфати.

- **II група** – азот общ, фосфор общ, калциево-карбонатна твърдост.

• **Специфични вещества**

- **II група - Метали и металоиди** – желязо, манган, цинк, мед, арсен, хром общ, естествен уран, алуминий, обща α -активност и обща β -активност.

• **Приоритетни вещества** - метали, полициклични ароматни въглеводороди, органофосфорни съединения, органохлорни пестициди, азот и фосфор съдържащи пестициди, бромирани дифенилетири, хлоралкани, фталати, трибутил-калаени съединения, пиретроидни пестициди, хлорфенокси пестициди, дифенилетири пестициди, хексабромциклододекани, хептахлор и хептахлорепоксид.

2.2. Определяне на химично и екологично състояние на повърхностните водни тела

2.2.1. Екологично състояние/потенциал на повърхностните водни тела

Оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела отразява общите тенденции в промяната на екологичното състояние и евентуалните негативни въздействия, които водят до влошаване на състоянието на водните екосистеми.

Оценката се извършва по следните елементи за качество: биологични, физико-химични (обща показатели и специфични замърсители) и хидроморфологични елементи в съответствие с изискванията в Приложение V на РДВ и Ръководство № 6.

При класификацията на екологичното състояние (ЕС) на повърхностните водни тела се използва предложената в Приложение V на РДВ скала, като всяка от петте степени се изобразява с показаните в таблицата цветове:

Класификация и означения на екологичното състояние

Отлично (High)	Добро (Good)	Умерено (Moderate)	Лошо (Poor)	Много лошо (Bad)
1	2	3	4	5

Класификацията на екологичното състояние включва оценка на:

- Състоянието на биологичните елементи за качество (БЕК) – за всяка от петте степени;

- Състоянието на физико-химичните елементи за качество (ФХЕК - обща показатели и специфични замърсители) – за разграничаване на отлично, добро и умерено състояние;

- Хидроморфологичните елементи за качество - за разграничаване на отлично от добро състояние.

Крайната оценка на екологичното състояние се определя от елемента за качество в най-лошо състояние по правилото “one out – all out”.

При силномодифицираните и изкуствени водни тела, вместо екологично състояние се определя екологичен потенциал (ЕП) по четири степенна скала, като най-високата степен е „добър ЕП”.

Водеща при определяне на екологичното състояние е оценката на БЕК, а физико-химичните и хидроморфологичните елементи за качество са поддържащи. За всеки тип водни тела има разработени класификационни системи, представени в Приложения № 6 към чл. 12, ал. 4 от Наредба № Н-4/2012 г. за характеризирание на повърхностните води и стандарти за качество за специфични замърсители, химични елементи и други вещества, съгласно Приложение № 7 на наредбата.

Настоящата оценка на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела е изготвена съгласно актуализиран „Общ подход за оценка на екологичното състояние и екологичния потенциал на повърхностните водни обекти в Република България“.

В подхода са описани отделните стъпки на оценка на всички елементи за качество, използването на фоновите концентрации на металите, както и прилагането на модела на биотичната лиганда за някои метали, използването на резултатите от изследваните физико-химични показатели, които са под границата на количествено определяне на метода и т.н.

При изготвяне на оценката на екологичното състояние/потенциал е използван актуализиран „Подход за групиране на повърхностни водни тела за целите на мониторинга и за подпомагане на оценката на екологичното и химичното състояние“.

Целта на групирането е оптимизиране на планирането на провеждания мониторинг на повърхностните води и оценката на състоянието на повърхностните водни тела, а също така и осигуряване на добра представителност на резултатите за всички групирани повърхностни водни тела. Подходът позволява събраните данните от едно водно тяло да бъдат използвани за оценката на друго водно тяло, при съобразяване с определени критерии.

Актуализирания подход за групиране въвежда възможността за групиране на водни тела по отделни качествени елементи (включително приоритетни вещества и специфични замърсители).

В Таблица № 2-1 са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела на територията на РИОСВ - Смолян по речни басейни. Анализът на резултатите показва, че през 2023 г. водните тела в добро състояние са 12, в умерено състояние - 21, и в лошо и много лошо екологично състояние - 5 водни тела. При сравняване на резултатите с тези през 2022 г. не се наблюдава подобряване на екологичното състояние/потенциал (през 2022 г. 11 водни тела са в добро екологично състояние, 22 в умерено и 5 водни тела в лошо екологично състояние/потенциал. Основните физико-химични показатели, по които се наблюдават отклонения са свързани с органично замърсяване - общ фосфор, общ азот и БПК, причина за които са заустване на непречистени отпадъчни води от населени места, заустване на непречистени руднични води и промишлени отпадъчни води.

Таблица № 2-1 Брой водни тела разпределени по екологично състояние/потенциал през 2023г. на територията на РИОСВ-Смолян

	Общо ВТ	Марица	Арда	Места	Общо
Екологично състояние/ потенциал	Отлично	0	0	0	0
	Добро	9	3	5	17
	Умерено	6	15	6	27
	Лошо	0	4	1	5
	Много лошо	1	0	0	1
	Неизвестно	0	0	0	0
	ВТ	16	22	12	50

2.2.2. Химично състояние

Оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела е извършена в съответствие с изискванията за класификация и оценка заложи в Рамковата директива 2000/60/ЕО и Директива 2013/39/ЕС за изменение на Директиви 2000/60/СЕ и 2008/105/СЕ по отношение на приоритетни вещества в областта на политиката за водите. Директивата е транспонирана в българското законодателство чрез Наредба от 2010 г. за стандартите за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (Наредба за СКОС).

Съгласно нормативните дефиниции в Приложение V на РДВ, класификацията на химичното състояние на повърхностните водни тела се извършва в две степени - „Добро химично състояние” и „Непостигащо добро химично състояние“.

Химично състояние	
Добро	Непостигащо добро

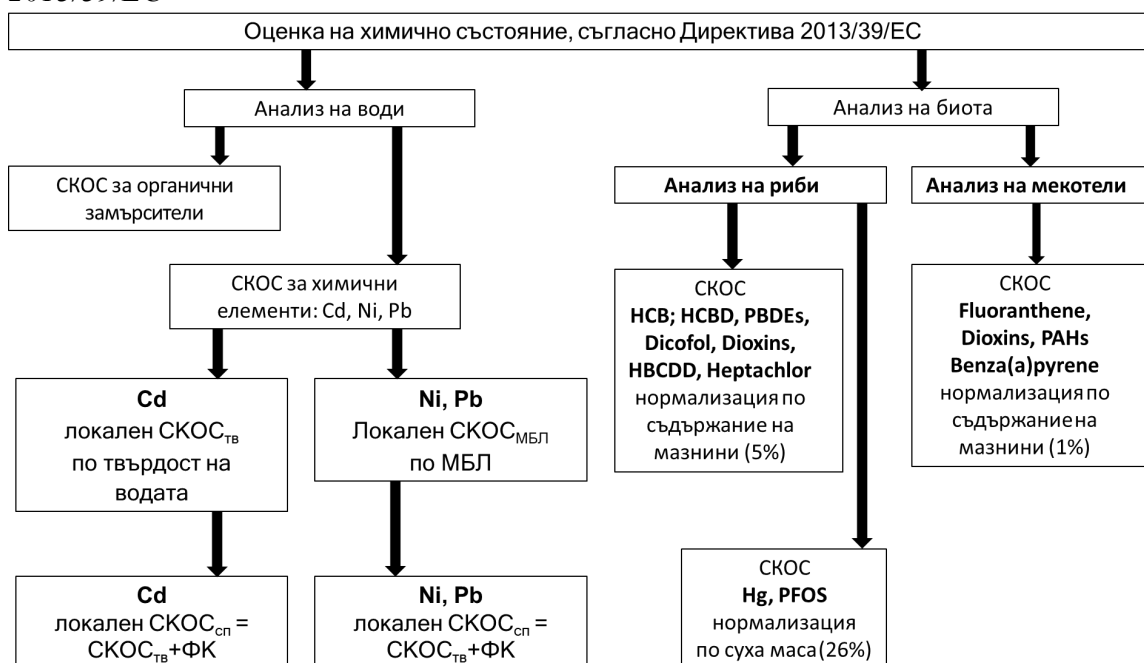
При оценка на химичното състояние се извършва анализ на средногодишните концентрации за всички приоритетни вещества и определените СКОС, съгласно Наредбата за СКОС.

През 2023 г. оценката на химичното състояние е извършена въз основа на разработена „Национална методика за оценка на химичното състояние на повърхностни води“. Методиката за оценка на състоянието на повърхностните води в България е разработена съгласно изискванията на Директива 2013/39/ЕС и отразява препоръките на Technical Guidance for implementing Environmental Quality Standards (EQS) for metals (2019).

Съществен напредък в актуализираната методика е отчитането на естествените фонове концентрации на някои елементи и използването на Модела на биотичните лиганди (BML) за изчисляване на бионаличните концентрации на металите Pb и Ni (BIO-MET (<https://bio-met.net/>)). За прилагане на методиката е разработен изчислителен инструмент ChemStat, с помощта на който значително се подобрява работата по оценката на химичното състояние. Изчислителният инструмент извършва статистическа обработка на данните от изпитване на приоритетни вещества във води и биота, и дава оценка както по отделните матрици, така и обобщена.

На Фигура 2-1 е представена схема на оценката на химичното състояние в съответствие с Директива 2013/39/ЕС.

Фигура 2-1 Оценка на химично състояние в съответствие с Директива 2013/39/ЕС

При оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела е използван „Национален подход за групиране на повърхностните водни тела в периода на ПУРБ, предназначен за провеждане на мониторинг и оценка на състоянието на водните тела“. Под групиране се разбира обединяване на повърхностни водни тела по определени критерии и пренасяне на оценката за елементите за качество от едно водно тяло към други водни тела, като са спазени избрани критерии. Групирането на повърхностните водни тела цели максимално използване на информацията чрез екстраполация на резултатите от мониторинга от наблюдавани към ненаблюдавани водни тела, принадлежащи към едни и същи групи.

При оценката на химичното състояние е приложен принципът „one-out, all-out“. Дори и при една установена стойност на приоритетно вещество, превишаваща определената стойност на СКОС в Наредбата за СКОС, то това водно тяло е оценено в непостигащо добро химично състояние.

Оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела е направена на база оценка на приоритетните вещества с №№ 1-33 от Наредба за СКОС и Директива 2013/39/ЕС, като е представена с включени и с изключени вещества, реагиращи като повсеместно разпространени РВТ вещества. Това са вещества обозначени с №№ 5 (Бромирани дифенилетиери), 21 (Живак), 28 (Полиароматни въглеродороди РАН), 30 (Трибутилкалаени съединения).

При оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела, попадащи на територията на РИОСВ - Смолян, с включени повсеместно разпространени вещества 26 ВТ (68 %) са в добро химично състояние, 9 ВТ (24 %) в непостигащо добро състояние и 3 (8 %) водни тела в неизвестно химично състояние.

При оценката на химичното състояние на повърхностните водни тела, попадащи на територията на РИОСВ - Смолян, с изключени повсеместно разпространени вещества 27 ВТ (71 %) са в добро химично състояние, 8 ВТ (21 %) в непостигащо добро състояние и 3 (8 %) водни тела в неизвестно химично състояние.

Показателите, по които се констатира лошото химично състояние в матрица „Вода“ са кадмий, олово и флуорантен. Иместващ показател в матрица «Биота» е бромирани дифенилетиери.

Таблица № 2-1 Брой повърхностни ВТ по химично състояние в матрици „вода“ и „биота“ с включени и с изключени повсеместно разпространени вещества (РВТ) от 1 до 33 на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на ИБР

Общо химично състояние в матрици „вода“ и „биота“	включени повсеместно разпространени замърсители		С изключени повсеместно разпространени замърсители		включени повсеместно разпространени замърсители	С изключени повсеместно разпространени замърсители
	Арда	Марица	Арда	Марица		
Добро	13	14	13	13	27	26
Непостигащо добро	7	2	6	2	9	8
Неизвестно	2	0	3	1	2	4
общо ВТ	22	16	22	16	38	38

Таблица № 2-2 Брой повърхностни водни тела по химично състояние през 2023г. на територията на ЗБР

	ВТ	Ме ста
Химично състояние	Добро	10
	Непостигащо добро	2
	Неизвестно	0
	общо ВТ	12

2.2.2.1. Приоритетни вещества, които са причина за не постигане на добро химично състояние в матрица „вода“

Установени превишения на СКОС по флуорантен са причина за не постигане на добро химично състояние в 3 водни тела на територията на РИОСВ - Смолян.

Източниците на замърсяване с флуорантен са точкови, резултат от директно заустване и дифузни от атмосферно отлагане от индустриални горивни процеси. Флуорантенът се среща предимно в продуктите от непълното изгаряне като цигарен дим и газове от двигатели и горивни инсталации.

Превишения на СКОС по показатели кадмий и олово се установява в 5 водни тела. Основни източници на замърсяване с кадмий и олово са зауствания на отпадъчни води от рудодобив и рудопереработка, цветна металургия.

2.2.2.2. Приоритетни вещества, които са причина за не постигане на добро химично състояние в матрица „биота“

Превишения на СКОС в матрица „биота“ се констатира в едно водно тяло за веществото - бромирани дифенилетири (PBDE).

Бромирани дифенилетири са определени като приоритетно опасни вещества, силно токсични и канцерогенни. Основни източници на замърсяване с тези вещества са заустванията от градска канализация, индустриални зауствания, депа, атмосферни отлагания.

В Приложение № 1 към доклада е представено екологичното състояние/ потенциал и химичното състояние на повърхностните водни тела на територията на РИОСВ-Смолян.

В изпълнение на Заповед № РД-1/02.01.2018 г. на Министъра на околната среда и водите за констатираните превишения за посочените показатели в подземни/ повърхностни води I път на тримесечие се предоставя информация на Министерство на здравеопазването във връзка с предприемане на необходимите мерки по компетентност. Тази информация се публикува всеки месец и на сайта на Басейнова дирекция „Източноромански район“ на посочения линк https://earbd.bg/SPRAVKI_ZA_PREVISHENIYA-c761.

Таблица 2-3 Състояние на водните тела на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на „Източно-романски район“

№	Код	Водно тяло	Екологично състояние/потенциал		Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние Матрица води/биота (uPBTs вкл.)	Химично състояние Матрица води/биота (без uPBTs)
			Биологични елементи	ФХ елементи			
1	BG3MA500R106	Река Сушица	Добро	Добро	Добро	Добро, групирано BG3MA900R198	Добро, групирано BG3MA900R198
2	BG3MA500R107	Река Белишка	Добро	Добро	Добро	Добро, групирано BG3MA900R198	Добро, групирано BG3MA900R198
3	BG3MA500R108	Река Манастирска и река Джурковска до Белишка	Добро	Умерено Al, Zn, Cu	Умерено	Непостигащо добро Cd	Непостигащо добро
4	BG3MA500R109	Река Крушовска за доп. ПБВ на гр. Лъки	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
5	BG3MA500R216	Река Чепеларска от р. Забърдовска до вливане на р. Юговска и р.Орешница	Умерено Риби	Добро	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
6	BG3MA500R114	Река Чукуркьойска и Забърдовска	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
7	BG3MA500R115	Река Чепеларска от град Чепеларе до вливане на река Забърдовска	Много лошо Фитобентос, Макрозообентос, Риби	Умерено БПК ₅ , Нобщ, Робщ	Много лошо	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
8	BG3MA500R116	Река Чепеларска от извори до град	Добро	Добро	Добро	Добро групирано	Добро групирано

		Чепеларе заедно с ляв приток Ситковска				BG3MA900R198	BG3MA900R198
9	BG3MA500R127	Река Тъмръшка до село Храбрино и притоци- р. Дормушевска и Пепелаша	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
10	BG3MA600L133	Язовир Вьча	Умерено Фитобентос, Макрозообентос	Добро	Умерено	Добро	Добро
11	BG3MA600R131	Река Вьча от язовир Кричим до гр.Кричим	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
12	BG3MA600L134	Язовир Цанков камък	Добро	Умерено Нобщ,Робщ,Разтв. кислород	Умерено	Добро	Неизвестно
13	BG3MA600R135	Река Лесковска	Добро	Умерено Нобщ, Робщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
14	BG3MA600R136	Река Девинска от язовир Тошков чарк до устие и притоци: ляв- Бабинска	Добро	Добро	Добро	Непостигащо добро Fluoranthene	Непостигащо добро Fluoranthene
15	BG3MA600R141	Река Широколъшка с всички нейни притоци	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
16	BG3MA600R142	Река Вьча и притоци от извори до вл. на Широколъшка	Добро	Умерено Нобщ, Робщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
17	BG3AR900R042	Река Елховска- ПБВ	Умерено Фитобентос, Макрозообентос	Добро	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
18	BG3AR900R043	Река Сивинска- ПБВ	Умерено Макрозообентос	Добро	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
19	BG3AR900R044	Река Елезово с.Кошница- ПБВ	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
20	BG3AR900R045	Река Арда от р.Сивинска до гр.Рудозем	Умерено Макрозообентос	Умерено Робщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
21	BG3AR900R046	Река Арда от извори до вливане на р.Сивинска	Умерено Макрозообентос	Умерено Робщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R198	Добро групирано BG3MA900R198
22	BG3AR900R035	Р.Арда от гр.Рудозем до вливане на р.Черна	Лошо Макрофити, Макрозообентос	Умерено Робщ, Zn, CN	Лошо	Непостигащо добро Cd	Непостигащо добро
23	BG3AR900R034	Река Маданска	Умерено Макрозообентос	Умерено Робщ, Нобщ, Zn	Умерено	Непостигащо добро Pb, Cd	Непостигащо добро
24	BG3AR800R033	Извор на Черна река до гр.Смолян	Умерено Макрозообентос	Умерено Робщ, Нобщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R	Добро групирано BG3MA900

						198	R198
25	BG3AR800R031	Река Бяла и нейните притоци- ПБВ	Умерено Макрозообентос	Умерено Разтв. кислород	Умерено	Добро групирано BG3MA900R 198	Добро групирано BG3MA900 R198
26	BG3AR800R030	Черна река от гр.Смолян до устие	Умерено Фитобентос, Макрозообентос	Умерено БПК ₅ , Нобщ, Робщ	Умерено	Непостигащ о добро Fluoranthene	Непостига що добро Fluoranthene
27	BG3AR800L041	Смолянски езера	Лошо Фитопланктон	Добро	Лошо	Неизвестно	Неизвестно
28	BG3AR700R029	Малка Арда - ПБВ	Умерено Макрозообентос	Умерено Робщ	Умерено	Добро групирано BG3MA900R 198	Добро групирано BG3MA900 R198
29	BG3AR700R039	Река Арда от вливане на р.Черна до яз.Кърджали и р. Ардинска	Умерено Фитобентос, Макрозообентос Макрофити	Умерено Робщ, Zn	Умерено	Непостигащ о добро	Добро
30	BG3AR700R040	Река Уваджик и р.Бял извор	Лошо Фитобентос, Макрозообентос	Умерено Робщ, Нобщ	Лошо	Добро групирано с Е BG3MA900R1	Добро групирано BG3MA900R 8
31	BG3AR700R038	Река Давидковска след вливане на Глогинско дере	Лошо Макрозообентос, Риби	Умерено БПК ₅ ,	Лошо	Добро	Неизвестно
32	BG3AR700R037	Река Давидковска до Глогинско дере- ПБВ	Умерено Макрозообентос	Добро	Умерено	Непостигащ о добро Fluoranthene	Непостига що добро Fluoranthene
33	BG3AR600R026	Извор на река Боровица до яз. Боровица	Добро	Добро	Добро	Добро групирано BG3AR100R 002	Добро групирано BG3AR100 R002
34	BG3AR400R017	Извор на р. Върбица до гр.Златоград	Умерено Фитобентос, Макрозообентос	Умерено Mn, Zn	Умерено	Непостигащ о добро Pb, Cd	Непостига що добро PBDE
35	BG3AR400R016	Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на р. Върбица	Умерено Макрозообентос	Добро	Умерено	Добро групирано BG3AR100R0 02	Добро групирано BG3AR100R 002
36	BG3AR400R074	Река Върбица и притоците от гр. Златоград до устие	Умерено Фитобентос, Макрозообентос	Умерено Zn	Умерено	Непостигащ о добро Cd	Непостига що добро Cd
37	BG3AR400R018	Река Аламовска	Добро	Неизвестно	Добро	Добро групирано BG3AR100R0 02	Добро групирано BG3AR100R 002
38	BG3AR400L015	Язовир Бенковски	Максимален ЕП	Умерен Робщ	Умерен ЕП	Неизвестно	Неизвестно

В изпълнение на Заповед № РД-1/02.01.2018 г. на Министъра на околната среда и водите за констатираните превишения за посочените показатели в подземни/ повърхностни води I път на тримесечие се предоставя информация на Министерство на здравеопазването във връзка с предприемане на необходимите мерки по компетентност. Тази информация се публикува всеки месец и на сайта на Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ на посочения линк https://earbd.bg/SPRAVKI_ZA_PREVISHENIYA-c761.

Таблица 2-3 Състояние на водните тела на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на „Западно-беломорски район“

№	Код	Водно тяло	СМ/ ИВТ	Екологично състояние/потенциал			Химично състояние
				Биологични и елементи	ФХ елементи	Екологично състояние / потенциал	Обща оценка химично състояние /в матрица вода/
	Обхват на БД „ЗБР“						
39	BG4ME200R1114	р. Сатовчанска Бистрица от кота 1245 м. до вливане на десния ѝ приток р. Дяволски дол		Добро	умерено състояние	умерено състояние	Добро
40	BG4ME200R11140	р. Сатовчанска Бистрица от изворите до кота 1245 м.		няма данни от мониторинг за 2023г.	Добро	Добро	Добро
50	BG4ME200R11141	Хисарско (Асаново) дере с десния си приток от изворите до кота 1205 м.		няма данни от мониторинг за 2023г.	Добро	Добро	Добро
51	BG4ME200R115	р. Сатовчанска Бистрица от вливане на р. Дяволски дол до вливане в р. Места		Добро	умерено състояние	умерено състояние	Добро
53	BG4DO135R1118	р. Доспат от язовир Доспат до българо-гръцката граница		Лошо (риби)	умерено състояние	Лошо	Непостигащо добро химично състояние-флуорантен
54	BG4DO135R11180	р. Владово дере от изворите до кота 1090 м.		няма данни от мониторинг за 2023г.	Добро	Добро	Добро
55	BG4DO135R121	р. Осинска от изворите до вливане в р. Доспат		Добро	Умерено	Умерено	Добро
56	BG4DO600R1120	р. Сърнена (Караджа дере) с притоците от кота 1230 м. до вливане в р. Доспат		Умерено	Умерено	Умерено	Добро
57	BG4DO600R11200	р. Сърнена (Караджа дере) с притоците от изворите до кота 1230 м.		няма данни от мониторинг за 2023г.	отлично	Добро	Добро
58	BG4DO600R11201	р. Черешковица от изворите до кота 1240 м.		няма данни от мониторинг за 2023г.	Добро	Добро	Добро
59	BG4DO600R122	р. Жижовска от изворите до вливане в р. Доспат		Добро	умерено състояние	умерено състояние	Добро
60	BG4DO900L117	яз. „Доспат“		умерено състояние	умерено състояние	умерено състояние	Непостигащо добро ХС-

2.3. Състояние на питейните води

2.3.1. Подход при оценката на повърхностните питейни водни тела

При изготвяне на оценката на състоянието на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване са спазени следните изисквания:

✓ Оценката на състоянието на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване е извършена съгласно изискванията на Наредба № 12/18.06.2002г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване за всеки отделен воден обект, както и допълнителни данни от програмите за мониторинг по РДВ и вътрешен мониторинг.

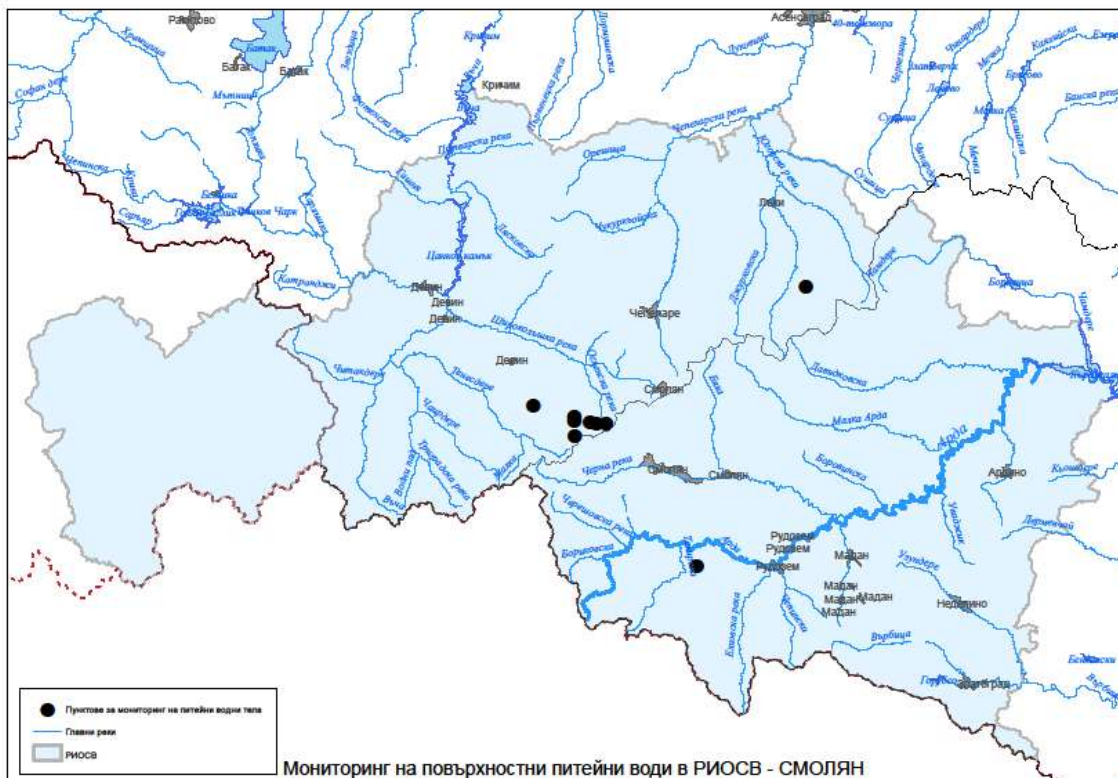
✓ Класифициране на водоизточниците съгласно гранични стойности на показателите в Приложение № 1 към Наредба № 12 в три категории: А1, А2 и А3, за които се прилагат съответните стандартни методи за обработка: за категория А1 – груба механична обработка и дезинфекция, А2 – механична и химична обработка и дезинфекция, и за А3 – разширена механична и химична обработка и дезинфекция. В съответствие с категоризацията на водоизточниците състоянието на водните тела се определя като «добро», когато всички ПБВ във водното тяло се отнасят към категория А1 или А2. При отклонения в категория А3 и извън категориите се приема, че състоянието на водните тела е по-лошо от добро.

✓ Повърхностните води за питейно-битово водоснабдяване са с нужното качество, когато резултатите от изследване на всеки пункт отговарят съответно на 95 % от задължителните стойности и 90% от всички препоръчителни стойности на показателите от Приложение № 1 към Наредба № 12.

2.3.2 Резултати от определяне на състоянието на повърхностните водни тела

На територията на Смолянска област се намират 24 водохващания за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води, разположени в 9 питейни водни тела.

Водохващания за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на БД „ИБР“

В Таблица № 2-3 са представени резултатите от определяне категорията на водоизточниците и състоянието на повърхностните питейни водни тела по данни от мониторинга проведен през 2023 г. Състоянието на 9 питейни водни тела (24 водоизточника) се определят като добро (категория А1 и А2).

Таблица №2-4 Състояние на повърхностните питейни водни тела на територията на РИОСВ-Смолян, в обхвата на БД „ИБР“

№	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Водоизточник	Категория водоизточник	Състояние водно тяло	
1	BG3MA600R142	Река Въча и притоци от извори до вливане на река Широколъшка	1	Река Хаджиларска	A2	A2
			2	Река Добролайски соват	A2	
			3	Река Голяма	A1	
2	BG3MA600R141	Река Широколъшка с всички нейни притоци	4	Река Азмачовско дере	A2	A2
			5	Река Туралско дере	A2	
			6	Река Стикълско дере №1	A2	
			7	Река Солитско дере	A2	
			8	Река Козуяташко дере	A1	
			9	Река Стикълско дере №2	A2	
			10	Река Зорлийско дере	A2	
11	Река Мечо селище	A2				
3	BG3MA500R109	Река Крушовска за доп. ПБВ на гр. Лъки	12	Река Крушовска	A1	A1
4	BG3MA600L133	Язовир Въча	13	Язовир Въча	A2	A2
5	BG3AR900R042	Река Елховска- ПБВ	14	Река Искрец	A2	A2
			15	Река Голяма, с.Корита	A1	
			16	Река Елховска	A1	
6	BG3AR900R043	Река Сивинска- ПБВ	17	Река Конска - ляв ръкав	A2	A2
			18	Река Конска - десен ръкав	A2	
			19	Река Катранска рампа	A2	
7	BG3AR900R044	Река Елезово с.Кошница - ПБВ	20	Река Калето (Елезово)	A2	A2
8	BG3AR700R029	Малка Арда - ПБВ	21	Река Сантеново	A2	A2
			22	Река Долчине	A1	
9	BG3AR700R037	Река Давидковска до Глогинско дере	23	Река Чифлика - ляв ръкав	A2	A2
			24	Река Чифлика- десен ръкав	A2	

3.Кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Основен замърсител на водните обекти на територията, контролирана от РИОСВ – Смолян са отпадъчните води от канализационните системи на населените места и производствените отпадъчни води от промишлените обекти, намиращи се извън регулационните граници на населените места. Повечето от агломерациите, с население под 2000 екв. жители и от 2000 до 10 000 екв. жители, нямат изградени или са с частично изградени канализационни мрежи и отпадъчните води се заустват в попивни съоръжения или прилежащи дерета и реки.

В канализационните мрежи на агломерациите (там, където има изградени), освен битово-фекални отпадъчни води, се заустват и производствени отпадъчни води от промишлените предприятия, разположени на територията им. Съгласно чл.4 от Наредба № 7/2000г., включването на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места се осъществява на база сключен договор между абоната и оператора, експлоатиращ канализационната система. Качеството на отпадъчните води от промишлените обекти, следва да отговаря на нормите за заустване в канализационната мрежа, като индивидуалните емисионни ограничения в сключените договори с „В и К“ оператора, се достигат след пречистване на промишлените отпадъчни води от локални пречиствателни съоръжения (ЛПСОВ).

За заустването на отпадъчни води от канализационните мрежи в повърхностни водни обекти, както и за заустването на отпадъчни води след селищни пречиствателните станции, са издадени разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти от съответните басейнови дирекции: „Източно беломорски район“-Пловдив и „Западно беломорски район“-Благоевград.

Операторите, експлоатиращи канализационните мрежи на населените места и пречиствателните станции (пречиствателни съоръжения) на територията, контролирана от РИОСВ - Смолян са:

1. За административната територия на област Смолян: „В и К” ЕООД – гр. Смолян и/или общините Смолян, Златоград, Неделино, Баните, Мадан, Рудозем, Чепеларе, Девин, Борино и Доспат;

2. За община Лъки, област Пловдив: „В и К” ЕООД – гр. Пловдив и община Лъки;

3. За община Ардино, област Кърджали: „В и К” ООД – гр. Кърджали и община Ардино;

4. За община Сатовча, област Благоевград: „В и К” ЕООД – гр. Благоевград и община Сатовча.

3.1.Селищни канализационни системи с и без изградени ПСОВ

На територията на инспекцията са изградени и работят пречиствателни станции в следните населени места:

- 1 бр. за населени места с над 10 000 е. ж.: ГПСОВ – Смолян;

- 5 бр. за населени места от 2 000 до 10 000 е. ж.: ГПСОВ - Мадан, ГПСОВ - Рудозем, ГПСОВ - Златоград, ПСОВ - Борино и ПСОВ - к. к. „Пампорово“;

- 15 бр. за населени места под 2 000 е. ж.:

• 1 бр. ПСОВ в община Чепеларе - с. Проглед;

• 4 бр. ПСОВ в община Девин - с. Триград, с. Грохотно, 2 бр. в с. Селча;

• 1 бр. ПСОВ в община Баните - с. Оряховец;

• 9 бр. в община Сатовча - с. Осина, с. Ваклиново, с. Жижево, с. Фъргово, с. Долен, с. Боголин, с. Туховища, с. Крибул и с. Годешево.

Пречиствателни станции за отпадъчни води в гр. Мадан, гр. Рудозем, гр. Златоград и гр. Смолян, с. Борино и к.к. „Пампорово“ работят с много добър пречиствателен ефект, без надвишение на ИЕО по контролираните показатели.

Една част от изградените 9 бр. ПСОВ в община Сатовча не работят нормално и не постигат заложените индивидуални емисионни ограничения, съгласно РЗ. При осъществения контрол през 2023 г. са дадени 2 предписания. Няма наложени нови текущи санкции по реда на чл. 69 от ЗООС, като общият брой на действащите текущи санкции на община Сатовча е шест.

На община Девин за неправилната експлоатация на ПСОВ – с. Грохотно има наложена текуща санкция, по реда на чл.69 от ЗООС за надвишение на ИЕО, съгласно РЗ.

Пречистването на отпадъчните води от агломерации с над 2 000 е.ж. без изградени ПСОВ, на този етап е трудно осъществимо, поради липса на финансиране за изграждане на пречиствателни станции и натискът върху водните тела от тези населени места продължава да е постоянен и непроменен. Това са реките, в които се заустват битово-фекални води от канализационните мрежи на гр. Ардино и с. Бял извор в община Ардино; гр. Доспат и с. Барутин в община Доспат; с. Върбина в община Мадан; гр. Девин в община Девин; гр. Лъки в община Лъки; с. Сатовча, с. Вълкосел, с. Кочан, с. Плетена, с. Слащен в община Сатовча; с. Смилян, с. Широка лъка, с. Могилища и с. Момчиловци в община Смолян; с. Старцево в община Златоград; гр. Чепеларе в община Чепеларе и с. Чепинци в община Рудозем.

Таблица с населени места с изградени ГПСОВ, ПСОВ и канализационни мрежи без изградени ПСОВ, подлежащи на контрол през 2023г.

№	Наименование на фирмата извършваща стопанска дейност	Наименование на обекта, населено място, дейност	Проверки, бр.			Издадени разрешителни По Закона за водите
			планирани проверки	извършени планови проверки	извънредни проверки	
поречие Арда						
1	"В и К" ЕООД, гр.Смолян	ГПСОВ - Смолян, гр.Смолян	2	2	4	РЗ№33110111/30.03.2011 г.
2	"В и К" ЕООД, гр.Смолян	ГПСОВ - Рудозем, гр.Рудозем	2	2	2	РЗ№33110030/30.06.2008 г.
3	"В и К" ЕООД, гр.Смолян	ГПСОВ - Мадан, гр.Мадан	2	2	-	РЗ№33110028/27.06.2008 г.
4	"В и К" ЕООД, гр.Смолян	ГПСОВ - Златоград, гр.Златоград	2	2	-	РЗ№33110091/21.11.2016 г.
5	"В и К" ООД - гр. Кърджали	Канализация гр. Ардино	1	1	-	В процедура по издаване на РЗ
6	Община Ардино	Канализация с. Бял извор	1	1	-	РЗ с изтекъл срок на действие
7	Община Баните	Канализация с.Баните	1	1	-	РЗ с изтекъл срок на действие
поречие Марица						
8	„В и К” ЕООД – гр. Смолян	ПСОВ – с. Борино, общ. Борино	1	1	-	РЗ№33140274/22.08.2022 г.
9	„В и К” ЕООД – гр. Смолян	ПСОВ – Пампорово, к.к.Пампорово	2	2	-	РЗ№33710077/26.03.2010 г.
10	Община Чепеларе	ПСОВ-Проглед, с.Проглед	1	1	-	РЗ№33110092/14.12.2009 г.
11	Община Чепеларе	Канализация, гр.Чепеларе	1	1	-	№33140264/06.07.2021 г.
12	Община Девин	ПСОВ - с. Триград	1	1	-	РЗ№33140180/09.06.2015 г.
13	Община Девин	ПСОВ - с. Грохотно	2	2	-	РЗ№33110137/09.06.2015 г.
14	Община Девин	ПСОВ - с. Селча	1	1	-	РЗ№33710103/16.06.2015 г.
15	Община Девин	Канализация, гр.Девин	1	1	-	РЗ с изтекъл срок на действие
16	Община Лъки	Канализация, гр.Лъки	1	1	-	РЗ с изтекъл срок на действие
поречие Места						
18	Община Сатовча	ПСОВ-Осина, с.Осина,	2	2	-	РЗ№43710033/14.04.2014 г.
19	Община Сатовча	ПСОВ-Ваклиново, с.Ваклиново	2	2	1	РЗ№43710037/14.04.2014 г.
20	Община Сатовча	ПСОВ-Жижево, с.Жижево	2	2	1	РЗ№43710036/14.04.2014 г.
21	Община Сатовча	ПСОВ-Фъргово, с.Фъргово	2	2	-	РЗ№43710039/14.04.2014 г.
22	Община Сатовча	ПСОВ-Долен, с.Долен	2	2	-	РЗ№43710038/14.04.2014 г.
23	Община Сатовча	ПСОВ-Боголин, с.Боголин	2	2	-	РЗ№43710031/14.04.2014 г.
24	Община Сатовча	ПСОВ-Туховища, с.Туховища	2	2	-	РЗ№43710032/14.04.2014 г.
25	Община Сатовча	ПСОВ-Крибул, с.Крибул	2	2	-	РЗ№43710034/14.04.2014 г.
26	Община Сатовча	ПСОВ-Годешево, с.Годешево	2	2	-	РЗ№43710035/14.04.2014 г.
27	Община Сатовча	Канализация, с.Кочан	1	1	-	РЗ№43110154/14.09.2016 г.
28	Община Сатовча	Канализация, с.Сатовча	1	1	-	РЗ№43110110/02.07.2012 г.
29	Община Доспат	Канализация, с.Барутин	1	1	-	РЗ№43110187/13.05.2019 г.
30	Община Доспат	Канализация, с.Бръщен	1	1	-	РЗ№43710053/13.05.2019 г.

31	Община Доспат	Канализация, с.Црънча	1	1	-	РЗ№43710054/21.05.2019 г.
32	Община Доспат	Канализация, с.Любча	1	1	-	РЗ№43710055/21.05.2019 г.
33	Община Доспат	Канализация, с.Чавдар	1	1	-	РЗ№43710056/21.05.2019 г.
34	Община Доспат	Канализация, с.Касък	1	1	-	РЗ№43710057/21.05.2019 г.
35	Община Доспат	Канализация, с.Змейца	1	1	-	РЗ№43110188/21.05.2019 г.
36	Община Доспат	Канализация, гр.Доспат	1	1	-	РЗ№43110186/13.05.2019 г.
	Общо:		50	50	8	

През годината са извършени 50 бр. планови и 8 бр. извънпланови проверки, които са свързани с последващ контрол по изпълнение на дадени предписания.

3.2.Селищни канализационни системи, предмет на изпълнение на реконструкция, разширение и/или модернизация

През 2023 г. са изградени и/или реконструирани селищни канализационни клонове и мрежи, както следва:

- реконструкция на канализационен клон по ул. „Стефан Стамболов“ - гр.Златоград, с дължина L=200м;

- завършен "Интегриран воден проект на агломерация Смолян", обект: "Интегриран воден проект на агломерация Смолян" по "Червена книга на Фидик"-Реконструкция и доизграждане на В и К мрежата на гр. Смолян, съгласно Договор № РД-ОПОС-05/13.01.2020г. с ОП "ОС" към МОСВ; Изпълнен на 100% и приет от ДПК през 2023год.;

- реализиран "Интегриран воден проект на агломерация Смолян", обект: "Интегриран воден проект на агломерация Смолян" по "Жълта книга на Фидик"-Реконструкция и доизграждане на В и К мрежата на гр. Смолян, финансиран от Оперативна програма "Околна среда 2014 - 2020 г.". Всички договори са изпълнени на 100%, с изключение на Договор по FIDIC "Жълта книга", като изпълнението е на 97%. Останалите 3 % ще се изпълнят през първата половина на 2024 год.

Някои от общините разполагат с изготвени проекти, които са внесени в различни финансиращи програми и органи, като за 2023 г. няма открито финансиране, а именно:

- „Интегриран проект за воден цикъл на гр. Рудозем - разширение и реконструкция на канализационна и водопроводна мрежа на гр. Рудозем”;

- Проекти за доизграждане на водопроводни и канализационни мрежи на Златоград и Мадан;

- Проект за ГПСОВ на гр. Лъки, общ. Лъки, област Пловдив.

През 2023 г. чрез „Български В и К“ холдинг е стартирана процедура за прединвестиционни проучвания за изграждане на „Градска пречиствателна станция за отпадъчни води“ от гр. Девин и реконструкция и доизграждане на В и К мрежата на града, като се очаква строителството да стартира в края на 2024 г. или началото на 2025 г.

3.3.Мониторинг на отпадъчни води

По възлагане на НСМОС се извършва емисионен контрол на обекти, формиращи отпадъчни води, които заустват в повърхностни водни тела, включени в „Информационната система за разрешителни и мониторинг при управлението на водите”.

Съгласно утвърден списък със Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите, през 2023 г. са проверени обекти, подлежащи на задължителен емисионен контрол, описани по-долу в табличен вид.

Таблица с обекти и резултати от изпълнението на емисионния контрол на отпадъчни води, съгласно Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите

Приложение към Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите
СПИСЪК НА ОБЕКТИТЕ, ФОРМИРАЩИ ОТПАДЪЧНИ ВОДИ И ЗАУСТВАЩИ ВЪВ ВОДНИ ОБЕКТИ, И ВКЛЮЧЕНИ В "ИНФОРМАЦИОННАТА СИСТЕМА ЗА РАЗРЕШИТЕЛНИ И МОНИТОРИНГ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ" ПО ЗАКОНА ЗА ВОДИТЕ ЗА 2021 год.

№ по ред	№в общия списък	Наименование на обекта	* Населено място (в което се осъществява дейността)	Административна област	Река	Поречието	брой зауствания	брой проби	брой взети проби
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12
1	371	"ВиК" ЕООД Смолян, ГПСОВ „Смолян“	Смолян	Смолян	Черна	Арда	1	2	2
2	372	"ВиК" ЕООД Смолян, ПСОВ „Пампорово“	Смолян	Смолян	Бобово дере	Марица	1	2	2
3	373	"ВиК" ЕООД Смолян, Канализация-Девин	Девин	Смолян	Девинска	Марица	1	1	1
4	374	"ВиК" ЕООД Смолян, ГПСОВ "Златоград"	Златоград	Смолян	Върбица	Арда	1	2	2
5	375	"ВиК" ЕООД Пловдив, Канализация-Лъки	Лъки	Пловдив	Лъкинска	Марица	2	2	2
6	376	"ВиК" ЕООД Смолян, ГПСОВ "Мадан"	Мадан	Смолян	Маданска	Арда	1	2	2
7	377	"ВиК" ЕООД Смолян, ГПСОВ "Рудозем"	Рудозем	Смолян	Арда	Арда	1	2	2
8	378	"ВиК" ЕООД Смолян, Канализация-Чепеларе	Чепеларе	Смолян	Чепеларска	Марица	1	1	1
9	379	"Лъки Инвест Говедарника" ЕООД Лъки - Рудник "Дружба"	Землище на Здравец/Лъки	Пловдив	Джурковска	Марица	1	2	2
10	380	"Лъки Инвест - Джурково" ЕООД Лъки - Рудник "Джурково"	Землище на Дряново/Лъки	Пловдив	Джурковска	Марица	1	2	2
11	381	"Горубсо Мадан" АД Мадан, Рудник "Крушев дол"	Мадан	Смолян	Крушевдолска	Арда	1	2	2
12	382	"Върба Батанци" АД Мадан - Рудоземска обогатителна фабрика (РОФ) с пречиствателно съоръжение XX"Рудозем - 2"	Рудозем	Смолян	Арда	Арда	1	2	2
13	383	"П.А.Л-БГ" ЕООД София - цех за рибопреработка м."Стайковска ливада", земл.с.Беден	м."Стойкова ливада", землище на Беден/Девин	Смолян	Широколъшка	Марица	1	2	2
14	384	"Родопи Еко Проджектс" ЕООД Златоград - Ермореченска обогатителна фабрика (ЕОФ) с пречиствателно съоръжение XX "Ерма река"	землище на Ерма река/Златоград	Смолян	р. Голяма	Арда	1	2	2
15	385	"АЛАДА -2020" ООД-с.Бял извор, МПП "АЛАДА"	Бял извор/Ардино	Кърджали	Бялизворска (р. Азмак дере)	Арда	1	2	2
16	386	"Перперикона" ООД с.Бял извор, ММП "Родопчанка"	Бял извор/Ардино	Кърджали	Бялизворска (р. Азмак дере)	Арда	1	2	2
17	387	"ВиК" ЕООД -Кърджали, Канализация-Ардино	Ардино	Кърджали	Ардинска	Арда	1	1	1
18	388	Община-Ардино, Канализация-с.Бял извор	Бял извор/Ардино	Кърджали	Бялизворска (р. Азмак дере)	Арда	1	1	1
19	389	"Рожен Милк" ООД	Давидково/Бан	Смолян	Давидковск	Арда	1	2	2

		с.Гълъбово, "Давидково" МПП	ите		а				
20	390	„Скорпион-21“ ООД - Пловдив, МПП- с.Забърдо	Забърдо/ Чепеларе	Смолян	Забърдска	Марица	1	2	2
21	391	"Персенски" ООД, с.Жълтуша, МПП"Жълтуша"	Жълтуша/ Ардино	Кърджал и	Еньовско дере	Арда	1	2	2
22	392	ЕТ“НИК 60-Недялко Колаксьзов“- Пловдив, „Цех за рибопереработка „Сините ханчета“	Хвойна/ Чепеларе	Смолян	Чепеларска	Марица	1	2	2
23	393	Община Сатовча, Канализация с.Кочан	Кочан/ Сатовча	Благоевгр ад	Жижовска	Места	1	1	1
24	394	Община Доспат, Канализация гр.Доспат	Доспат	Смолян	Доспатска	Места	1	1	1
25	395	Община-Доспат, Канализационна мрежа- с. Късак	с.Късак/ Доспат	Доспат	Дере приток на р. Сърнена	Места	1	1	1
26	396	Община Сатовча, Канализация с.Сатовча	Сатовча/ Сатовча	Благоевгр ад	Сатовчанск а Бистрица	Места	2	2	1
27	397	„АНМАР“ ООД - с.Падина, МПП“Свети Илия“-с.Падина	Падина/ Ардино	Кърджал и	Уваджик	Арда	1	2	2
28	398	„Лактена“ООД-с.Кутела, МПП-с.Кутела	Кутела/ Смолян	Смолян	Дере, ляв приток на Кутелска	Арда	1	2	1
29	399	Община-Девин, Канализационна система-с.Грохотно, СПСОВ-с. Грохотно	Грохотно/ Девин	Смолян	Въча	Марица	1	2	2
30	400	„Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Смолян, Чепеларе и Баните“ -гр. Смолян	Местност „Теклен дол“, землище на Смолян	Смолян	Теклен дол, ляв приток на р. Черна	Арда	1	2	2
31	401	„Регионално депо за неопасни отпадъци на община Рудозем“ - гр.Рудозем	Землище на Бърчево/Рудозе м	Рудозем	Бунарски дол, ляв приток на р.Елховска	Арда	1	2	2
32	402	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Долен, СПСОВ-с.Долен	Долен/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, вливащо се в р. Сатовчанск а Бистрица	Места	1	2	2
33	403	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Крибул, СПСОВ-с.Крибул	Крибул/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, вливащо се в р. Сатовчанск а Бистрица	Места	1	2	2
34	404	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Боголин, СПСОВ-с.Боголин	Боголин/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, ляв приток на р.Сатовчанс ка Бистрица	Места	1	2	2
35	405	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Туховища, СПСОВ-с.Туховища	Туховища/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, вливащо се в р. Места	Места	1	2	2
36	406	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Годешево, СПСОВ-с.Годешево	Годешево/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, ляв приток на р. Места	Места	1	2	2
37	407	Община-Сатовча, Канализационна	Жижево/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, ляв приток на р.	Места	1	2	1

		система-с.Жижево, СПСОВ-с.Жижево			Жижевска				
38	408	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Ваклиново, СПСОВ-с.Ваклиново	Ваклиново/ Сатовча	Благоевгр ад	р. Марулевска	Места	1	2	1
39	409	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Осина, СПСОВ-с.Осина	Осина/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере, ляв приток на р. Осинска	Места	1	2	2
40	410	Община-Сатовча, Канализационна система-с.Фъргово, СПСОВ-с.Фъргово	Фъргово/ Сатовча	Благоевгр ад	Дере (р. Фърговска), ляв приток на р.Сатовчанс ка Бистрица	Места	1	2	2
41	411	Община Доспат, Канализация с.Бръщен	Бръщен/ Доспат	Смолян	дерета, леви притоци на р.Доспатска	Места	2	2	2
42	412	Община-Доспат, Канализационна система-с.Црънча	с.Црънча/ Доспат	Смолян	дерета, десни притоци на р.Доспатска	Доспат	3	3	1
43	413	Община-Доспат, Канализационна система-с.Чавдар	с.Чавдар/ Доспат	Смолян	дерета, леви притоци на р.Черешков ица	Доспат	2	2	2
44	414	Община-Доспат, Канализационна система-с.Любча	с.Любча/ Доспат	Смолян	дере, ляв приток на р.Осинска	Доспат	1	1	1
45	415	Община Доспат, Канализационна мрежа- с. Барутин	с.Барутин/Досп ат	Смолян	р.Доспат	Доспат	3	3	1
46	416	Община Борино - ПСОВ „Борино“	с.Борино/Борин о	Смолян	Р.Боринска	Борино	2	2	2
47	417	Община-Доспат, Канализационна мрежа- с. Змейца	с.Змейца	Смолян	Р.Мурсалка	Змейца	1	1	1
							55	87	79

В изпълнение на Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. и съгласно утвърдения от министъра на околната среда и водите списък за задължителен емисионен контрол на отпадъчни води, които заустват във водни обекти и включени в „Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите”, за 2023 г. са извършени проверки на 47 обекта (емитери).

Взети са 79 бр. водни проби от отпадъчни води, на които са извършени физико-химични анализи от акредитирани лаборатории РЛ-Смолян, РЛ-Пловдив, РЛ-Хасково и РЛ-Стара Загора към ИАОС-София. От извършените лабораторни анализи и установените надвишени стойности на индивидуалните емисионни ограничения по РЗ или Приложение № 3 от Наредба № 6/2000 г. са съставени 5 бр. АУАН.

3.4.Стопански субекти с изградени ЛПСОВ

През 2023 г. е извършен контрол на 65 бр. инсталации, с изградени локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, заустващи в повърхностни водни обекти, с издадени разрешителни за заустване или заустващи в канализационни мрежи на населените места.

В таблицата по-долу са показани проверените през годината обекти и извършените планови и извънпланови проверки, както следва:

№	Наименование на фирмата извършваща стопанска дейност	Наименование на обекта, населено място, дейност	Проверки, бр.			Издадени разрешителни
			планирани проверки	извършени планови проверки	извънредни проверки	По Закона за водите и КР
поречие Арда						
1	"Върба-Батанци" АД	РОФ с ХХ"Рудозем-2", гр.Рудозем, рудопереработка	2	2	1	№33120017/09.02.2009
2	"Родопи Еко Проджектс" ЕООД	ЕОФ с ХХ "Ерма река", гр.Златоград, рудопереработка	3	3	1	№33120056/03.08.2022
3	„Горубсо-Мадан“ АД	Рудник „Крушев дол“, рудодобив	2	2	-	№33120063/04.07.2004
4	“Дюлгер” ООД	бетонов възел “Забадско”	1	1	1	№33720019/29.03.2010
5	Община Смолян	„РДНО“ в м.“Теклен дол“, Смолян	2	2	-	№358-Н0-И0-А2/2022г.
6	"Мода Шпорт" ЕООД	Шивашко предприятие	1	1	-	№33110085/04.08.2009
7	„БКС“ ЕООД	Бет.възел "Табаково"	1	1	-	№33720028/01.11.2011
8	“Лактена” ООД	МПП Кутела	2	2	2	№33720020/25.05.2010
9	“БМ Трейдинг” ЕООД	Бет. възел "Средок"	1	1	-	№33120092/09.08.2017
10	“Рожен Милк” ООД	МПП Давидково	2	2	-	№ 3140164/11.04.2006
11	“Строител”ЕООД	Бет. възел Златоград	1	1	-	№33120064/21.02.2012
12	„Алада-2020”ООД	МПП „АЛАДА”	2	2	-	№33140084/04.01.2021
13	„Перперикона” ООД	МПП „Перперикона”	2	2	-	№33140231/29.09.2017
14	„Анмар” ООД	МПП „Свети Илия”	2	2	-	№33140221/20.03.2017
15	„Персенски”ООД	МПП "Жълтуша"	2	2	-	№33740038/15.06.2009
16	Община Смолян	ЛПСОВ към ДВПР, с.Петково	1	1	-	№33710098/02.12.2014
17	„Маркони Транс“ ЕООД	Автомивка „Маркони“	1	1	-	№33120059/14.10.2011
18	„Артстрой“ ООД	Бетонов възел, Рудозем	1	1	-	№33120054/14.05.2021
19	„Артстрой“ ООД	ТМСИ, Рудозем	1	1	-	№33120053/14.05.2021
20	Община Рудозем	ЦДГ"Войкова лъка"	1	1	2	№33110140/21.09.2016
21	„ТМСИ” ЕООД	ТМСИ „Върбина”	1	1	-	№33120046/26.03.2010
22	МПП, с.Стойките, "Дудеви"ООД	МПП с.Стойките	1	1	-	№33740232/14.08.2019
23	„Спринт”, „Ив-Комет”ООД	Автомивка „Спринт”	1	1	-	№33110044/11.09.2008
24	„Дизма-16“ ЕООД	Автомивка, гр.Неделино	1	1	-	№33120014/30.10.2008
25	"Минерал"ЕООД	Бет. възел, с.Баните	1	1	-	№33720053/18.12.2017
26	"Минерал"ЕООД	ТМСИ, с.Баните	1	1	-	№33120094/18.12.2017
27	Община Рудозем	„РДНО“-землище на с.Бърчево, общ.Рудозем	2	2	-	№387-Н0-И0-А0/2010г.
28	ЕТ "Красимир Терзиев -2000"	Автомивка, с. Оряховец	1	1	-	№33720034/24.10.2005
29	“Горубсо Мадан” АД-Мадан	Рудник "Крушев дол" адм. сграда	1	1	-	№33110138/14.11.2006
30	“Горубсо Мадан” АД	Рудник "Петровица" адм. сграда	1	1	-	№33110139/14.11.2006
31	"Русков"ООД	ТМСИ "Рудозем"-Рудозем	1	1	-	№33120090/18.11.2016
32	"Е енд С имоти" ООД	Вак.селище "Маунтин лейк", м.“Езерата“	1	1	-	№331700102/27.05.2015
33	"ИСА 2000" ЕООД	Асфалтова база "Тикале", землище с. Тикале	1	1	-	№33150021/28.11.2014
34	"КРИС-МТ ООД	Бетонов възел	1	1	-	Зауства в КК-гр. Мадан
35	"Калвърт" ЕООД	ТМСИ, с.Смилян	1	1	-	№33120030/05.08.2009
36	ДТС "Стриим Пампорово" ООД"	ПСОВ на "База за отдик"	1	1	-	№33740175/03.04.2015
37	"ЕМЕ"АД	Завод за контактни елементи	1	1	-	Зауства в ГК-Смолян
38	МК “Родопа Милк”, гр. Смолян	МПП с. Смилян	1	1	-	Зауства в ГК-Смилян
39	"Берк-05" ЕООД	Бетонов възел	1	1	-	Не работи

40	"Викторио" ЕООД	Бетонов възел	1	1	-	Не работи
41	"Ванс Груп" ООД	Бетонов възел	1	1	-	Оборотен цикъл
42	ЕТ "Дес-Емил Кехайов"	Бетонов възел	1	1	-	Не работи
43	Автомивка, "Автостил МТ" ЕООД	Автомивка с. Смилян	1	1	-	Зауства в ГК-Смилян
поречие Марица						
44	"Лъки Инвест-Говедарника" ЕООД	Рудник „Говедарника“, з-ще с.Здравец, общ. Лъки, рудодобив	2	2	-	№33120072/14.10.2013
45	"Лъки Инвест - Джурково" ЕООД	рудник "Джурково", з-ще с.Дряново, общ. Лъки, рудодобив	2	2	-	№33120073/14.10.2013
46	"Скорпион-21" ООД	МПП "Забърдо"	2	2	-	№33140095/28.03.2011
47	ЕТ"Ник-60-Недялко Колаксьзов"	Цех за рибопереработка „Сините ханчета“ с.Хвойна	2	2	-	№33140162/25.09.2003
48	"Катя Дафовска" ЕООД	хотел "Дафовска"-КК"Пампорово"	1	1	-	№33710087/12.12.2016
49	"Маунтин лодж" ЕООД	"База за отдих", к.к.Пампорово	1	1	-	№33710106/05.07.2018
50	"П.А.Л-БГ" ЕООД	Цех за рибопереработка, с. Беден	2	2	-	№33140149/17.07.2013
51	ТПК"Михалково"-с.Михалково	Цех за бутилиране на газирана и минерална вода в с. Михалково	1	1	-	№33110136/08.05.2015
52	"Юлиян Исаков" ЕООД	МПП „Триград“	1	1	-	№33120019/06.04.2009
53	"Въча 77" ЕООД	Бетонов възел	1	1	-	№33120034/23.11.2009
54	"Джей и Ви"ЕООД	"Автомивка към автосервиз и тир-паркинг"-Девин	1	1	1	№33140251/10.09.2019
55	"Хидро-Девин"АД	ТМСИ"Забрал"	1	1	-	№33120088/06.06.2003
56	"Драма"ЕООД	ТМСИ"НАСТАН", кв. Настан, м."Рибарника", гр.Девин	1	1	-	№33120005/17.10.2007
57	"Петрол комерс"ООД	Автомивка – гр. Девин	1	1	-	№33120018/17.02.2009
58	"Механичен завод" ООД	Цех за производство на заготовки за военна промишленост	1	1	-	Зауства в КК-гр. Девин
59	"ИСА 2000" ЕООД	Асфалтова база, бет. център и ТМСИ-с. Грохотно	1	1	-	№33120095/11.12.2018
60	"Виденица - 2004" ООД	Бетонов възел	1	1	-	№33120025/23.06.2009
поречие Места						
61	"Наде-69" ЕООД	Автомивка-Плетена, общ.Сатовча	1	1	-	№43120075/21.10.2021
62	Бетонов възел, "СЕВА 3" ЕООД	Бетонов възел	1	1	-	Не работи
63	Бетонов възел,"БКС" ЕООД	Бетонов възел	1	1	1	Оборотен цикъл
64	ЕТ Бетонов възел,"Югострой-73"	Бетонов възел	1	1	-	КК-с.Туховища
65	ЕТ"Ахмед Джилджов-Небие Джилджова"	Автомивка-с.Сатовча	1	1	-	№43120024/09.11.2011
	Общо проверки:		77	77	9	

Извършени са 77 бр. планови и 9 бр. извънредни проверки, в това число 4 бр. проверки по изпълнение на условия на издадени комплексни разрешителни и включени в мониторинга на отпадъчните води, съгласно Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. за регионални депа за неопасни отпадъци, в землища на гр.Смолян и гр.Рудозем.

На депото в Рудозем за третиране на отпадъчния инфилтрат е изграден оборотен цикъл по схемата "Чаша на депото-ретензионен басейн-чаша на депото", като няма изтичане и заустване на инфилтрат в повърхностно и/или подземно водно тяло. За инфилтрата от депото в м."Теклен дол" - Смолян е изграден колектор, включен в канализационната система на гр.Смолян и същия се отвежда до ГПСОВ-Смолян за пречистване.

3.5.Стопански субекти без изградени ЛПСОВ

През 2023 г., от страна на РИОСВ – Смолян е осъществен контрол на стопанските субекти без изградени пречиствателни съоръжения, заустващи във водни обекти и по – значимите, заустващи чрез селищните канализационни системи, както следва:

Таблица на обекти без изградена ПСОВ

№	Наименование на фирмата извършваща стопанска дейност	Наименование на обекта, населено място, дейност	Проверки, бр.			Издадени разрешителни По Закона за водите
			планирани проверки	извършени планови проверки	извънредни проверки	
поречие Арда						
1	„В и К“ООД – гр.Кърджали	Канализация, гр.Ардино	1	1	-	В процедура за издаване на РЗ
2	Община Ардино	Канализация, с.Бял Извор	1	1	-	
3	Община Баните	Канализация, с.Баните	1	1	-	
поречие Марица						
4	Община Чепеларе	Канализация, гр.Чепеларе	1	1	-	№33140264/06.07.2021
5	Община Лъки	Канализация, гр.Лъки	1	1	-	
6	Община Девин	Канализация, гр.Девин	1	1	-	
поречие Места						
7	Община Доспат	Канализация, гр. Доспат	1	1	-	№43110186/13.05.2019
8	Община Сатовча	Канализация, с. Кочан	1	1	-	№43110154/14.09.2016
9	Община Сатовча	Канализация, с. Сатовча	1	1	-	№43110110/02.07.2017
10	Община Доспат	Канализация, с. Барутин	1	1	-	№43110187/13.05.2019
11	Община Доспат	Канализация, с. Бръщен	1	1	-	№43710053/13.05.2019
12	Община Доспат	Канализация, с. Црънча	1	1	-	№43710054/21.05.2019
13	Община Доспат	Канализация, с. Любча	1	1	-	№43710055/21.05.2019
14	Община Доспат	Канализация, с. Чавдар	1	1	-	№43710056/21.05.2019
15	Община Доспат	Канализация, с. Касък	1	1	-	№43710056/21.05.2019
16	Община Доспат	Канализация, с. Змеица	1	1	-	№43110188/21.05.2019
	Общо проверки:		16	16	-	

Най-голям натиск върху водните тела, оказва заустването на непечистени отпадъчни води от канализационните мрежи на населените места без изградени пречиствателни станции.

През 2023 г. чрез „Български „В и К“ холдинг“ стартираха предпроектните проучвания за изграждане на ГПСОВ-Девин и доизграждане и реконструкция на В и К мрежата на гр. Девин. Не е предвидено финансиране и изграждане на ГПСОВ за други населени места от 2000 до 10000 екв. жители.

3.6.Стопански обекти, емитери на отпадъчни води с приоритетни и приоритетно опасни вещества

На територията, контролирана от РИОСВ-Смолян през 2023 г. са проверени 9 обекта, от дейността на които се формират отпадъчни води с приоритетни и приоритетно опасни вещества.

Таблица с обекти, емитери на отпадъчни води с приоритетни и приоритетно опасни вещества

№	Наименование на фирмата извършваща стопанска дейност	Наименование на обекта, населено място, дейност	Проверки, бр.			Издадени разрешителни По Закона за водите и КР
			планирани проверки	пл. извършени проверки	извънредни проверки	
поречие Арда						
1	"Върба Батанци" АД	РОФ с ХХ "Рудозем-2", гр. Рудозем, рудопереработка	2	2	1	№33120017/09.02.2009
2	"Родопи Еко Проджектс" ЕООД	ЕОФ с ХХ "Ерма река", гр. Златоград, рудодобив	3	3	1	№33120056/03.08.2022
3	"Горубсо-Мадан" АД	рудник "Крушев дол", гр. Мадан, рудодобив	2	2	-	№33120063/04.07.2004
4	Община Рудозем	РДНО - Рудозем	2	2	-	КР№387-Н0-И0-А0/2010г.
5	Община Смолян	РДНО - Смолян	2	2	-	КР№358-Н0-И0-А2/2022г.
6	"В и К" ЕООД - Смолян	ГПСОВ - Смолян	2	2	4	№33110111/30.03.2011
поречие Марица						
7	"Лъки Инвест-ЛОФ" ЕООД	ЛОФ с ХХ "Лъки 2-Комплекс", гр. Лъки, рудопереработка	1	1	1	Оборотен цикъл ЛОФ-ХХ "Лъки 2" - хор. утаители-ЛОФ
8	"Лъки Инвест-Джурково" ЕООД	рудник "Джурково", з-ще с. Дряново, общ. Лъки, рудодобив	2	2	-	РЗ№33120073/14.10.2013
9	"Лъки Инвест-Говедарника" ЕООД,	рудник "Дружба", з-ще с. Здравец, общ. Лъки, рудодобив	2	2	-	РЗ№33120072/14.10.2013
	Общо проверки:		8	8		

През годината са извършени 18 бр. планови проверки, 7 бр. извънредни проверки и са дадени 2 бр. предписания.

Обектите, без ЛОФ с ХХ "Лъки 2-Комплекс" - гр. Лъки са включени в списък на емитерите, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители и заустващи във водни обекти, утвърден със Заповед № РД-1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите, които подлежат на задължителен емисионен контрол два пъти годишно. В зависимост от риска на обекта и степента от възможно замърсяване, проверките за определен обект може да се увеличат ("Родопи Еко Проджектс" ЕООД, гр. Златоград, обект: ЕОФ с ХХ "Ерма река", гр. Златоград - планирани 3 бр. проверки).

Отпадъчният инфилтрат от РДНО-Рудозем е в оборотен цикъл и няма заустване във воден обект, а инфилтратата от РДНО-Смолян постъпва в локално пречиствателно съоръжение след което се зауства в канализационната мрежа на гр. Смолян за допречистване в ГПСОВ-Смолян.

3.7. Стопански субекти с дейност, формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води

На територията на РИОСВ - Смолян биоразградими промишлени отпадъчни води се формират от обекти на хранително - вкусовата промишленост - млекопереработка, рибопереработка, преработка на плодове и зеленчуци.

През 2023 г. са извършени 17 бр. планови и 6 бр. извънредни проверки на 10 млекопреработващи предприятия. От тях 8 бр. заустват в повърхностни водни обекти, а 2 бр. в канализационни системи. При извършения контрол е констатирано, че от страна на операторите са предприети действия по реконструкция и модернизация на съществуващите ЛПСОВ и/или въвеждането в експлоатация на нови модули към съществуващите пречиствателни съоръжения. За установени надвишения на ИЕО по РЗ през годината са съставени 3 бр. АУАН.

Извършен е контрол на 2 бр. предприятия за рибопреработка „П.А.Л. БГ” ЕООД, гр. София - „Цех за рибопреработка“, землище на с. Беден, община Девин и ЕТ „НИК 60 – Недялко Колаксьзов”, гр. Пловдив - „Цех за рибопреработка“, землище на с. Хвойна, община Чепеларе. На обектите са изградени пречиствателни съоръжения за биологично пречистване на отпадъчните води. Не са установени несъответствия с екологичното законодателство.

През годината са извършени 20 бр. планови и 2 бр. извънредни проверки, във връзка с последващ контрол по дадени предписания.

Таблица на обектите с биоразградими промишлени отпадъчни води и извършени проверки през 2023 г.

№	Наименование на фирмата извършваща стопанска дейност	Наименование на обекта, населено място, дейност	Проверки, бр.			Издадени разрешителни
			планирани проверки	извършени планови проверки	извънредни проверки	По Закона за водите
поречие Арда						
1	"Лактена"ООД	МПП "Кутела", с.Кутела, общ.Смолян	2	2	2	№33720020/25.05.2010
2	"Дудеви"ООД	"Мандра за производство на млечни продукти" в м. „Кочорите“, землище с. Стойките	1	1	-	№33740232/14.08.2019
3	"Рожен Милк" ООД	МПП "Давидково", с.Давидково, общ.Баните,	2	2	-	№33140164/11.04.2006
4	"Алада - 2020" ООД	МПП "Алада", с.Бял Извор, общ.Ардино	2	2	-	№33140084/04.01.2021
5	"Перперикона" ООД	МПП "Родопчанка", с.Бял Извор, общ.Ардино	2	2	-	№33140231/29.09.2017
6	"Анмар"ООД	МПП "Свети Илия", с.Падина, общ.Ардино	2	2	-	№33140221/20.03.2017
7	"Персенски"ООД	МПП "Жълтуша", с.Жълтуша, общ.Ардино	2	2	-	№33740038/18.10.2016
поречие Марица						
8	"Скорпион-21"ООД	МПП"Забърдо", с.Забърдо, общ.Чепеларе	2	2	-	№33140095/28.03.2011
9	ЕТ"Ник-60-Недялко Колаксьзов"	Цех за рибопреработка, з-ще с.Хвойна, общ.Чепеларе	2	2	-	№33140162/25.09.2003
10	"П.А.Л- БГ"ЕООД	Цех за рибопреработка, з-ще с.Беден, общ.Девин	2	2	-	№33140149/17.07.2013
11	"Юлиан Исаков" ЕООД	МПП"Триград", с.Триград, общ.Девин	1	1	-	№33120019/06.04.2009
Общо проверки:			20	20	2	

3.8.Проблеми със замърсяване на реките с руднични води

На територията, контролирана от РИОСВ - Смолян се експлоатират 10 находища на полиметална оловно-цинкова руда. Преработката на рудата се извършва в 3 обогатителни фабрики: РОФ, ЕОФ и ЛОФ, като отпадъчния хвост постъпва в съответните хвостохранилища: ХХ „Рудозем-2“, ХХ „Ерма река“ и ХХ „Лъки-2 комплекс“. От обектите, експлоатирани от „Горубсо – Мадан“ АД-гр. Мадан, само рудничните води от рудник “Крушев дол“, гр. Мадан се заустват във воден обект - р. Крушевдолско дере, десен приток на р. Батанска. От извършения емисионен контрол, периодически се установяват превишения на ИЕО, съгласно в РЗ, за което има наложена текуща месечна имуществена санкция по чл. 69 от ЗООС и е съставен АУАН по Закона за водите. Водите от рудник „Петровица“ се отвеждат гравитачно във ХХ „Ерма река“, а водите от у-к „Батанци“ и у-к “Върба“ са пренасочени по травербан до БПС и РОФ, където се използват в технологичния цикъл на фабриката или се препомпват директно към ХХ „Рудозем-2“ и след пречистване се заустват в р. Арда.

Водите на рудниците „Южна Петровица“, „Андрю-Шумачевски дол“, „Мързян-север“, експлоатирани от „Родопи Еко Проджекте“ ЕООД-гр. Златоград са отведени към ХХ „Ерма река“ и след пречистване се заустват в р. Голяма.

Находище „Джурково“, землище на с.Дряново, общ. Лъки, с оператор „Лъки Инвест - Джурково“ ЕООД-гр. Лъки се експлоатира чрез р-к „Джурково“. За допречистване на отпадъчните руднични води има изградена локална пречиствателна станция, която се очаква да бъде въведена в експлоатация. Водите от ХХ “Лъки 2“ към ЛОФ“ - гр. Лъки са в оборотен цикъл по схемата ЛОФ-ХХ-хоризонтални утаители-ЛОФ и не се заустват във воден обект.

Обобщена информация за най-чести нарушения на екологичното законодателство

Най-чести нарушения на законодателството в областта на водите през 2023 г. са в отраслите „Хранително-вкусова промишленост“ и „Рудодобив и рудопреработка“, като са свързани с:

1. Неспазване на условията в издадените разрешителни за заустване (РЗ) - нарушават се индивидуалните емисионни ограничения (ИЕО) на допустимите прагове на замърсяващи вещества, съдържащи се в отпадъчните води;

2. Неподдържане в нормална експлоатационна изправност на локалните пречиствателни съоръжения за пречистване на промишлени отпадъчни води или селищните пречиствателни станции за населени места под 2000 екв. ж.;

За установените нарушения са съставени 13 бр. АУАН по Закона за водите.

4. Подземни води

4.1. Мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземните води.

На територията на РИОСВ-Смолян са разположени 6 подземни водни тела (по-голяма или по-малка част от тях).

Трябва да изтъкнем, че в регистъра на зоните за защита на подземни води, предназначени за ПБВ са включени всички подземни водни тела на територията на ИБР, поради използването им за водоснабдяване с питейна цел.

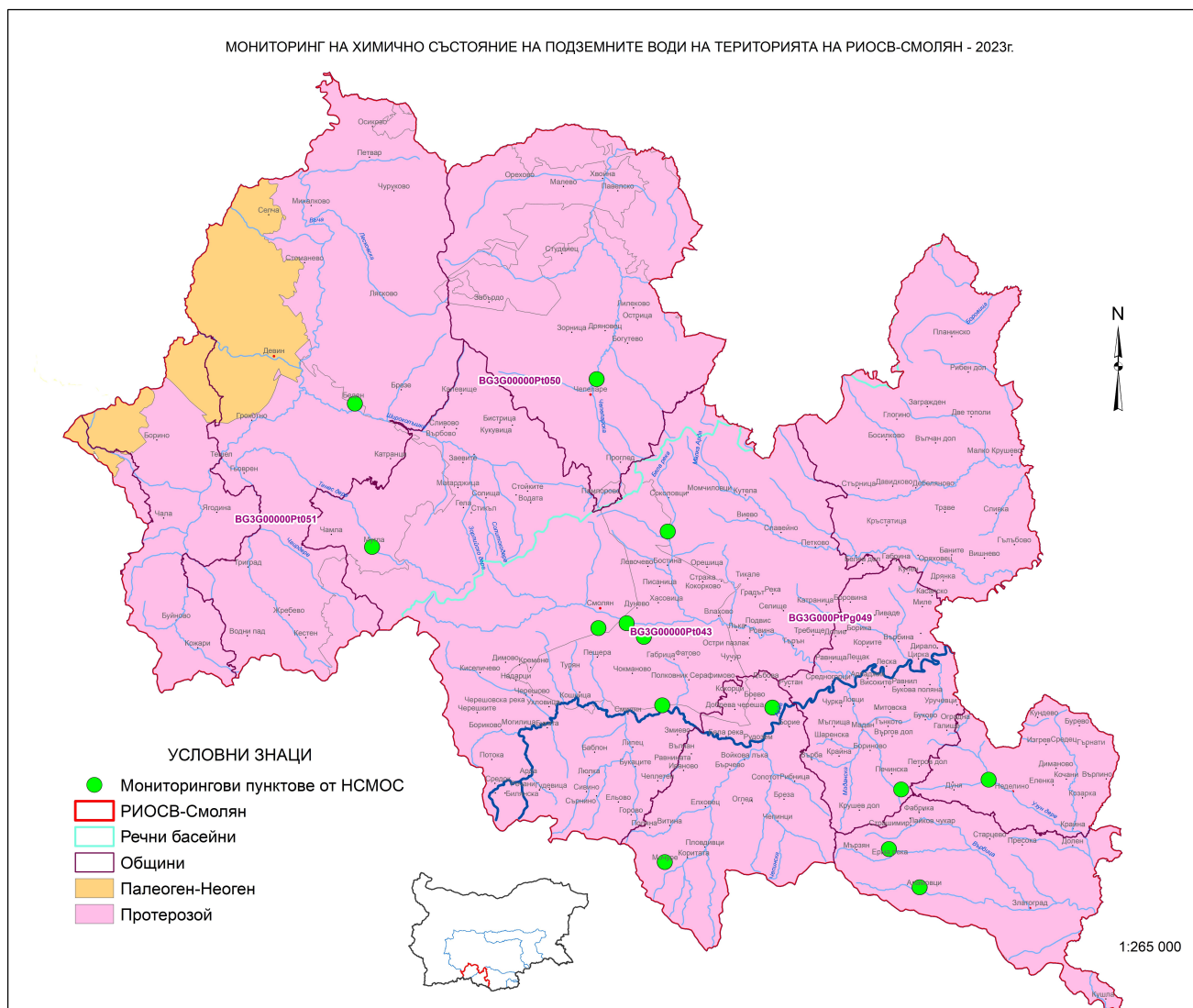
През 2023г. е изпълнен оперативен мониторинг.

Националната мрежа за оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на РИОСВ-Смолян през 2023г. включва 14 хидрогеоложки пункта за мониторинг (отразени на долу представената карта):

1. BG3G00000PTMP205 - Извор „Дупката“, с. Смилян, общ. Смолян
2. BG3G00000PTMP207 - Извор „Хубча“, гр. Смолян, общ. Смолян
3. BG3G00000PTMP081 - Извор "Серафимовско дере", гр. Рудозем, общ. Рудозем
4. BG3G00000PTMP190 - Галерия травербан №1, с. Аламовци, общ. Златоград
5. BG3G00000PTMP201 - Каптиран извор - чешма, Мадан – Златоград
6. BG3G00000PgMP078 - Извор "Бралото", кв. Райково, гр. Смолян, общ. Смолян,
7. BG3G000A+PtMP099 - Извор - НИМХ № 39а, с. Беден, общ. Девин
8. BG3G00000PtMP100 - Извор - НИМХ № 336, с. Мугла, общ. Смолян
9. BG3G000A+PtMP101 - Извор "Главата", с. Ерма река, общ. Златоград

10. BG3G000A+PtMP104 - Извор "Мързян-1, 3", гр. Неделино, общ. Неделино
11. BG3G000A+PtMP105 - Извор "Свети Иван", гр. Смолян, общ. Смолян
12. BG3G00000PtMP077 - Извор "Свети дух", гр. Чепеларе, общ. Чепеларе
13. BG3G0000PG3MP169 - Извор "Мочура", с. Мочуре, общ. Рудозем
14. BG3G0000PG3MP168 - Извор "Палагачевия извор", гр. Смолян, общ. Смолян

Карта: Мониторинг на химичното състояние на подземни води на територията на РИОСВ-Смолян – 2023 год.

4.2. Оценка на състоянието и характеристика на подземните водни тела.

Подземните води се оценяват въз основа на информация, която ИАОС изпраща на Басейнова Дирекция „Източнобеломорски басейн“. Пробите са анализирани в ИАОС – основно в Регионална лаборатория – Смолян, а отделни проби са анализирани в Регионална Лаборатория – Пловдив и Лаборатория - Централен офис - София. За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализирание, както следва:

- **I група - основни физико-химични показатели** - разтворен кислород, рН, електропроводимост, нитратни йони, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий, калий, сулфати, хидрокарбонати, карбонати, сух остатък, флуориди – анализират се отделни показатели във всички мониторингови пунктове за подземни води - сезонно (четири пъти в годината) и в един мониторингов пункт - на полугодие (два пъти годишно).

- **II група - допълнителни физико-химични показатели** – нитрити, фосфати, желязо (общо), манган, цианиди (свободни) – анализират се отделни показатели в част от

мониторинговите пунктове сезонно (четири пъти в годината) и в един мониторингов пункт - на полугодие (два пъти годишно).

- **III група – метали и металоиди** – олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, хром (общ), хром – тривалентен, хром – шествалентен, обща α – активност, обща β – активност, естествен уран, радий R226, антимон, бор, селен, алуминий – анализират се отделни показатели в ограничен брой мониторингови пункта - веднъж годишно през трето тримесечие на годината, а показателите със завишение - сезонно (четири пъти в годината).

- **IV група - органични вещества** – нефтопродукти – предвидено е пробонабиране на този показател в мониторингов пункт при гр.Смолян - извор „Хубча” с честота - четири пъти в годината.

Резултатите се сравняват със стандарт за качество съгласно Приложение № 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба № 1 от 10.10.2007г. (ДВ, бр. 87 от 2007г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 102 от 23 декември 2016 г.) за проучване, ползване и опазване на подземните води.

При оценка на химичното състояние на ПВТ са взети предвид резултатите от изпълнен проект „Актуализиране на определянето и характеристиките на подземните води тела в риск, включително оценка на натиска и риска и оценка на състоянието“ изпълнена от екип на МБВР в размките на споразумението с МОСВ.

Общата оценка на химично състояние (добро/лошо) на ПВТ на територията на РИОСВ - Смолян за 2023 г. е дадена съгласно Обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на БД „Източнобеломорски район”, като са използвани данни от изпълнения в периода 2015г.-2020г. мониторинг на химичното състояние на подземните водни тела (Проект на План за управление на речните басейни 2022-2027 г.).

Оценката на химичното състояние на ПВТ е извършена съгласно подход за оценка на химичното състояние на подземните водни тела и е дадена в две категории – добро и лошо. Подходът е разработен в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕС, Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване, Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води, Ръководство № 18 за състоянието на подземните води и оценка на тенденциите, Ръководство №17 за предотвратяване или ограничаване на преките и непреките отвеждания и Ръководството за докладване по РДВ през 2016 г.

Резултатът от извършена обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на РИОСВ-Смолян за периода 2015г. - 2020г. (съгласно Проект на План за управление на речните басейни 2022-2027 г.) е представен в таблица:

№ по ред	код на ПВТ	Наименование	Тест: Обща оценка на химичното състояние на ПВТ (добро/лошо)	Тест: Влошаване на качествата на подземните води, предназначени и за питейно-битово водоснабдяване (неприложимо/добро/лошо)	Наличие на възходящи тенденции (да/не)	Обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Вещества или показатели на замърсяване
В обхвата на ИБР							
1	BG3G0000PgN020	Пукнатинни води - Пещера-Доспат	добро	добро	не	добро	
2	BG3G00000Pt041	Карстови води - Централно Родопски масив	добро	добро	не	добро	
3	BG3G00000Pt043	Карстови води - Смолянски масив	добро	добро	не	добро	

4	BG3G000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	добро	добро	не	добро
5	BG3G00000Pt050	Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс	добро	добро	не	добро
6	BG3G00000Pt051	Карстови води - Настан - Триградски басейн	добро	добро	не	добро
В обхвата на ЗБР						
7	BG4G001QNPg010	Порови води в кватернер-неоген-палеоген Доспат	добро	добро	не	добро
8	BG4G0001Pt1030	Пукнатинно-карстови води в Сатовчански карстов басейн, Долнодряновски плутон	добро	добро	не	добро
9	BG4G001PtPz026	Пукнатинни води в Западнородопск и метаморфити, Южнобългарски гранити, Барутин-Буйновски плутон	добро	добро	не	добро

Засегнати части от ПВТ за 2023г., в които са разположени водовземни съоръжения за ПБВ:

Код на зоната за защита на питейни води	Водовземно съоръжение/система		Замърсяващо вещество				
	Код на мониторингов пункт	Име на мониторингов пункт	Показател	Средна стойност за периода, мг/л	Стандарт за качество, мг/л	Базово ниво, мг/л	ПС, мг/л
BG3DGW000PtPg049	BG3G00000PTMP190	Аламовци, Галерия травербан №1	Желязо (общо)	0,27	0,20	0,04	0,15

През 2023г. в отделни пунктове за подземни води на територията на РИОСВ-Смолян са регистрирани отклонения от стандарт на част от показателите за наблюдение от горесцитираните групи показатели, съгласно Заповед № РД-3/06.01.2023г. на министъра на околната среда и водите за програмите за мониторинг на подземни води. Резултатите са посочени в следващите таблици по пунктове и подземни водни тела:

II група - Допълнителни физико-химични показатели:

Показател с отклонение	Код на ПВТ	Име на ПВТ	Код на пункт	Име на пункт	Дата на пробовземане	Измерена стойност	Мерна единица
Желязо (общо)	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP190	Аламовци, Галерия травербан №1	22.02.2023	0,202	mg/l
Желязо (общо)	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP190	Аламовци, Галерия травербан №1	07.08.2023	0,29	mg/l
Желязо (общо)	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP190	Аламовци, Галерия травербан №1	23.11.2023	0,55	mg/l

III група – Метали и металоиди:

Показател с отклонение	Код на ПВТ	Име на ПВТ	Код на пункт	Име на пункт	Дата на пробовземане	Измерена стойност	Мерна единица
Арсен	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP201	Мадан – Златоград, Каптиран извор - чешма	02.02.2023	0,012	mg/l
Арсен	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP201	Мадан – Златоград, Каптиран извор - чешма	03.05.2023	0,015	mg/l
Арсен	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP201	Мадан – Златоград, Каптиран извор - чешма	02.08.2023	0,016	mg/l
Арсен	BG3G000RTPG049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	BG3G00000RTPMP201	Мадан – Златоград, Каптиран извор - чешма	14.11.2023	0,013	mg/l

4.3. Характеристика на подземните водните тела (ПВТ).

Подземно водно тяло BG4G001QNPg010 /Порови води в кватернер-неоген-палеоген Доспат /

Водното тяло се наблюдава в два мониторингови пункта: BG4G001QNPgMP500-Доспат, „Студения гьол“-КЕИ-5(„В и К“ ЕООД-Смолян) и BG4G001QNPgMP55-Доспат, „Главата“-КЕИ-3(„В и К“ ЕООД-Смолян). Обща оценка на химично състояние на ПВТ за 2023г. е „Добро състояние“, съгласно извършените „Регулярен мониторинг“ от БД „ЗБР“-Благоевград и „Собствен мониторинг“, провеждан от водоползвателя „В и К“ ЕООД-Смолян. Данните от извършвания мониторинг са въведени в ГИСУВД.

Подземно водно тяло BG4G001Pt1030 /Пукнатинно-карстови води в Сатовчански карстов басейн, Долнодряновски плутон /

Водното тяло се наблюдава в три мониторингови пункта: BG4G001PtPzMP526 –с. Кочан, „Извора Нов“-ШК („В и К“ ЕООД-Благоевград), BG4G001PtPzMP550-„Петрелик“-ШК(„Макс

Строй-91“ ЕООД) и BG4G001PtPzMP527 – с. Плетена, „Бенан Гарен“-КИ (Община Гърмен). Обща оценка на химично състояние на ПВТ за 2023г. е „Добро състояние“, съгласно извършените „Регулярен мониторинг“ от БД „ЗБР“-Благоевград и „Собствен мониторинг“, провеждан от водоползвателите „В и К“ ЕООД-Благоевград, „Макс Строй-91“ ЕООД и Община Гърмен. Данните от извършвания мониторинг са въведени в ГИСУВД.

Подземно водно тяло BG4G001PtPz026 /Пукнатинни води в Западнородопски метаморфити, Южнобългарски гранити, Барутин-Буйновски плутон /

Водното тяло се наблюдава в три мониторингови пункта: BG4G001PtPzMP518 –КЕИ Горна махала-Лютово (Община-Белица), BG4G001PtPzMP520-с. Чавдар, „Бял Дунав“ - КИ („В и К“ ЕООД-Смолян) и BG4G001PtPzMP519 –с. Ковачевица, „Горна Ливаде“-ВС („В и К“ ЕООД-Благоевград). Обща оценка на химично състояние на ПВТ за 2023г. е „Добро състояние“, съгласно извършените „Регулярен мониторинг“ от БД „ЗБР“-Благоевград и „Собствен мониторинг“, провеждан от водоползвателите „В и К“ ЕООД-Смолян, „В и К“ ЕООД-Благоевград и Община-Белица. Данните от извършвания мониторинг са въведени в ГИСУВД.

5. Състояние на хидротехническите съоръжения

5.1. Хидротехнически съоръжения под контрол на РИОСВ по общини (брой и разпределение по собственост на язовири, техническо състояние)

Хидротехническите съоръжения на територията на РИОСВ - Смолян, които се контролират са:

1. Хвостохранилище „Рудозем-2“, находящо се в гр. Рудозем, община Рудозем, област Смолян, пречистващо отпадъчните води от РОФ, експлоатирано от „Върба-Батанци“ АД - гр. Мадан;

2. Хвостохранилище „Ерма река“, находящо се в с. Ерма река, община Златоград, област Смолян, пречистващо отпадъчните води от ЕОФ, експлоатирано от „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД - гр. Златоград;

3. Хвостохранилище „Лъки 2 - Комплекс“, находящо се в землище на гр. Лъки, община Лъки, област Пловдив, пречистващо отпадъчните води от ЛОФ, експлоатирано от „Лъки Инвест ЛОФ“ ЕООД - гр. Лъки.

Хвостохранилищата са съоръжения, чието предназначение е за пречистване на отпадъчния пулп, формиран от преработката на оловно-цинкови руди, при процес на флотация и депониране на твърдия отпадък, съдържащ се в „хвостовия шлам“.

Хвостохранилището функционира в комплекс с две други съоръжения - багерна помпена станция и транспортен тръбопровод за хвостовия шлам (хвостопровод), когато транспорта на хвостовия шлам се извършва напорно при разположена на по-ниска кота флотационна фабрика спрямо хвостохранилището.

По вида на изграждане хвостохранилищата са „долинни“ тип („Рудозем-2“ и „Ерма река“), и „брегови“ тип („Лъки-2“). При „долинния“ тип, съоръжението се изгражда в долината на река или дере, като долината се прегражда със земно-насипна стена, докато при „бреговия“ тип от трите страни се изгражда земно-насипна стена, а реката или дерето остават в страни.

Контролът от страна на РИОСВ - Смолян се осъществява върху ефекта на пречистване на отпадъчните води, формиран при флотацията и факторите, които оказват влияние върху пречиствателния процес:

- площ на водното огледало;
- фронт (плаж) на намяване;
- необходим воден обем за осигуряване на достатъчен времепрестой за утаяване на твърдата фракция;
- спазване технологията на флотационния процес и количеството влагани реагенти, способстващи за по-пълно извличане на металния концентрат.

5.2. Извършени проверки, констатирано състояние

През 2023г. са извършени планови и извънпланови проверки на хвостохранилищата, както следва:

- ХХ „Лъки-2 - Комплекс“ – 1 бр. планова проверка;
- ХХ „Рудозем-2“ – 3 проверки – 2 бр. планови и 1 бр. извънредна проверки;
- ХХ „Ерма река“ - 4 проверки - 3 бр. планови и 1 бр. извънредна проверки;

При извършване на проверките са взети и анализирани водни проби от отпадъчни води от рудопреработката. Установено е превишение на ИЕО по РЗ, единствено в отпадъчните води заустващи се след ХХ „Ерма река“, поради което срещу дружеството, експлоатиращо съоръжението са предприети административно-наказателни мерки.

Контролът по експлоатационното състояние на стените, системите за наблюдение на напорната филтрация и устойчивостта на динамични и статични натоварвания, се осъществява от ДАМТН.

5.3.Разрешени през годината проблеми

По предписание на РИОСВ-Смолян е извършено почистване на въздушния откос на земно-насипната стена на ХХ „Рудозем – 2“ от дървесна и храстова растителност, като по този начин е намалена опасността от коринова ерозия на въздушния откос на стената.

От страна на „Върба-Батанци“ АД-Мадан е предприето регулярно надграждане, съгласно проект за експлоатация на ХХ „Рудозем-2“, на долна преградна земно-насипна стена на съоръжението до кота 747м, а основен (авариен) преливник е надграден до кота 743.36 м, което осигурява достатъчен обем за ретензия на съоръжението при продължителни валежи или висока вълна.

Ежегодно се извършва профилактика за установяване водоплътност на напорните тръбопроводи от „Лъкинска обогатителна фабрика“ (ЛОФ) до ХХ „Лъки-2“ за хвостов шлам и от ХХ „Лъки-2“ до ЛОФ за пречистени отпадъчни води в оборотен цикъл, едновременно се извършва оглед и тестване на водоплътност на дъното и стените на хоризонталните утаители под ХХ „Лъки-2“. Проверките, извършени през 2023 год. не са показали неизправности по напорните тръбопроводи или нарушаване цялостта на изолацията по дъното и стените на хоризонталните утаители.

6.План за управление на риска от наводнения

От определените в Програмата от мерки на утвърден в края на 2016 г. от Министерски съвет План за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Източнореломорски район 2016-2021 г. за територията на РИОСВ - Смолян към 31.12.2022 г. са стартирали следните мерки:

Предвидени дейности по ИН	Уникален код на мярката	Име на мярката	Описание на мярката
Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Чепинска в участъка в гр. Рудозем с цел освобождаване на обеми и осигуряване преминаване на висока вълна - Общо количество баластра около 1 000 м ³ .	AR_08_02	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Чепинска в участъка в гр. Рудозем с цел освобождаване на обеми и осигуряване преминаване на висока вълна - Общо количество баластра около 1 000 м ³ .
Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС - Ремонт на микроязовир "Букова поляна", община Мадан	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС

Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения - Обл. Смолян, 20 000 лв. за разработване	EARBD_12	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти	Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на съоръжения във водни обекти - диги, защитни стени, мостове, прагове и други с цел своевременно предприемане на мерки за предотвратяване на разрушения при наводнения
Ежегодно обследване на техническото и експлоатационното състояние на потенциално опасните водни обекти. Община Чепеларе.	EARBD_13	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия вкл. от наводнения	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения
Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения. Община Чепеларе.	EARBD_14	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия вкл. от наводнения	Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, включително от наводнения
Доизграждане на защитната стоманобетонена стена по десния бряг на р. Елховска преди моста на ул. "Кап. П. Войвода" по ул. "Стадиона" - дължина 305 м, широчина 0,50 м и височина 7 м (в едно с основите)	AR_08_15	Изграждане на нови корекции	Доизграждане на защитната стоманобетонена стена по десния бряг на р. Елховска преди моста на ул. "Кап. П. Войвода" по ул. "Стадиона" - дължина 305 м, широчина 0,50 м и височина 7 м (в едно с основите)
Ремонт на участъци от стената с подкопани фундаменти. Възстановяване на участъци от стената с нарушена зидария, най-вече в участъка по десния бряг срещу ОУ Н. Вапцаров.	AR_07_03	Реконструкция и поддържане на корекциите	Ремонт на участъци от стената с подкопани фундаменти. Възстановяване на участъци от стената с нарушена зидария, най-вече в участъка по десния бряг срещу ОУ Н. Вапцаров.
Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, поради подкопаване на основите им - обща дължина 2000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Неделинска (Узундере) с приблизителна дължина 6500 м	AR_04_05	Реконструкция и поддържане на корекциите	Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, поради подкопаване на основите им - обща дължина 2000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Неделинска (Узундере) с приблизителна дължина 6500 м
Почистване на участъци от р. Арда извън урб. територия на гр. Рудозем- 5 участъка с обща дължина от 893 м, общ обем от 29 000 м3. Нач. на уч-к 1: С 41 30 07.558 И 24 51 25.365, край на уч-к 5: С 41 29 12.780 И 24 49 50.149	AR_08_20	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Арда в участъка в гр. Рудозем от СОУ "Св. Кирил и Методий" - до края на гр. Рудозем след ПСОВ-Рудозем - дължина на участъка 5 630 м - Общо количество баластра около 10 000 м3.
Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовир „Лагера"	AR_06_41	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири Кирянов гьол /Рибката/ и язовир „Лагера"
Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовир Кирянов гьол /Рибката/	AR_06_41	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири Кирянов гьол /Рибката/ и язовир „Лагера"
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Черна, в регулационните	AR_06_01	Почистване и стопанисване на речните легла в	Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Черна в рамките на РЗПРН - дължина 16 000 м, площ

граница на гр. Смолян. Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Черна в рамките на РЗПРН.		границите на урбанизирана територия	50 дка.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Черна, в регулационните граници на гр. Смолян. Изземане на наносни отложения от коритото на р. Черна	AR_06_02	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Предвижда се изземане на наносни отложения от коритото на р. Черна с общ обем, по експертна оценка - 30 000 м ³
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Черна, в регулационните граници на гр. Смолян. Отстраняване на складирани материали и незаконни временни постройки (навеси, огради, колиби и др.) от речните брегове и тераси на р. Черна, в рамките на гр. Смолян	AR_06_04	Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета	Отстраняване на складирани материали и незаконни временни постройки (навеси, огради, колиби и др.) от речните брегове и тераси на р. Черна, в рамките на гр. Смолян - 0.2 дка.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Черна, в регулационните граници на гр. Смолян. Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, вследствие общо понижение на речното дъно - обща дължина 13 000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Куртин Лом с приблизителна дължина 20 000 м.	AR_06_05	Реконструкция и поддръжане на корекциите	Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, вследствие общо понижение на речното дъно - обща дължина 13 000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Куртин Лом с приблизителна дължина 20 000 м.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Бяла, в регулационните граници на гр. Смолян. Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Бяла в рамките на РЗПРН.	AR_06_19	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Бяла в рамките на РЗПРН. Общата дължина на участъка възлиза на 3500 м, като тук реката е корегирана в долния ѝ участък (кв. Устово) по двата бряга посредством вертикални подпорни стени общо 1400 м. Площта, която следва да бъде подложена на периодично почистване възлиза на 40 дка.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Бяла, в регулационните граници на гр. Смолян. Изземане на наносни отложения от коритото на р. Бяла.	AR_06_20	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Предвижда се изземане на наносни отложения от коритото на р. Бяла с общ обем, по експертна оценка - 800 м ³
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Бяла, в регулационните граници на гр. Смолян. Отстраняване на складирани материали и незаконни временни постройки от речните брегове и тераси на р. Бяла, в рамките на РЗПРН.	AR_06_21	Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета	Отстраняване на складирани материали и незаконни временни постройки от речните брегове и тераси на р. Бяла, в рамките на РЗПРН - 0.3 дка.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Бяла, в регулационните граници на гр. Смолян. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по	AR_06_22	Реконструкция и поддръжане на корекциите	Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Бяла с приблизителна дължина 1200 м.

двата бряга на р. Бяла с приблизителна дължина 1200 м.			
Изграждане на подпорна стена на ул. "Димитър Благоев", до Римския мост, по левия бряг на р. Черна, гр. Смолян	AR_06_06	Изграждане на нови корекции	Изграждане на нови подпорни стени - р. Черна, гр. Смолян (100 м - ляв бряг и 400 м - десен бряг)
Изграждане на подпорна стена на ул. "Петър Берон", пред блок Строител"№1, по десния бряг на р. Черна, гр. Смолян	AR_06_06	Изграждане на нови корекции	Изграждане на нови подпорни стени - р. Черна, гр. Смолян (100 м - ляв бряг и 400 м - десен бряг)
Изграждане на подпорна стена на ул. „Стефан Стамболов” – десен бряг на река Голяма между ос.т. 9 и ос.т. 11, , l=37.6 0м” в ПИ с идентификатор 31111.31.11 по КККР на гр. Златоград, община Златоград, област Смолян	AR_05_04	Изграждане на нови корекции	Изграждане на стоманобетонни защитни (крилни) стени по двата бряга на р. Голяма река - дължина (2*25) = 50 м, широчина 0,50м и височина 2,5 м
Обследване, анализ и извършване на ремонтно - възстановителни дейности на язовирна стена „Кириянов гьол“ и съоръженията към нея, общ. Смолян, обл. Смолян	EARBD_28	Реконструкция и ремонт на язовири	Реконструкция и ремонт и рехабилитация на язовири общинска собственост по ОП ОС
Изграждане на нова стоманобетонна защитна стена по левия бряг на р. Малка река/Аламовска (приток на р. Върбица) – по ул. „Крайречна“ – в участъка от моста на ул. „Ерма“ (при Джамята) – до моста на ул. „Ахрида“, гр. Златоград, обл. Смолян	AR_05_44	Изграждане на нови корекции	Изграждане на нова стоманобетонна защитна стена по левия бряг на р. Малка река/Аламовска - по ул. "Крайречна" - в участъка от моста на ул. "Ерма" (при Джамята) - до моста на ул. "Ахрида" - параметри на стената: дължина 335 м; височина 4,00 м; дебелина 0,50м
Осигуряване на хидравличната проводимост и почистване на речното легло на река Бяла в участъка от Моста при светофара до вливане в Черна река, в регулационните граници на гр. Смолян общ. Смолян, обл. Смолян	AR_06_19	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Бяла в рамките на РЗПРН. Общата дължина на участъка възлиза на 3500 м, като тук реката е корегирана в долния ѝ участък (кв. Устово) по двата бряга посредством вертикални подпорни стени общо 1400 м. Площта, която следва да бъде подложена на периодично почистване възлиза на 40 дка.
Осигуряване на хидравлична проводимост и почистване на речното корито на р. Бяла, в регулационните граници на гр. Смолян. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Бяла с приблизителна дължина 1200 м.	AR_06_22	Реконструкция и поддръжане на корекциите	Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Бяла с приблизителна дължина 1200 м.
Осигуряване на хидравличната проводимост и почистване на речното легло на река Бяла в участъка от Моста при светофара до вливане в Черна река, в регулационните граници на гр. Смолян, общ. Смолян, обл. Смолян	AR_06_20	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Предвижда се изземане на наносни отложения от коритото на р. Бяла с общ обем, по експертна оценка - 800 м3
Осигуряване на хидравличната проводимост и почистване на речното легло на река Арда - в участък от водохващането на РОФ до СУ „Св.Св.Кирил и Методий“ в границите на урбанизираната територия на град Рудозем - участък км 0+420+0+850, обл. Смолян	AR_08_19	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на р. Арда в участъка в гр. Рудозем от СОУ "Св. Св. Кирил и Методий" - до края на гр. Рудозем след ПСОВ-Рудозем - дължина на участъка 5 630 м

Осигуряване на хидравличната проводимост и почистване на речното легло на река Арда - в участък от водохвашането на РОФ до СУ „Св.Св.Кирил и Методий“ в границите на урбанизираната територия на град Рудозем - участък км 0+420+0+850, обл. Смолян	AR_08_20	Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна	Почистване на запълнените с наноси участъци от р. Арда в участъка в гр. Рудозем от СОУ "Св. Св. Кирил и Методий" - до края на гр. Рудозем след ПСОВ-Рудозем - дължина на участъка 5 630 м - Общо количество баластра около 10 000 м3.
Оборудване на мониторингова хидрометрична станция на р. Арда край с. Могилица в землището с. Могилица, Община Смолян, област Смолян, с възложител МОСВ. L=24.6313 / V=41.4892	EARBD_15	Подобряване на съществуващата хидроложка информационна система за получаване на данни в реално време за целия басейн	Подобряване на съществуващата хидроложка информационна система за получаване на данни в реално време за целия басейн
Оборудване на мониторингова хидрометрична станция на р. Маданска след гр. Мадан в на територията на гр. Мадан, Община Мадан, област Смолян, с възложител МОСВ. L=24.9387 / V=41.5016	EARBD_15	Подобряване на съществуващата хидроложка информационна система за получаване на данни в реално време за целия басейн	Подобряване на съществуващата хидроложка информационна система за получаване на данни в реално време за целия басейн
Възстановяване на подпорна стена по десния бряг на р. Черна при кръстовището на ул. „Бяло море“ и ул. „Петър Берон“, в кв. Райково, гр. Смолян”, Община Смолян, Област Смолян	AR_06_05	Реконструкция и поддържане на корекциите	Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, вследствие общо понижение на речното дъно - обща дължина 13 000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Куртин Лом с приблизителна дължина 20 000 м.
Аварийно възстановяване на подпорна стена по левия бряг на река Черна, на ул. „Надежда“ в град Смолян, община Смолян, област Смолян, с възложител Община Смолян.	AR_06_05	Реконструкция и поддържане на корекциите	Реконструкция на подкопани участъци от наличните подпорни стени, вследствие общо понижение на речното дъно - обща дължина 13 000 м. Поддръжка на съществуващите подпорни стени по двата бряга на р. Куртин Лом с приблизителна дължина 20 000 м.
Почистване на израстнали дървета, дънери и храсти в участък от река Девинска преди стоманобетонен мост "Върбата" надолу по течението до ПГ "А. С. Попов" с дължина около 550м.	MA_12_08	Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия	Основно и ежегодно почистване на коритото на р. Девинска в рамките на гр. Девин – дължина 2800м, площ 60 дка.
Подпорни стени по десния бряг на р. Сивковска от о.т. 390 до о.т. 564, град Чепеларе, община Чепеларе“ – Актуализация, Етап I: Подпорни стени № 1 и № 6, с възложител Община Чепеларе, обл. Смолян.	MA_09_21	Изграждане на нови корекции	Изграждане на нова стоманобетонна стена по десния бряг на р. Сивковска надолу по течението от моста на ул. Дичо Петров до привързването ѝ към съществуваща ст.бет. Стена. Дължината на съоръжението възлиза на 175 м, а височината - 2.5 м.
Изграждане на нови, реконструкция или модернизация на съществуващи системи и съоръжения за защита от вредното въздействие на водите (обект: „Реконструкция и доизграждане на вътрешната ВиК мрежа на град Смолян “ - Етап 11) - изменение на Разрешително № 32170761/09.07.2021	AR_06_06	Изграждане на нови корекции	Изграждане на нови подпорни стени - р. Черна, гр. Смолян (100 м - ляв бряг и 400 м - десен бряг)

Програмата от мерки на ПУРН в Източнoбеломорски район 2022-2027 г. е достъпна за разглеждане в табличен и графичен вид чрез географска информационна система (ГИС) на БД ИБР. Връзка към ГИС на БД ИБР е изведена на началната страница на интернет страницата на БД ИБР.

В БД ИБР има данни за следното наводнение настъпило през 2023 г. на територията на РИОСВ - Смолян.

Дата	Източник на наводнението	Местоположение на наводнението	Кратко описание на щетите
04.04.2023 г.	Речно	Община Ардино	Обилни валежи в периода 3 - 4 април. Обявено е частично бедствено положение за част от община Ардино – селата Русалско, Любино, Латинка, Аврамово, Песнопой и Сполука, останали без пътна връзка поради заливане на железобетонния мост на река Арда при село Китница.

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Смолян

Баланс по видове територии на област Смолян по предназначение

Съгласно данни от „Стратегия за развитие на област Смолян 2014-2020 г.“, публикувана на интернет страницата на Областна администрация - Смолян, териториалната структура на област Смолян е, както следва:

Общини	Обща площ /дка/	Земеделски територии /дка/	Горски територии /дка/	Населени места и др. урбанизирани територии /дка/	Водни течения и водни площи /дка/	Територии за добив на полезни изкопаеми /дка/
Общо	3192846	850949	2093453	58328	25683	152980
Баните	301165	111807	163281	5224	1022	18799
Борино	173204	51514	105036	1286	290	14748
Девин	573684	144692	383245	5030	4189	35033
Доспат	282697	65917	197006	3292	10721	4405
Златоград	171537	33398	128819	4655	1856	2353
Мадан	174951	41795	120989	8277	1263	1295
Неделино	102252	38663	59226	2706	470	770
Рудозем	182919	26620	146388	5752	1156	2353
Смолян	853997	232127	540147	16197	3845	58122
Чепеларе	376440	104416	249316	5909	871	15102

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

Съгласно програмата за почвен мониторинг I-во ниво – широкомащабен мониторинг, през 2023 г. от Регионална лаборатория - Смолян са взети проби от 3 пункта, находящи се в землищата на следните населени места: с. Михалково, община Девин, с. Кръстатица, община Баните и с. Дряново, община Лъки. Извадките са изпратени за изпитване в Регионални лаборатории към ИАОС в страната, като резултатите ще бъдат обработени през 2024 година.

През 2023 г. са обработени резултатите от извършения мониторинг през 2022 г. на следните пунктове: с. Солища, с. Момчиловци и с. Киселчово, община Смолян, с. Триград и гр. Девин, кв. Настан, община Девин, с. Студенец, община Чепеларе и с. Вранинци, община Мадан.

По данни от представените резултати на извършения мониторинг през 2022 г., се наблюдават завишения на „никел“ в пункт Студенец, което е установено и през предходни години. В близост до пункта няма емитери, които биха довели до това завишение, като

вероятно замърсяването е фоново. За пореден път се наблюдават завишени нива на „олово“ при пункт Вранинци, община Мадан. В района се намират находища на оловно - цинкови руди и вероятно замърсяването е фоново. Пунктовете са със статут на настоящо земеползване „ливада“ или „нива“.

Не се констатира надвишения над ПДК при анализите на взетите извадки от пунктовете Солища, Момчиловци и Киселчово, община Смолян, с. Триград и гр. Девин, кв. Настан, община Девин. Резултатите за тежки метали, в сравнение с предходните години са с близки стойности, което показва, че няма промяна на цялостната ситуация.

През годината продължи контрола по недопускане замърсяването на почвите с битови, строителни, производствени и опасни отпадъци, като са почистени 38 бр. замърсени площи.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

Всички обекти на територията на РИОСВ - Смолян, попадащи в обхвата на Програмата за отстраняване на минали екологични щети са завършени. Изключение прави само обект „Рекултивация на Хвостохранилище „Лъки-1“ към "Лъки Инвест "АД гр. Лъки. Техническата и биологичната рекултивация на хвостохранилището е извършена в периода 2011-2014 година. От 2015 г. дружеството води кореспонденция с ДНСК, с цел въвеждане на обекта в експлоатация, като са получени откази за назначаване на ДПК, поради непълнота и/или липса на документи и неточности в предназначението на терена.

През 2023 г. е извършена планова проверка на площадката, като за ограничаване достъпа до обекта е дадено предписание за възстановяване на изградената земно-насипна дига. Същото е изпълнено в срок.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/ употреба препарати за растителна защита

През 2023 г. няма промяна в числеността и местоположението на складовете за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита и ББ - кубовете на територията на РИОСВ - Смолян, като същите са разположени, както следва:

- складове за излезли от употреба препарати за растителна защита – с. Давидково, община Баните, с. Орехово, община Чепеларе, с. Търън и м. „Герзовица“ гр. Смолян, община Смолян, област Смолян и с. Сатовча, община Сатовча, област Благоевград;

- площадки с ББ-кубове - с. Чубрика, община Ардино, област Кърджали – 16 бр.; с. Бърчево, община Рудозем, област Смолян – 9 бр., гр. Девин, община Девин, област Смолян – 8 бр.; с. Слащен, община Сатовча, област Благоевград – 4 бр., с. Сатовча, община Сатовча, област Благоевград – 5 бр.;

През отчетната година, РИОСВ-Смолян извърши планови проверки на всички складове за пестициди и площадки с Б-Б кубове. В складовете се съхраняват общо 73 868 кг. твърди и 5 170 л. течни препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, в масивни сгради с бетонови основи.

От направените проверки на складовете и площадките с Б-Б кубове, не се установяват нарушения в съхранението на препаратите, в целостта на сградите при складовете и стоманобетоновите конструкции на Б-Б кубовете. Не са нарушени огражденията, ограничаващи достъпа на хора и животни до складовете и кубовете. Не се установяват разливи и разпиляване на препарати, както и нерегламентирано освобождаване на същите.

Складовете и Б-Б кубовете, с изключение на тези в с. Сатовча, не са охраняеми. Същите се наблюдават предимно от кметовете на населените места, на чиято територия са разположени.

През 2023 г. във връзка с писма на МОСВ е извършена инвентаризация на складовете за съхранение на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита. Предоставена е информация, съгласно формат на МОСВ, включваща количествата и вида на съхраняваните препарати, местоположение, техническото състояние и собственост на складовете и други.

През м. декември в ИАОС е представена актуална информация, съгласувана с регионалните структури на Национална служба за растителна защита към Министерството на земеделието, храните и горите и ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР за състоянието на складовете и Б-Б кубовете, както и техните координати.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2023 г., не са постъпвали сигнали и не е констатирано наднормено замърсяване с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти.

6. Ерозия на почвите

Ерозията води до разрушаване на горните слоеве на почвата, изменя физико-механичните и химичните и свойства, и води до намаляване количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага.

Основните фактори, влияещи на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и не на последно място антропогенната дейност – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите и други.

Лекият механичен състав на почвите в района, големите наклони и силната разчлененост на релефа, благоприятстват ерозионните процеси.

В РИОСВ - Смолян няма налична информация и данни за засегнатите площи, местоположението и развитието на ерозионните процеси, както за финансирани проекти против ерозията, които се изпълняват на територията на инспекцията.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

През 2023 г., съгласно програмата за почвен мониторинг II-ро ниво – вкисляване, са взети и анализирани извадки от четири пункта, както следва: пункт „Рожен“, землище на с. Соколовци, община Смолян, пункт „Борино“, землище на с. Борино, община Борино, пункт „Доспат“, землище на гр. Доспат, община Доспат и пункт Сатовча, землище на с. Сатовча, община Сатовча. Резултатите от анализите на всички пунктове са показали киселинно-алкално равновесие в почвата около стойност от рН (KCL) 3,5 до рН (KCL) 4,5.

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

През 2023 г. продължи контрола по места за недопускане на нерегламентирани замърсявания с битови и строителни отпадъци. При извършени проверки по населените места са установени 34 бр. замърсени площи с отпадъци. Дадени са предписания за почистване на замърсените участъци, като при извършените последващи проверки се установява, че същите са почистени.

Осъществен е контрол на общините за недопускане на замърсявания с битови и строителни отпадъци, включително и на речни корита и прилежащите им терени по писма с предписания на директора на РИОСВ – Смолян. По данни на общините са почистените 258 бр. нерегламентирани замърсявания на речните корита и прилежащите терени и 135 бр. участъци от общински пътища и улична мрежа в населени места.

Нерегламентираните замърсявания на площи с битови и/или строителни отпадъци по населени места са посочени в таблицата, както следва:

№ по ред	Нерегламентирани замърсявания с битови, строителни и/или промишлени отпадъци / местоположение	Замърсени площи / брой	Почистени площи / брой
	Община Смолян		
1.	Скат по пътя гр. Смолян – с. Хасовица	1	1
2.	Район около Минерален извора и чешма „Банята“, з-ще на с. Влахово	1	1
	Район „Смолянски езера“, гр.Смолян	3	3
	Отбивка за с. Вълчан на главен път III-8681	1	1
	Землището на с. Ровино	1	1
	Община Златоград		
	Горски пък м. „Карова Чука“, з-ще на гр.Златоград	1	1
	Община Девин		
3.	гр. Девин под къщи в ромска махала	1	1
	Община Чепеларе		
	гр. Чепеларе	1	1
	Община Доспат		
6.	с. Змейца	3	3

Община Сатовча			
14.	з-ще на с. Жижево и с. Кочан	16	16
15.	Скат по път от табела „Община Сатовча до разклон за с. Долен, посока от гр. Гоце Делчев	5	5
Общо констатирани и почистени нерегламентирани замърсявания през 2023 г.		34	34

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ – Смолян

През годината, на територията на РИОСВ - Смолян не са отчетени замърсявания на почвите с устойчиви органични замърсители, включително с нефтопродукти и/или с препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност.

Данните от провеждания почвен мониторинг показват, че в по-голямата си част показателите са в границите на ПДК, а при някои резултати дори много под допустимите норми.

Продължава контрола за недопускане на замърсявания с битови и/или строителни отпадъци. При установяване на такива се дават предписания за почистването им, с цел недопускане образуването на нерегламентирани сметища, които могат да доведат до отрицателна промяна в характеристиките на почвения слой.

С провежданите процедури по ОВОС и ЕО за инвестиционните предложения се осъществява превантивната дейност, свързана с опазване на почвите от замърсяване. Служители на инспекцията ежемесечно вземат участие в комисиите по промяна предназначението на земеделските земи, като се следи за спазване на нормативните изисквания, касаещи опазване на почвите.

Извършват се също така проверки на инсталации с издадени комплексни разрешителни, като се следи за въздействието им върху почвите, отчитайки резултатите от извършения собствен мониторинг на почвите по предвидените за анализ показатели.

II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

РИОСВ – Смолян осъществява на регионално ниво националната политика в областта на защитата на природата по отношение управлението, контрола и опазването на биологичното разнообразие и защитените природни територии, и е в съответствие с международното и национално законодателство – Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие, Закона за защитените територии, Закона за лечебните растения, Закона за генетично модифицираните организми и стратегическите документи – Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за периода 2021 – 2027 г. на България, Стратегията за биоразнообразие до 2030 г., Стратегически план за биологичното биоразнообразие, Глобална стратегия за опазване на растенията, Национален план за опазване на най-значимите влажни зони, Европейския зелен пакт, Парижкото споразумение и Стратегията за горите на ЕС за опазване и адаптация на горите към климатичните промени, Стратегическият план на Общата селскостопанска политика, програмите по кохезионния фонд и регионалния фонд, Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури и др.

В изпълнение на основната цел за опазване на биологичното разнообразие, на територията на страната е създадена Национална екологична мрежа (НЕМ), като част от европейската екологична мрежа, гарантираща оцеляването на най-ценните видове и местообитания в Европа. Националната екологична мрежа се състои от защитени територии, обявени съгласно Закона за защитените територии и защитени зони („Натура 2000“), обявени по Закона за биологичното разнообразие, съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕИО на Съвета относно опазването на дивите птици. Със създаването на НЕМ, страната ни изпълнява целите за опазване на биологичното, геологично и ландшафтно разнообразие; участие в европейските и световни екологични мрежи, опазващи природните местообитания и местообитанията на дивата флора и фауна, включително и птици, редки, ендемични и/или застрашени видове; осигуряване на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите

животни; създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна, на вековни и забележителни дървета; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии; защита на местното биоразнообразие и екосистемните услуги срещу инвазивни чужди видове.

1. Защитени територии в териториалния обхват на дейност на РИОСВ – Смолян

Защитените територии се обявяват със Заповед на министъра на околната среда и водите по реда на Закона за защитените територии, с който се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Обявяването им се извършва, с цел опазване на ценни екосистеми и на биоразнообразието като цяло, опазване на отделни растителни и животински видове и съобщества, техните местообитания, както и опазване на уникални и характерни природни забележителности. Според националното законодателство (Закон за защитените територии), защитените територии са 6 категории, съответстващи на категориите на защита според Световният съюз за защита на природата (IUCN) – резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове и защитени местности.

Резерватите и поддържаните резервати са територии, включващи образци на естествени екосистеми, опазването на които изключва всякаква или се допуска минимална човешка намеса, като същите са изключителна държавна собственост.

В териториалния обхват на РИОСВ - Смолян, с цел опазването и съхраняването на забележителни скални форми, водопади, пещери, исторически места, вековни гори и опазване на ендемични и защитени растителни и животински видове, са обявени общо 63 защитени територии, разпределени по категории, както следва: 4 резервата - „Сосковчето“, „Казаните“, „Кастракий“ и „Червената стена“ – част, с площ от 8010,659 дка, попадаща в землището на с. Борово, община Лъки, област Пловдив; 4 поддържани резервата – „Конски дол“, „Амзово“, „Момчиловски дол“ и „Шабаница“, както и 28 защитени местности и 27 природни забележителности.

В таблицата в Приложение №1 е представена по-подробна информация за защитените територии.

През 2023 г. са издадени две заповеди на министъра на околната среда и водите за обявяване две нови защитени територии, по предложение на РИОСВ – Смолян, които са: Природна забележителност „Конската глава“, находяща се в землището на с. Митовска, община Мадан - за опазване на скално образувание и Защитена местност „Съдилището“, находяща се в землището на с. Пловдивци, община Рудозем - за опазване на популацията на родопски крем (*Lilium rhodopeum*).

Ежегодно се изготвят, съгласуват и изпълняват противопожарни планове за дейностите в защитени територии, изключително държавна собственост – резервати и поддържани резервати. Извършено е системно наблюдение на териториите за опасност от възникване на пожари, като през 2023 г. на територията на РИОСВ - Смолян не са възникнали пожари в защитените територии.

Извършва се съгласуване на планирани дейности от собственици и ползватели в защитени територии с режимите, определени със заповедите за обявяване.

Във връзка със съмнение за извършване на незаконно строителство в границите на ЗМ „Света Неделя“, с. Старцево, община Златоград е уведомена Окръжна прокуратура – Смолян за вземане на отношение по компетентност.

По отношение на защитените територии, от РИОСВ – Смолян е извършван текущ контрол, включващ проверки по спазване на режимите, определени със заповедите за обявяване и/или актуализация на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии. През 2023 г. са проверени всички планирани обекти, а именно: 4 резервата - „Кастракий“, „Червената стена“, „Сосковчето“, „Казаните“; 4 поддържани резервата - „Конски дол“, „Амзово“, „Момчиловски дол“, „Шабаница“; 18 защитени местности - „Манастирището“, „Хубча“, „Соскочански дол“, „Борино“, „Старата гора“, „Триградско ждрело“, „Пещера-Годумска дупка“, „Куцинско блато“, „Храстево“, „Поречието на р. Девинска“, „Чаирите“, „Света Неделя“, „Средните ливади“, „Турлата“, „Крепостта

Градището“, „Чернока“, „Караджа дере“ и „Ливадите“; 8 природни забележителности - „Буйновското ждрело“, „Пещера Ледницата“, „Момата“, „Сарийска чука-Главата“, „Строилски дол“, „Настанска могила“, „Калето“ и „Чудните мостове – Еркюприя“.

През 2023 г. е извършена 1 бр. извънредна проверка на ЗМ „Рожен“, във връзка с постъпил сигнал за извършване на незаконно строителство – пилон за поставяне на националното знаме на Р. България.

Подробна информация за всяка защитена територия от териториалния обхват на РИОСВ – Смолян, може да бъде намерена в базата данни за защитените територии на инспекцията/регистър на защитените територии/: <https://smolyan.riosv.com>, както и на интернет страницата на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС)/Регистър на защитените територии и защитените зони/: <http://eea.government.bg/bg/dokladi/registers>

2. Защитени зони по „Натура 2000“

„Натура 2000“ е общеевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа и се създава в съответствие с две Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, наричана накратко (Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕО за опазването на дивите птици, наричана накратко (Директива за птиците). Общата и основна цел на Директивата за местообитанията, е поддържане и възстановяване на естествените местообитания и видовете от дивата флора и фауна в благоприятно природозащитно състояние. Директивата за птиците се отнася до всички естествено срещащи се диви птици, с прилагане на разпоредбите, свързани със защитата, управлението и контрола на тези видове и установяване на правила за тяхното използване.

Създаването на екологичната мрежа „Натура 2000“ в България е регламентирано в Закона за биологичното разнообразие, в съответствие с нормите на двете европейски директиви.

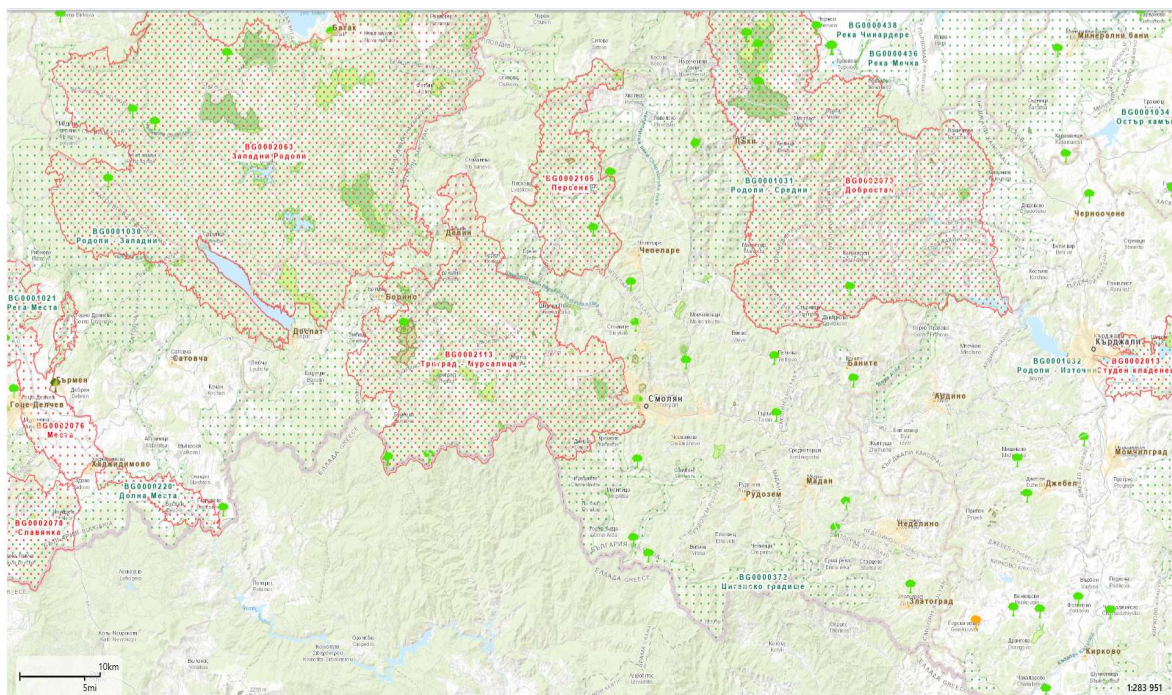
Подробна информация и публичен достъп до данните за защитените зони, процедурите за оценка на съвместимост и свързани с тях документи са налични на интернет страницата на **Информационната система за защитените зони от екологична мрежа Натура 2000:**

<https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App>

На интернет страницата на Министерство на околната среда и водите, в раздел ПРИРОДА/НАТУРА 2000/НАТУРА 2000 в България/Информационна система за НАТУРА 2000 в България, също е осигурен публичен достъп до единната информационна система за мрежата Натура 2000 в България (нова версия) и до публичното приложение за достъп до отворени данни за мрежата Натура 2000, както и до разработените по проект на МОСВ мобилни приложения за публична информация и мобилен достъп до справочни услуги от системата за мрежата Натура 2000 за Android и за iOS.

В териториалния обхват на РИОСВ – Смолян попадат общо 9 защитени зони, като част от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“ по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, на обща площ от около 211708 ха, включващи 4 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - „Родопи Западни“, „Родопи Средни“, „Циганско градище“ и „Долна Места“ и 5 защитени зони за опазване на дивите птици - „Триград-Мурсалица“, „Персенк“, „Добростан“, „Западни Родопи“ и „Места“.

Визуализация на местоположението и обхвата на защитените зони е представена на фигурата по-долу:

Основна информация с актуални към момента данни за защитените зони, като част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“ в обхвата на дейност на РИОСВ – Смолян са представени в следните две таблици:

Защитени зони за опазване на дивите птици в териториалния обхват на РИОСВ – Смолян:

Код	Наименование	Заповед за обявяване на зоната	Обща площ (ха)	Общини на територията на РИОСВ - Смолян	Забележка
BG0002073	„Добростан“	Заповед № РД-528 от 26 май 2010 г. (ДВ, бр. 47 от 22.06.2010 г.)	83655,4406	Баните и Смолян, област Смолян; Лъки, област Пловдив и Ардино, област Кърджали	Попада и на територията на РИОСВ-Пловдив и РИОСВ-Хасково, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Смолян - 51%; РИОСВ-Пловдив - 31% и РИОСВ-Хасково - 18%.
BG0002113	„Триград-Мурсалица“	Заповед № РД-531 от 26 май 2010 г. (ДВ, бр. 50 от 02.07.2010 г.)	55340,9527	Борино, Доспат, Смолян, Девин, област Смолян	Изцяло на територията на РИОСВ - Смолян.
BG0002063	„Западни Родопи“	Заповед № РД-835 от 17 ноември 2008 г. (ДВ, бр. 108 от 2008г.), променена със Заповед № РД-890 от 26 ноември 2013г. за увеличаване на площта.	133384,7816	Борино, Доспат, Девин, област Смолян и Сатовча, област Благоевград	Попада и на територията на РИОСВ-Пазарджик и РИОСВ-Благоевград, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Пазарджик - 84%, РИОСВ-Смолян – 9%, РИОСВ-Благоевград - 7% .

BG0002105	„Персенк”	Заповед № РД - 772 от 28 октомври 2008г. (ДВ, бр. 103 от 02.12.2008 г.)	16119,674	Девин, Чепеларе, Смолян, област Смолян	Попада и на територията на РИОСВ-Пловдив, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Смолян -93%, РИОСВ-Пловдив –7% .
BG0002076	„Места”	Заповед № РД-532 от 26 май 2010 г. (ДВ, бр. 51 от 06.07.2010 г.)	20426,6444	Сатовча, област Благоевград	Попада и на територията на РИОСВ-Благоевград, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Благоевград - 90% и РИОСВ- Смолян - 10% .

• *Защитени зони опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна в териториалния обхват на РИОСВ – Смолян:*

Код	Наименование	Заповед за обявяване на зоната	Обща площ (ха)	Общини на територията на РИОСВ - Смолян	Забележка
BG0000372	„Циганско градище”	Заповед № РД-342 от 31 март 2021 г. (ДВ, бр. 54 от 29.06.2021г.)	9555,741	Смолян, Златоград, Рудозем и Мадан, област Смолян	Изцяло на територията на РИОСВ - Смолян.
BG0001030	„Родопи Западни”	Заповед № РД-278 от 31 март 2021 г. (ДВ, бр. 45 от 28.05.2021г.)	272851,406	Смолян, Борино, Доспат, Девин, Рудозем, Чепеларе, област Смолян	Попада и на територията на РИОСВ-Пазарджик, РИОСВ-Благоевград и РИОСВ - Пловдив, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Смолян - 47%, РИОСВ-Пазарджик - 42%, РИОСВ-Благоевград - 9%, РИОСВ - Пловдив - 2%.
BG0001031	„Родопи Средни”	Заповед № РД - 351 от 31 март 2021 г. (ДВ, бр. 59 от 16.07.2021 г.)	155107,6837	Смолян, Баните, Чепеларе, област Смолян; Лъки, област Пловдив и Ардино, област Кърджали	Попада и на територията на РИОСВ-Пловдив и РИОСВ-Хасково, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Смолян - 42%; РИОСВ-Хасково -30% и РИОСВ - Пловдив - 28% .
BG0000220	„Долна Места”	Заповед № № РД-86 от 24 януари 2024 г. (ДВ, бр. 16 от 23.02.2024 г.)	9585,6122	Сатовча, област Благоевград	Попада и на територията на РИОСВ-Благоевград, при следните пропорции на площите: РИОСВ-Благоевград - 75% и РИОСВ–Смолян - 25% .

Само територията на община Неделино, попадаща в териториалния обхват на инспекцията не се засяга от защитени зони по смисъла на ЗБР.

Зоните по двете директиви в голяма си част се припокриват. Защитени зони „Триград-Мурсалица” с код BG0002113 за опазване на дивите птици и „Циганско градище” с код BG0000372 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, са разположени изцяло на контролираната от РИОСВ - Смолян територия, а останалите седем защитени зони, попадат отчасти в териториалния обхват на инспекцията.

Защитена зона BG0001030 „Родопи Западни“ е най-голямата защитена зона в България и една от най-големите в Европа и едновременно с това е ключово място за опазване на кафявата мечка – без опазване на тази зона срещу фрагментация и засилване на човешко влияние, бъдещото на цялата Рило-Родопска популация на мечката, включително и гръцката ѝ част, би било несигурно.

През 2023 г. не са настъпили промени в броя, площта и състоянието на попадащите в териториалния обхват на РИОСВ – Смолян девет защитени зони.

Със заповедите за обявяване на защитените зони и с плановете за управлението им (ако има такива) се определят режимите на дейности в тях, с цел опазване предмета на опазване в съответната защитена зона.

За защитените зони и промените в тях, РИОСВ – Смолян води публичен регистър, достъпен на интернет страницата на инспекцията: <https://smolyan.riosv.com>.

С цел опазване, съхраняване и поддържане на мрежата от защитени зони „Натура 2000“ на регионално ниво, РИОСВ – Смолян осъществява текущ, последващ и превантивен контрол, като през 2023 г. са извършени: 2 бр. теренни проверки на защитени зони, във връзка с контрол по спазване на режимите и забраните в защитените зони, определени със заповедите за обявяването им; 10 бр. теренни проверки на защитени зони, във връзка с контрол по изпълнение на условията, поставени в издадени от директора на РИОСВ решения по ОС; 14 бр. проверки по документи относно етапите на реализация на ИП/ППП, попадащи в границите на защитени зони, както и валидността на издадените от инспекцията решения за съгласуването им, както и 7 бр. извънредни проверки по един сигнал и писмо на МОСВ.

През 2023 г. са проверени всички планирани 6 обекта (защитени зони) – 33 „Родопи Западни“; 33 „Триград Мурсалица“; 33 „Циганско градище“, 33 „Родопи Средни“, 33 „Добростан“ и 33 „Персенк“, като не са установени нарушения на Закона за биологичното разнообразие, в т.ч. дейности по:

- неспазване на режимите и забраните на проверените защитени зони „Родопи Средни“ и „Циганско градище“, определени със заповедта за обявяването им;

- неспазване на поставените условия в решенията по оценка за съвместимост, издадени от директора на РИОСВ – Смолян.

При извършения последващ контрол относно етапите на реализация на съгласуваните от инспекцията ИП/ППП в границите на защитени зони, както и валидността на издадените решения за съгласуването им се установява, че се запазва тенденцията близо половината от проверените решения да не са актуални, тъй като съответните ИП/ППП не са реализирани/одобри. Резултатите от последващия контрол и сравнително малкия брой съгласувани ИП/ППП в границите на защитените зони, показват по-малък натиск върху биоразнообразието в зоните, както и положителния факт, че в резултат на нереализираните ИП/ППП, засегнатите земеделски територии са запазили предназначението си и/или начина на трайно ползване.

По време на извършените през 2023 г. извънредни проверки по 1 бр. сигнал относно установяване на извършване на дейности по неспазване режимите на защитена зона „Родопи Западни“ и 6 бр. във връзка писмо от МОСВ за установени от Държавен фонд „Земеделие“ разоравания на площи, попадащи в границите на защитени зони „Родопи Западни“ и „Родопи Средни“, не са установени лица, извършващи дейности, водещи до:

- нарушения на режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяването им;

- унищожаване местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони, в резултат от дейността на обекти, изградени преди обявяването на съответната защитена зона.

- нови разоравания на поземлени имоти с начин на трайно ползване: ливади, пасища, мери, като съществуващите в имотите разоравания с малки площи са извършени преди

обявяване на съответната защитена зона.

Превантивният контрол на защитените зони се осъществява, чрез процедурата по оценка за съвместимост на планове, програми, проекти (ППП) и инвестиционни предложения (ИП) с предмета и целите на опазване на защитените зони. С прилагането на процедурата, още на най-ранен етап от реализацията на определен план, програма, проект или инвестиционно предложение, се преценява вероятната степен на отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване на защитените зони. Процедурата е регламентирана с чл. 31 от *Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)*, а условията и реда за извършването ѝ, са определени с *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС)*, съгласно които на оценка за съвместимост се подлагат:

– планове, програми, проекти (ППП) и инвестиционни предложения (ИП), техни изменения или разширения, извън обхвата на Приложения №1 и №2 на ЗООС, но попадащи изцяло или отчасти в границите на защитени зони и са свързани с промяна предназначението и/или начина на трайно ползване на имота (*самостоятелна процедура по реда на Глава втора от Наредбата за ОС*);

– планове, програми, проекти (ППП) и инвестиционни предложения (ИП), техни изменения или разширения, попадащи в Приложения №1 и №2 на ЗООС (*съвместена процедура по оценка за съвместимост по реда на Глава трета от Наредбата за ОС*).

В решенията по ОС, с които се съгласува реализацията на инвестиционни предложения/планове/програми/проекти се поставят задължителни за изпълнение условия, както и въвеждане в 5-годишен срок от датата на издаване, в който ако възложителя не започне действия по осъществяване на инвестиционното предложение, плана, програмата, решението автоматично прекратява действието си.

За останалите ППП и ИП и/или техни изменения или разширения, които не попадат в приложимостта на самостоятелната и/или съвместената процедура по оценка за съвместимост, в зависимост от техния характер и вероятността от въздействието им върху защитените зони, компетентният орган по околна среда, преценява начина на процедиране и определя приложима процедура, съгласно разпоредбата на чл.2, ал.2 от *Наредбата за ОС*.

Провеждането на процедурата по ОС за всяко ИП/ППП е процес, при който се определят и оценяват евентуалните въздействия, които то може да окаже самостоятелно или в комбинация в други проекти или планове върху Натура 2000, като се преценява дали тези въздействия могат да бъдат значителни.

Проведените през 2023 г. процедури по реда на чл. 31 от *Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)* и *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС)*, включват:

- 52 бр. решения за преценяване на вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони /чл. 18 от *Наредбата за ОС*/;

- 3 бр. решения за извършване на оценка за степента на въздействие на ППП/ИП върху защитени зони /чл. 20 от *Наредбата за ОС*/;

- 4 бр. решения по оценка на степента на въздействие /чл. 28 от *Наредбата за ОС*/;

- 6 бр. решения за прекратяване на процедури по реда на *Наредбата за ОС*;

- 644 бр. писма по чл. 2, ал. 2 от *Наредбата за ОС*;

- 40 бр. решения и 1 бр. Становище (съвместени процедури ОВОС и ЕО), включващи:

– 26 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда, от които 1 бр. решение е с характер „да се извърши ОВОС“, съобразено с преценката, че има вероятност съответното инвестиционно предложение да окаже значително отрицателно въздействие върху защитените зони. Останалите 25 бр. решения са с характер „да не се извършва ОВОС“;

– 14 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка, от които 2 бр. решения са с характер „да се извърши ЕО“, съобразено с преценката, че има вероятност съответният план да окаже значително отрицателно въздействие върху

защитените зони. Останалите 12 бр. решения са с характер „да не се извършва екологична оценка“;

– 1 бр. Становище по ЕО за съгласуване на „Предварителен проект за общ устройствен план на община Неделино“.

Разгледани и оценени с „положителна оценка на качеството“ са 4 бр. Доклади за оценка степента на въздействие (ДОСВ) с предмета и целите на опазване на защитените зони от мрежата „Натура 2000“.

Общият брой инвестиционни предложения, планове, програми, проекти, процедури през 2023 г. по реда на ЗООС и/или ЗБР (съвместена и самостоятелна процедури), попадащи в границите на защитени зони е 69, от които 57 бр. са самостоятелна процедура по ОС и 12 бр. са съвместена процедура по реда на ЗООС и ЗБР. За две инвестиционни предложения, попадащи извън обхвата на защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 са проведени самостоятелни процедури по реда на чл. 31 от ЗБР, завършили с издаване на решения по чл. 18 от *Наредбата за ОС*.

При провеждането на процедурите по ОС и през отчетната година, за всяко ИП/ППП се прилагат и използват резултатите от извършен пространствен анализ в ГИС среда и количествен анализ по отношение местоположението и обхвата на засегнатите защитени зони, на типовете природни местообитания и местообитания на видовете, предмет на опазване в съответната засегната защитена зона. Извършвана е количествена оценка за степента на засягане на природни местообитания и местообитанията на видовете, използвайки данните от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“. Оценяват и анализират се наличните данни за вероятността за натрупване и/или наслагване на евентуалните въздействия върху предмета и целите на опазване в защитените зони. С цел предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите отрицателни въздействия, при реализацията на дейностите, заложи в инвестиционните предложения, планове, програми, в издадените решения се поставят условия за изпълнение.

Сравнителният анализ на проведените процедури по ОС (съвместена и самостоятелна процедури) по отношение броя на издадените административни актове през периода 2019 г. - 2023 г., показва следните тенденции:

- увеличаване броя на актовете, издадени по реда на чл. 31 от ЗБР и чл. 18 от *Наредбата за ОС*;

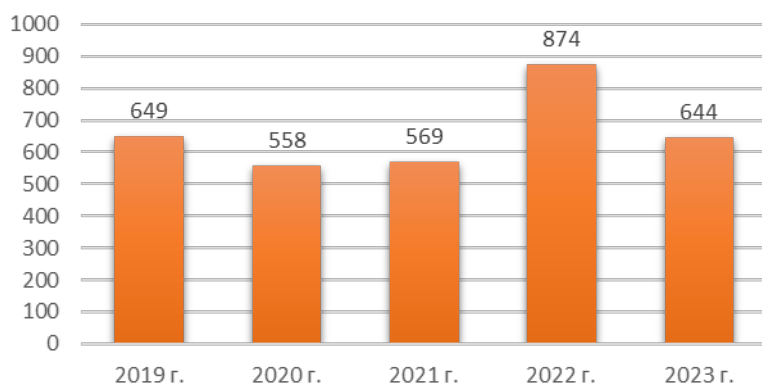
- намаляване броя на решенията за извършване на оценка на степента на въздействие по реда на чл. 31, ал. 10 от ЗБР и чл. 20, ал. 1 от *Наредбата за ОС*;

- увеличаване броя на решенията за прекратяване на започнали процедури по *Наредбата за ОС*, но запазване на основата причина за прекратяване, а именно - не представяне на допълнителна информация в определения срок от възложителя и констатирана недопустимост, спрямо режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяването им.

Тип решение \ Година	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Решения по реда на чл. 31 от ЗБР и чл. 18 от <i>Наредбата за ОС</i>	37	21	36	29	52
Решения по реда на чл. 31 от ЗБР и чл. 20 от <i>Наредбата за ОС</i>	0	0	0	4	3
Решения за прекратяване на процедури по реда на <i>Наредбата за ОС</i>	4	2	3	2	6

Таблица с данни за броя на издадените решения по реда на *Наредбата за ОС*, разпределени по тип и година на издаване.

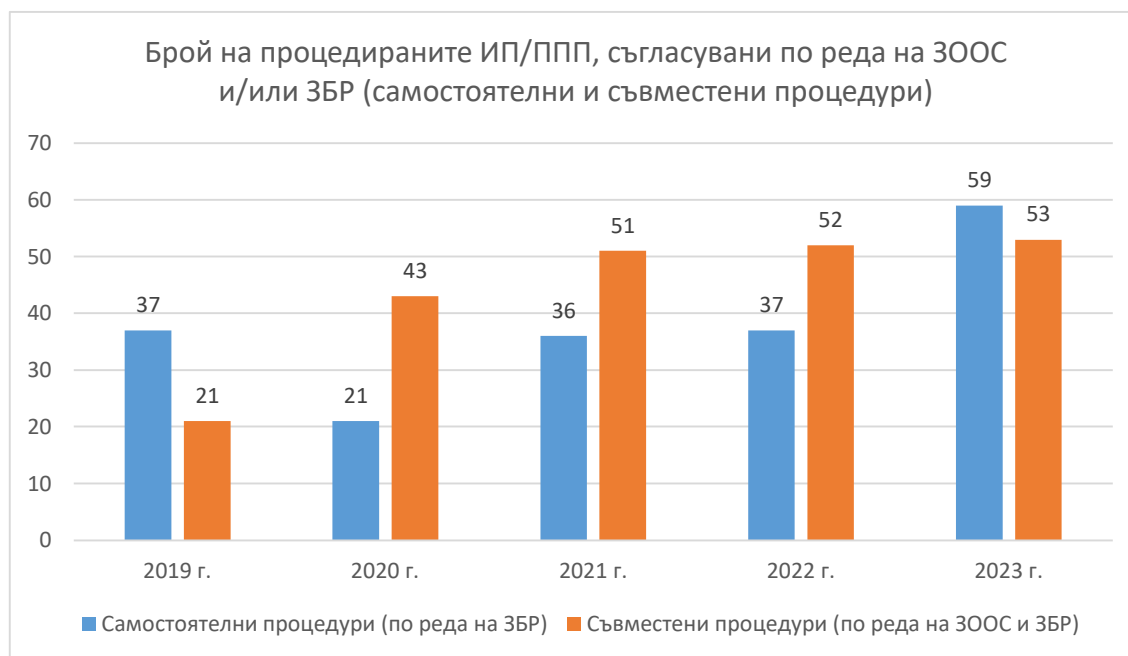
- след отчетеното през 2022 г. значително увеличение в броя на писмата, издадени по реда на чл. 2, ал. 2 от *Наредбата за ОС* (874 бр.), през 2023 г. те са намалели до 644 бр., което е с 230 броя по-малко, но спрямо предходните години (2019 г., 2020 г., 2021 г.) се наблюдава тенденцията за запазване броя на издадените писма.

На фигурата е представен броя на писмата, изготвени съгласно чл. 2, ал.2 от Наредбата по ОС, сравнителен анализ за периода 2019 -2023 г.

- след увеличението през 2020 г., се запазва тенденцията за относително постоянен брой на процедурираните ИП/ППП, съгласувани по реда на ЗООС и ЗБР (съвместени процедури по преценяване на вероятната степен на отрицателно въздействие на ИП/ППП с предмета и целите на опазване в защитените зони, като част от процедурите по ОВОС и ЕО);

- увеличаване на процедурираните ИП/ППП, съгласувани по реда на ЗБР (самостоятелни процедури).

Продължава тенденцията, голяма част от индивидуалните административни актове, издадени по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС да са за планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които не попадат в защитени зони и основната част от тях да са горскостопански програми и инвестиционни предложения в сферата на жилищното строителство, търговията и услуги в отрасли като земеделие, туризъм и лека промишленост, както и инвестиционна инициатива за въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обществени сгради, реконструкция/ремонт на пътища, улици, ВиК мрежи и др. общински

обекти, извън обхвата на глава шеста на ЗООС и за които предвид тяхното местоположение, обем и характер е преценено, че няма вероятност да доведат до значително отрицателно въздействие върху защитените зони. Запазва се тенденцията от страна на фирми и частни лица към преминаване на енергийна независимост, чрез използване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) и изграждане на фотоволтаични електрически инсталации.

Анализирайки проведените процедури по ОС се отчита запазване на тенденцията, процедураните ИП/ППП, да са основно обекти за сезонен отдих (бази за отдих, вилно застрояване, къщи за гости), горско стопанство и земеделие, вкл. почистване на земеделски земи от храстовидна и дървесна растителност, повредена и пострадала от биотично и/или абиотично въздействие, с цел намаляване риска от развитие и разпространение на болести.

С проведените процедури по ОС се засяга основно горска територия (горскостопански програми/планове на физически и юридически лица (кооперации, общини), а при инвестиционните предложения, свързани с изграждане на бази/къщи за сезонен вилен отдих и други, се засягат предимно земеделски територии – имоти със сравнително малка площ (средно около 2 дка).

3. Биоразнообразие

Територията, контролирана от РИОСВ – Смолян се характеризира с голямо разнообразие на видове, на съобщества и природни местообитания, както и с наличието на уникална флора и фауна, на редки и изчезващи видове, включени в Червената книга на България, ендемити и реликти, както и изобилие от ценни лечебни растения. Срещат се над 100 вида ендемични видове растения, някои от които са с по-широко разпространение, други са с ограничени ареали и имат единични находища, като родопски крем (*Lilium rhodopaeum*), родопско омайниче (*Geum rhodopaeum*), родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*), блатен плаун (*Lycopodiella inundata*), кръглолистна росянка (*Drosera rotundifolia*), блатно петльово перо (*Gladiolus palustris*) и други.

Горските територии се характеризират с преобладаване на иглолисти видове, включващи основно смърчови и бялборови гори, и по-слабо застъпените елови и др. насаждения, както и наличие на смесени и на широколистни гори, представени от бук, дъб, габър, горун, ясен, бреза и други. Обширните иглолистни и смесени гори в региона, както и наличието на значими скални образувания, се явяват едновременно местообитания и ключови места за опазване на защитените видове – кафява мечка, вълк и дива коза. Много вековни смърчови и черборови гори, и местообитания на защитените видове, като родопски крем и блатен плаун, са обект на защита и опазване и по реда на Закона за защитените територии.

Животинският свят е представен с богато разнообразие от птици, влечуги, земноводни, бозайници и риби, голяма част от които са включени в Приложение II и III от Закона за биологичното разнообразие. Територията е обитавана от над 250 вида птици, предимно горски видове, като повече от половината са и гнездящи, а броят на срещаните бозайници е над 80 вида.

- Опазване на защитени растителни и животински видове и техните местообитания и устойчивото ползване на биологичните ресурси.

Съгласно Закона за биологичното разнообразие, за защитени на територията на цялата страна се обявяват дивите животински и растителни видове, посочени в Приложение № 3 от закона, като за тях са регламентирани и въведени редица забрани, валидни за всички жизнени стадии от развитието им, като за видове със знак (*) се прилагат разпоредбите на чл. 278д от Наказателния кодекс. Такива видове са например кафявата мечка, видрата, европейска дива котка, дива коза, шипоопашата костенурка и други, а от птиците – малък кormоран, ловен сокол, сокол скитник, ливаден дърдавец и други.

Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие, включва извършване на контрол върху състоянието на защитени растителни и животински видове и техните местообитания; устойчивото ползване на лечебни растения и оценка състоянието на естествените им находища; предотвратяване на риска от увреждане на видове, местообитания и територии; опазването на вековни или забележителни дървета, регулирано ползване на растителни и животински видове, чрез извършване на регистрация на екземпляри по чл. 91 от ЗБР и по ЗЗЖ, мониторинг защитени видове и местообитания.

През 2023 г. е осъществен текущ контрол по Закона за биологичното разнообразие на ловни стопанства от териториалния обхват на РИОСВ - Смолян, относно спазване на условията по разрешителни за дива коза, като са проверени всички планирани четири обекта (ловни стопанства). В периода април - декември 2023 г. е проведен и ежегодния мониторинг на дива коза, като отчетените резултати, показват стабилно състояние на популацията на защитения вид.

Извършен е планов контрол по отношение състоянието на находища на следните защитени растителни видове: Родопски крем /*Lilium rhodopeum*/, с. Джурково, общ. Лъки; Родопски крем /*Lilium rhodopeum*/, с. Стойките, общ. Смолян; Родопски крем /*Lilium rhodopeum*/, с. Кремене и Блатен плаун /*Lycoperodiella inundata*/, гр. Смолян, общ. Смолян. От извършените проверки и осъществения мониторинг е установено, че популациите им са стабилни и не са констатирани нарушения.

Ежегодно, обект на контрол относно продажбата на защитени видове – растения и животни са обществени пазари, като в тази връзка през 2023 г. са проверени Общински пазар - гр. Неделино, Общински пазар - гр. Девин и Общински пазар - с. Баните. При извършените проверки не са констатирани продажби на защитени видове, както и нарушения на ЗБР.

Осъщественият през 2023 г. планов контрол по прилагане на Закона за биологичното разнообразие, включва и извършените проверки на два зоомагазина в град Смолян и на една колекция от препарати от защитени видове, представена в Регионален исторически музей – гр. Смолян, като в тези обекти не са констатирани нарушения. Извършени са 5 бр. проверки по издадени разрешителни от министъра на околната среда и водите за дейности със защитени видове, при които не са констатирани нарушения и извършаване на дейности на територията на РИОСВ – Смолян.

В изпълнение на функциите по превантивен контрол за опазване на биологичното разнообразие, през 2023 г. е осъществена регистрация на животински видове, включени в Конвенцията за международна търговия с диви растителни и животински видове (CITES), като са издадени 5 регистрационни карти, съгласно чл. 91 от Закона за биологичното разнообразие.

- *Вековни дървета*

Отделни вековни или забележителни дървета могат да се обявяват за защитени със заповед на министъра на околната среда и водите, в или извън населените места, съгласувано със собственика на имота, в който се намира дървото. Обявените за защитени дървета се вписват в регистри на Министерството на околната среда и водите и съответната РИОСВ.

В териториалния обхват на РИОСВ – Смолян, съгласно публикуван на интернет страницата на инспекцията регистър на вековните дървета, попадат 29 бр. защитени вековни дървета, представени основно от смърч, бук, чинар, бял бор, черен бор и други.

Осъществен е текущ контрол на вековни и забележителни дървета по отношение спазване на режими и мониторинг на състоянието им, като са проверени: вековно дърво „Чинар“, гр. Смолян; вековно дърво „Смърч - 10 братя“, гр. Чепеларе; вековно дърво „Зимен дъб“, гр. Чепеларе; вековно дърво „Бял бор“, гр. Чепеларе; вековно дърво „Смърч“, гр. Чепеларе; вековно дърво „Черен бор“, с. Борино; вековно дърво „Черен бор“, с. Борино; вековно дърво „Орех“, с. Баните; вековно дърво „Круша“, гр. Смолян и вековно дърво „Бук“, с. Сивино. При проверките на терен е констатирано, че вековните дървета са в добро санитарно състояние и няма нарушения от антропогенен характер.

В таблицата в Приложение №2 е представена по-подробна информация за вековните дървета на територията на инспекцията.

Във връзка с осъществяване на превантивен контрол са взети участия в експертни екологични съвети, работни срещи, междуведомствени и епизоотични комисии, заседания на технически съвети и комисии, както и участия в лесоустройствени съвещания и комисии по ловно стопанство.

През отчетния период, осъщественият контрол включва и извършване на извънредни проверки по опазване на биологичното разнообразие, както следва:

- сигнали от граждани за намерени птици в безпомощно състояние (общо 10 бр. проверки), включващи: 4 бр. проверки за птици от вида бял щъркел (*Ciconia ciconia*) и по

една проверка на птици от видовете: малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), горска улулица (*Strix aluco*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), орел змияр (*Circaetus gallicus*) и на четири малки лястовички. При проверките е установено следното: в землището на с. Буйново при извършения обход и оглед на терена, не е открит жив екземпляр от вида бял щъркел; пет птици са изпратени за лечение в Спасителен център за диви животни – гр. Стара Загора; две от птиците умират същия ден, преди да бъдат изпратени за лечение до спасителния център и са загробени на подходящо място, а един екземпляр от вида бял щъркел и четирите малки лястовички, след първоначален оглед са освободени в естествена среда.

- проверка по писмо за извършване на изкопни дейности от „ВиК“ ЕООД гр. Смолян, в района на вековно дърво „Чинар“ в гр. Смолян по изграждане на нов тръбопровод. Не са констатирани увреждания на дървото и заплахи за неговото състояние.

- проверки по сигнали за намерени мъртви екземпляри на кафява мечка - един в землището на с. Чавдар, общ. Доспат и един в землището на с. Плетена, общ. Сатовча, без установени причини за смъртта.

- 250 бр. проверки по сигнали, свързани с присъствие/нападения от кафява мечка - чрез проверки на място от експерти на РИОСВ – Смолян и функциониране на Групата за бързо реагиране към РИОСВ – Смолян. При проверките е установено, че 235 броя от сигналите за нанесени щети върху селскостопанското имущество и домашни животни са от кафява мечка, а за 11 бр. не е доказано, че щетите са от мечка; за наличие и присъствие на кафява мечка в населени места са извършени 3 бр. проверки; за нанесена щета върху дивеч благороден елен е извършена 1 бр. проверка; за извършено ветеринарно-медицинско лечение на домашни животни, след нападения от кафява мечка са извършени 3 бр. проверки.

Броят на щетите през 2023 г., спрямо 2022 г. се е увеличил от 203 на 235. Поради концентрацията на щети в териториите на ТП „ДГС–Славейно“, ТП „ДЛС–Извора“, ТП „ДГС–Михалково“, ТП „ДГС - Смолян“, ТП „ДГС - Златоград“ и ТП „ДГС-Смилян“, на горските и ловните стопанствата са издадени 8 бр. разрешителни за отстрел от МЗХ, валидни до края на 2023 година. От тях са реализирани 2 бр. от ТП „ДГС–Смилян“. Във връзка със случаи на присъствие на кафява мечка в с. Михалково, на ТП „ДГС–Михалково“ е издадено 1 бр. разрешително за прогонване или улавяне и преместване на кафява мечка, в района на действие на горското стопанство, което не е реализирано.

Наличието на ГБР улеснява и подпомага дейността на инспекцията по отношение опазване и мониторинг на защитения вид - кафява мечка, включително за установяване на щетите, нанесени от нея върху селскостопанското имущество, както и изготвянето на предложенията до МОСВ за изплащане на съответните обещания за нанесените щети от кафява мечка. И през следващата година ще продължи кампанията по разясняване сред местното население на видовете превантивни мерки за защита на селскостопанското имущество.

- Мониторинг на биологичното разнообразие

През 2023 г. е извършен мониторинг на защитените видове: кафява мечка, дива коза, родопски крем, блатен плаун, като част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) в България. Всички данни от мониторинга за защитените видове са въведени в националната база данни за биологичен мониторинг към ИАОС.

Извършеният през месеците ноември и декември 2023 г. мониторинг, относно стопанисването и опазването популацията на дивата коза, на територията на ДЛС „Извора“ - гр. Девин и ДЛС „Кормисош“ - гр. Лъки, показва, че популацията на вида е в стабилно състояние. Подобно е състоянието и в другите регистрирани местообитания и популации, извън тези ловни стопанства, а именно на територията на ДГС „Смолян“, ДГС „Борино“, ДГС „Триград“, ДГС „Хвойна“, ДГС „Михалково“, ДГС „Широка лъка“ и ДГС „Смилян“. През последните години, при проведените наблюдения е констатирано достигане на оптималния запас в тези местообитания и миграция на екземпляри в съседни райони, където природните и антропогенни условия са благоприятни за създаване на нови популации. През годината от МОСВ са издадени по-малко разрешителни за отстрел на диви кози, като са отстреляни по-малко от разрешените екземпляри.

Съвместно с участието на ИАОС и на регионалните структури на МОСВ и МЗХГ, е извършен и есенен мониторинг на вида кафява мечка на територията на Родопите, като част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) в България. Данните от мониторинга са предоставени на Изпълнителната агенция по околна среда.

- Лечебни растения

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркия, лудо биле и други.

В РИОСВ – Смолян не са постъпвали искания за ползване през 2023 г. на лечебни растения под специален режим на ползване и в тази връзка няма издавани заповеди на директора на РИОСВ – Смолян за отпускане на квоти за ползването им.

С издадената заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения на министъра на околната среда и водите, за поредна година е въведена забрана за събиране от естествените му находища, включително и за лични нужди на лечебното растение - Мурсалски чай (*Sideritis scardica* Griseb.). Забраната не важи за продажба на билки от култивиран Мурсалски чай, която се разрешава след издадено удостоверение от съответната общинска администрация с данни за местонахождение, площ и количество на произведените през годината количества билки. Въведена е практика за съвместни проверки с РДГ и ДГС/ДЛС при осъществяване на контрол по спазване на забраната за ползване от естествените находища на Мурсалски чай, както за стопански, така и за лични цели.

За оценка състоянието на естествените находища на лечебни растения са извършени 3 бр. планови проверки на находища на пирински чай (мурсалски чай) *Sideritis scardica*, в землищата на с. Мугла, община Смолян, с. Триград и гр. Девин, община Девин, област Смолян. От проверките е установено, че находищата са в сравнително добро състояние, като не е констатирано ползване.

През отчетната година са проверени три билкозаготвителни пункта, като е установено, че два от тях по време на проверките не осъществяват дейности по изкупуване и реализиране на билки от лечебни растения. Не са констатирани нарушения.

През 2023 г. по реда на Закона за лечебните растения, в РИОСВ – Смолян е регистриран 1 бр. нов билкозаготвителен пункт, находящ се в с. Осина, община Сатовча, област Благоевград.

III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

III.1. ОТПАДЪЦИ

1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.

В изпълнение на мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве, чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването на отпадъците, регламентирани в Закона за управление на отпадъците, РИОСВ - Смолян осъществява контрол на 13 общини - Ардино, Баните, Борино, Девин, Доспат, Златоград, Лъки, Мадан, Неделино, Рудозем, Сатовча, Смолян и Чепеларе.

Всички общини от региона имат приети Наредби за управление на отпадъците, разработени съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

С Решение № 459 на Министерския съвет от 17.06.2021 г. е приет Национален план за управление на отпадъците (НПУО) за периода 2021-2028 година. В него са посочени стратегически цели, гарантиращи постигане на генералната цел на страната в сферата на управление на отпадъците „Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива”:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

- Увеличаване количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци;

- Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

В съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021 – 2028 г., през 2022 г. са изготвени и приети от общинските съвети програми за управление на отпадъците, на общините Смолян, Рудозем, Мадан, Баните, Доспат, Девин, Ардино, Златоград и Сатовча, а през 2023г. са приети и на общините Борино и Лъки. Програмата за управление на отпадъците на община Чепеларе е в процес на разработване, а на община Неделино е на етап - процедура по Екологична оценка.

През 2023 г. общините Рудозем и Ардино са изготвили нови морфологични анализи на битовите отпадъци, образувани на тяхна територия, останалите общини разполагат с морфологични анализи извършени от 2019 г., по проект на ПУДООС, финансиран по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, които са валидни до 2024 година.

Извършени са проверки на всички общини на територията на РИОСВ – Смолян във връзка с изпълнение на задълженията на общинските кметове, заложен в чл. 19 от ЗУО, както и мерките, заложен в Програмите за управление на отпадъците.

На територията на РИОСВ - Смолян, всички общини имат организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Обхванати са 299 населени места, като са осигурени достатъчно съдове (контейнери и кофи) за отпадъци. Поради трудно достъпни места, малък брой жители или липса на постоянно живущи, девет населени места /0.19 % от общото население/ не са включени в системата. За извозване на битовите отпадъци от населените места има изготвени и утвърдени графици от общинските кметове.

Във връзка с информирането на обществеността по отношение на дейностите, свързани с управление на отпадъци, на интернет страниците на общините е публикувана информация, позволяваща всеки гражданин да се запознае с начините на управление на отпадъците на територията на съответната община. Всички общини разполагат със „зелен“ или „дежурен“ телефон“, с цел подаване на сигнали, свързани с установяване на нерегламентирани сметища и други нарушения в областта на управление на отпадъците.

За предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, кметовете на общините са издали заповеди, съгласно които всеки кмет на населено място, следи за недопускането възникването на незаконни сметища.

1. Битови отпадъци

Системи на организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци

Събирането и транспортирането на битовите отпадъци е задължение на общините. Броят на обслужваното население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване е 137370, което представлява 99,81 % от общото население. Девет от общо 299 населени места не са обхванати, поради ниския брой жители и трудната достъпност, от които - две в община Рудозем - с. Добрева череша, с. Дъбова и седем в община Ардино: с. Аврамово, с. Дойранци, с. Латинка, с. Любино, с. Мак, с. Песнопой, с. Теменуга /0.19 % от общото население/.

Поради планинския характер на територията, събирането на битовите отпадъци се извършва с малки сметосъбиращи автомобили. Това налага претоварване на отпадъците от общините, които са отдалечени от регионалните депа. Такива са общините Девин и Ардино, които имат издадени документи по чл. 35 от ЗУО за претоварни площадки за битови отпадъци.

Десет общини извършват самостоятелно сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, за което притежават регистрационни документи за събиране и транспортиране, а останалите три се обслужват от лица с разрешително по ЗУО, на база сключени договори.

Непрекъснато се оптимизират системите по сметосъбиране и сметоизвозване, чрез закупуване на нови съдове и техника. През 2023 г. от община Смолян са закупени 150 бр. компостери за домакинствата, 117 бр. паркови кошчета, 63 бр. контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, предназначени за административни сгради и 7 бр. съдове за разделно и безопасно събиране на ИУЕЕО. От община Ардино са закупени 8 броя 4 м³ контейнери, 50 бр. пластмасови кофи – 120 л., 31 бр. пластмасови кофи – 240 л., 86 бр. контейнери тип „Ракла“ за битови отпадъци и 30 бр. контейнери за разделно събиране на отпадъци. В община Баните са заменени стари с нови контейнери за битови отпадъци – 7 броя.

Обобщени данни за обхванато население в системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, се съдържат в Приложение № 3.

В началото на 2023 г., РИОСВ-Смолян изпрати писма до всички кметове на общини на територията на инспекцията за извършване на проверки по населени места, с цел установяване на нерегламентирани замърсявания с отпадъци, включително на реки и общински пътища, както и за нерегламентирано изхвърляне и съхранение на едрогабаритни отпадъци, излезли от употреба гуми, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и изоставени излезли от употреба моторни превозни средства. В тази връзка, РИОСВ - Смолян организира и проведе работни срещи с кметовете на общини в териториалния обхват на инспекцията, на които бяха обсъдени въпроси, свързани с дейностите по управление на отпадъците, включително и създаване на организация по почистване на възникнали замърсени терени и общински пътища.

През 2023 г. са извършени общо 48 проверки за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци по населени места, общинските пътища и пътищата от републиканската пътна мрежа, замърсявания на речните корита и прилежащите терени.

За почистване на нерегламентирани замърсявания и недопускане на такива са дадени 13 предписания - 1 бр. предписание на Областно пътно управление, а останалите 12 бр. предписания на общински кметове. Предписанията са изпълнени в срок.

Разделно събиране на битови отпадъци

На база сключени договори с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО, в общините Смолян, Златоград, Ардино, Рудозем и Баните е въведена организация за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, метални опаковки, пластмаси и стъкло от населението, търговските обекти, производствени и административни сгради.

В община Златоград продължава разделното събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и отпадъци от стъклени опаковки, във всичките населени места по схема „от врата на врата“. Събраните отпадъци се съхраняват временно на площадка в гр. Златоград, за която на общината има издаден регистрационен документ, съгласно ЗУО.

Община Девин извършва самостоятелно разделното събиране на отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, включително отпадъци от опаковки и извършва предварително третиране на събраните отпадъци на площадка, за която има издаден регистрационен документ.

В общините Сатовча и Лъки е въведена системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на база договори с организации по оползотворяване „Булекопак“ АД и „Екобулпак България“ АД.

За град Смолян има осигурена площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, чрез сключени договори с лица, притежаващи разрешения по чл. 35, ал. 1 от ЗУО за съответната дейност. За останалите населени места в региона, няма нормативно задължение за наличие на такива площадки, тъй като са с население под 10 000 жители.

В осем общини е организирана система за разделно събиране на текстилни отпадъци, генерирани от домакинствата, като им са предоставени специализирани контейнери от лицата, с които имат сключени договори за тяхното обслужване – Смолян - 5 бр., Златоград - 5 бр., Борино - 1 бр., Ардино - 3 бр., Баните - 1 бр., Мадан - 3 бр., Чепеларе - 3 бр. от ”М-текс рециклиране на текстил” ООД, а на община Девин - 2 бр. от „Евротекс“ ЕООД - гр. Димитровград.

Развитие на системите по разделно събиране на МРО от бита и биоотпадъци.

За разделното събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори общините Смолян, Чепеларе, Борино, Девин, Лъки, Мадан и Сатовча имат сключени договори с организации по оползотворяване, а община Рудозем с лице, притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО.

За разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, общините Смолян, Сатовча, Девин и Чепеларе са сключили договори с организации по оползотворяване, а община Ардино с лице, притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО. За събирането на ИУЕЕО е предвидено да се правят кампании.

За разделното събиране на ИУМПС, общините Борино и Чепеларе имат сключени договори с организация по оползотворяване, а общините Смолян и Златоград с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО.

В таблицата Приложение №4 са представени данните за 2023 г. за обхванато население по общини в системата за разделно събиране на масово разпространени отпадъци.

Биоотпадъци – на територията на Регионално депо за неопасни отпадъци – с. Шаренска, община Мадан, функционират инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация на Регионално сдружение на общините Мадан, Златоград и Неделино. В общините от регионалното сдружение са разположени контейнери за зелени биоразградими отпадъци с вместимост 1100 л. - 60 броя в община Златоград, 59 броя в община Мадан и 49 броя в община Неделино, които се обслужват от оператора на компостиращата инсталация.

Инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и компостиране на биоразградими отпадъци, събрани на територията на общините Смолян, Чепеларе и Баните, функционират и на територията на Регионално депо за неопасни отпадъци – Смолян, находящо се в гр. Смолян, м. „Герзовица“. За разделното събиране на биоразградими отпадъци на територията на гр. Смолян са разположени 50 бр. кофи, а през отчетната година на населението в община Баните са раздадени 50 бр. съдове с вместимост 630 л. за домашно компостиране.

В гр. Ардино са разположени 3 бр. компостери за зелени отпадъци в двора на община Ардино.

Още през 2021 г. са въведени в експлоатация инсталация за сепариране на битови отпадъци и компостираща инсталация, изградени в землището на с. Барутин, община Доспат, които все още не функционират, поради образувало се свлачище в района.

Действащите инсталации за обезвреждане на битови отпадъци

Инсталациите за обезвреждане на битови отпадъци на територията на инспекцията, отговарящи на изискванията на Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци са, както следва:

- Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Смолян, Чепеларе и Баните, находящо се в м. „Герзовица“, землище на гр. Смолян, община Смолян;
- Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Доспат, Девин, Борино, Сатовча и Сърница, находящо се в с. Барутин, община Доспат;
- Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Мадан, Златоград и Неделино, находящо се в с. Шаренска, община Мадан;
- Регионално депо за неопасни отпадъци на Община Рудозем, находящо се в землището на с. Бърчево, община Рудозем.

Общините Ардино и Лъки депонират битовите си отпадъци на регионални депа, извън територията на инспекцията, съответно на Регионален център за управление на отпадъците - Кърджали и Регионален център за обезвреждане на ТБО - Асеновград.

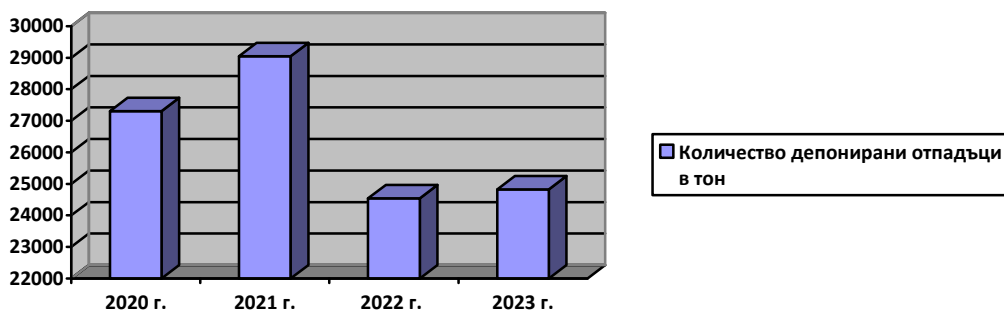
Всички общини участват в регионални сдружения.

На територията на РИОСВ - Смолян няма депа, които попадат в обхвата на процедурата по нарушението на правото на ЕС, във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16 юли 2015 г. по дело C-145/14.

През 2023 г. на регионалните депа Смолян, Мадан, Рудозем и Доспат са депонирани 24 826,980 т. отпадъци, като количеството е почти без промяна от предходната година – 24 538,850 т. Подробни данни са представени в табличен вид, като същите са от Национална информационна система за отпадъци (НИСО), а именно:

№	Депо	Количество депонирани отпадъци през 2023 г.	Количество депонирани отпадъци през 2022 г.
1.	Регионално депо Смолян	11 519 430 т.	11 805,840 т.
2.	Регионално депо Мадан	3 085,410 т.	3 007,540 т.
3.	Регионално депо Рудозем	1 146,95 т.	1 261,000 т.
4.	Регионално депо Доспат	9 075,190 т.	8 464,120 т.
	Общо:	24 826,980 т.	24 538,850 т.

Количествата депонирани отпадъци през предходните четири години са посочени в следната диаграма:

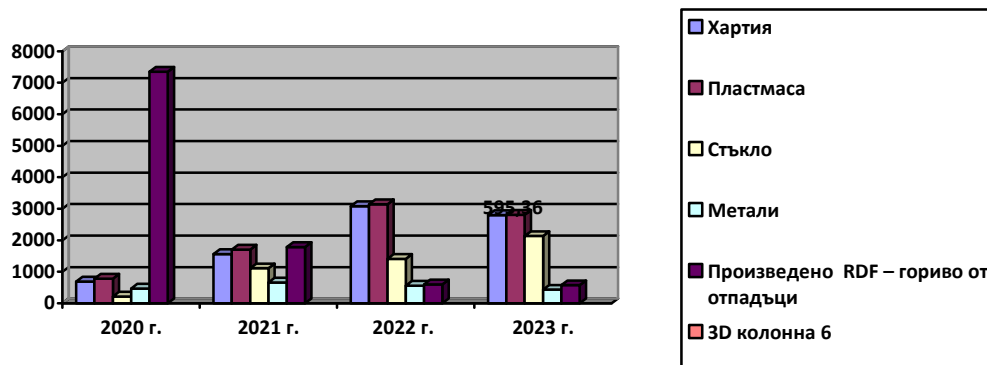

Намалените количества отпадъци се дължат на действащите инсталациите за сепариране и компостиране на отпадъци, разположени на Регионалните депа за неопасни отпадъци Смолян и Мадан. На депото за неопасни отпадъци Рудозем се извършва само ръчно сепариране. В м. „Гайтанина“, землище на с. Барутин, община Доспат, има изградени компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци, но все още не е действаща, поради възникнала аварийна ситуация на площадката.

Количествата сепарирани отпадъци са почти без промяна от предходната година 8 751,960 т. за 2023 г. при 8 794,310 т. през 2022 г. Подробна информация за количествата отделени за оползотворяване отпадъци през 2023 г. са представени в табличен вид, също по данни от НИСО:

№	Депо	Хартия /т/	Пластмаса /т/	Съкло /т/	Метали /т/	Произведено RDF – гориво от отпадъци
1.	Регионално депо Смолян	2 477,520	2 602,140	2 100,180	365,620	553,660
2.	Регионално депо Мадан	154,350	192,850	24,960	66,030	20,150
3.	Регионално депо Рудозем	170,700	14,200	9,600	-	-
4.	Регионално депо Доспат	-	-	-	-	-
	Общо: 8 751,960т.	2 802,570	2 809,190	2 134,740	431,650	573,810

Количествата сепарирани отпадъци през предходните четири години са посочени в диаграма.

За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране, всеки собственик на депо предоставя:

- обезпечения, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката (чл. 60, ал. 2, т. 1 от ЗУО);

- отчисления в размер и по ред, определени с наредба, които имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Отчисленията по чл. 64, ал.1 от ЗУО за 2023 г. е без промяна от предходната година - 95 лв/тон.

РИОСВ - Смолян контролира общините за заплащане на дължимите месечни обезпечения по чл. 60 и отчисления по чл. 64 от ЗУО за депонираните отпадъци. Няма издавани АУПДВ през отчетната година.

Информацията за събраните, дължимите и изразходвани обезпечения и отчисления се публикува на официалния сайт на инспекцията и се актуализира на всяко тримесечие.

Внесените обезпечения и отчисления за 2023 г. са, както следва:

№	Депо	Общини	Постъпили обезпечения по чл. 60 /лв/	Постъпили отчисления по чл. 64 /лв/	Общо постъпили отчисления /лв/	Не постъпили обезпечения /лв/	Не постъпили отчисления /лв/	Изразходени средства /лв/
1.	Регионално депо Смолян	Смолян, Чепеларе, Баните	0	0	0	Всички дължими обезпечения са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от общините.	Всички дължими отчисления са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от общините.	-
2.	Регионално депо Мадан	Мадан, Златоград, Неделино	2 081,39 лв., които са им възстановени съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	36 247,59 лв., които са им възстановени съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	38 328,98 лв., които са им възстановени съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	Всички дължими обезпечения са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от	Всички дължими отчисления са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от	684 302,50

						общините.	общините.	
3.	Регионално депо Доспат	Доспат, Девин Борино Сатовча, Сърница	1 782,28 лв., които са възстановени съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	54 442,60 лв., които са възстановени, съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	56 224,88 лв., които са възстановени, съгласно § 21 от ПЗР на ЗУО	Всички дължими обезпечения са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от общините.	Всички дължими отчисления са сторнирани, съгласно представено решение на общинските съвети на всяка от общините.	-
4.	Регионално депо Рудозем	Рудозем	1 000 лв.	4 000 лв.	0	5 122,17	104 105,25	10 824

На основание § 21 от ПЗР на Закона за управление на отпадъците /посл. изм. ДВ бр. 108 от 30.12.2023 г./ и Закона за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс /ДВ бр. 17 от 01.03.2022 г./, месечните обезпечения и отчисления и за 2023 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, може да се разходват от общините по решение на общинския съвет чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетия от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци. След представени решения на общинските съвети, РИОСВ - Смолян сторнира задълженията за 2023 г. на общините: Смолян, Баните, Чепеларе, Доспат, Девин, Сатовча, Сърница и Неделино. На общините Борино, Мадан и Златоград, които бяха превели предсрочно своите задължения за отчетната година, са сторнирани и възстановени исканите средства, за които също са представили решения на общинските съвети в срок до 31.12.2023 година. Средствата са използвани предимно за закупуване на сметосъбираща и сметоизвозваща техника, съдове за битови отпадъци, както и за почистване на отпадъци.

През 2023 г., с издадени решения от директора на РИОСВ – Смолян по реда на Наредба №7/2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, са отпуснати средства от натрупаните отчисления по чл. 64, ал. 1 от ЗУО на общините Мадан, Неделино и Рудозем в общ размер 695 126,50 лв.

Въз основа на издадените Заповеди от 2023 г. на изпълнителния директор на ИАОС са намалени с 50 на сто задълженията по чл. 64 от ЗУО за 2020 г. на общините, които са изпълнили целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО /касаещи изпълнение на заложените цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници/ - Смолян, Баните и Сатовча и на община Рудозем, изпълнила целите по чл. 31, ал. 1, т. 3 от ЗУО /касаещи изпълнение на заложените цели за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци/.

Утайки от ПСОВ

От извършените през годината проверки, както и по данни от водената отчетност на „ВиК“ ЕООД гр. Смолян, образувателните утайки от дейността на ГПСОВ се предават за оползотворяване на юридически лица, извършващи дейности извън територията на инспекцията, на основание сключени договори. На Регионалните депа за неопасни отпадъци се предават за обезвреждане само отпадъците от решетки и сита и от пясъкоуловители и пясъкозадържатели, образувани от дейността на ГПСОВ. Събраните утайки от пречиствателните станции по населени места в общините Девин и Сатовча, се почистват със специализирана машина и извозват за допълнително третиране в други пречиствателни станции.

Трансграничен превоз на отпадъци

През 2023 г. са извършени проверки на четири броя площадки за третиране на отпадъци (дрехи втора употреба), които са внос от Австрия.

Дружествата са уведомили РИОСВ - Смолян в срок не по-късно от деня на натоварване за предстоящ внос на отпадъци, ведно с Приложение VII на Регламент (ЕО) № 1013/2006.

По писмо на МОСВ е осигурено съдействие на органите на МВР при извършване на 3 бр. проверки, насочени срещу незаконен превоз и управление на отпадъци в нарушение на Регламент (ЕО) №1013/2006.

На територията на РИОСВ – Смолян, през 2023 г. не са констатирани случаи на незаконен трансграничен превоз на отпадъци.

Ежемесечно са определяни длъжностни лица от отдел „Управление на отпадъците и опазване на почвите“, които са включвани в Заповед на министъра на околната среда и водите, с цел осъществяване на контрол на територията на инспекцията, свързан с трансграничен превоз на отпадъци.

2. Строителни отпадъци

На територията на инспекцията няма депа за строителни отпадъци. Една част от генерираните строителни отпадъци от общините на територията на РИОСВ - Смолян се депонират на изградени Регионални депа за неопасни отпадъци, като се приемат за дейности по оползотворяване или обезвреждане, съгласно издадените Комплексни разрешителни, други се предават на лица, притежаващи съответните разрешителни документи по чл. 35 от ЗУО за третиране на такъв вид отпадъци.

Редът и начина за разделното събиране, предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общините е регламентиран в наредби и заповеди, издадени от кмета на съответната община, като общините Смолян, Рудозем, Девин, Златоград, Борино, Баните, Неделино и Чепеларе имат сключен договор с лице, притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО.

В община Ардино, строителните отпадъци /бетон, тухли, керемиди, фаянсови и керамични изделия и др. отпадъци от строителство и събаряне/ се извозват на площадка за временно съхранение в гр. Ардино, м. „Мектеб янъ“, за което общината има издаден регистрационен документ от РИОСВ - Смолян. Образуваните строителни отпадъци от общините Мадан, Лъки, Доспат и Сатовча се предават за оползотворяване и/или обезвреждане на изградени Регионални депа за неопасни отпадъци.

Дружеството „Ростер“ ООД - гр. Смолян има издадено разрешение за мобилна инсталация за третиране на строителни отпадъци, но същата е позиционирана извън територията на инспекцията. „Променергомонтаж“ АД - гр. Пловдив, „Артстрой“ ООД - гр. Смолян и „БКС“ ЕООД - гр. Смолян имат издадени разрешения за дейности по оползотворяване на строителни отпадъци – рециклиране с код R5, R12 и R13, за площадки, находящи се, както следва:

- „Променергомонтаж“ АД – гр. Смолян, Промислена зона „Трандевица, общ. Смолян;
- „Артстрой“ ООД – гр. Рудозем, Промислена зона, общ. Рудозем;
- „БКС“ ЕООД – гр. Смолян, местност „Спилак“, общ. Смолян.

През 2023 г. продължи контрола по постъпили сигнали и жалби за замърсени площи със строителни отпадъци. За установени нерегламентирани замърсявания са давани предписания, които са изпълнени.

3. Производствени и опасни отпадъци

През 2023 г. са извършени планови и извънредни проверки на предприятия, генериращи производствени и опасни отпадъци.

При проверките е констатирано запазване на тенденцията за намаляване количеството на отпадъците, предавани за обезвреждане на депата. Това се дължи на засиления контрол, отпадъците да се предават за оползотворяване и на въведените технологични линии за рециклиране на образуваните отпадъци и/или връщането им в основното производство от фирмите „Арексим Инженеринг“ ЕАД, „Рубелла Бюти“ АД и „Платаниус-4“ АД.

Най-голям дял от генерираните производствени отпадъци имат дървесните, текстилните и пластмасовите отпадъци и отпадъците от опаковки. Част от фирмите имат издадени

регистрационни документи за транспортиране на образуваните от тях неопасни отпадъци, които транспортират самостоятелно. Дървесните отпадъци от региона се предават предимно за оползотворяване на фирми, притежаващи регистрационни документи за третиране на отпадъци и производство на пелети. Друга част от дървесните отпадъци се предават за оползотворяване извън територията на инспекцията от фирми, които притежават регистрационни документи за транспортиране. Дървесните отпадъци, събрани от тези фирми, през 2023 г. са предадени за оползотворяване на „Кроношпан България“ ЕООД гр. Бургас, „Кастамону България“ АД с. Горно Сахране и „Шико“ ЕООД - площадка с. Катуница, област Пловдив.

През 2023 г. са издадени 2 бр. регистрационни документа за оползотворяване на текстилни отпадъци на „Миладом“ ООД и "Уейверест" ЕООД.

Поради смесения им състав, по-голямата част от текстилните отпадъци се обезвреждат чрез депониране, на база издадени от РИОСВ - Смолян становища за основно охарактеризиране на отпадъците. Други фирми ги предават за повторна употреба. Проверени са и търговски обекти, извършващи продажба на дрехи втора употреба, като не са установени нарушения. Осъществен е контрол и на четирите лица, притежаващи Регистрационни документи за третиране на отпадъци от текстилни материали и артикули втора употреба, като не са констатирани нарушения.

За 2023 г. „Арексим Инженеринг“ ЕАД е оползотворила 406 т. полимерни отпадъци, получени от други лица и от собствената дейност, а „Амер Спортс България“ ЕООД гр. Чепеларе е извършила предварително третиране на 334 т. отпадъци (дробене) с код 12 01 05, които е предала за последващо третиране с код 19 12 12.

При осъществен контрол на предприятия, генериращи производствени и опасни отпадъци са дадени предписания за: представяне на договори за предаване на образуваните отпадъци; класификация на генерирани отпадъци; ограничаване и недопускане на замърсявания; преустановяване и недопускане изгарянето на отпадъци. Същите са изпълнени в срок. За констатирано нарушение, касаещо извършвано транспортиране на отпадъци, без надлежен регистрационен документ за дейности по събиране и транспортиране на отпадъци, е съставен 1 бр. АУАН на физическо лице и е наложена глоба в размер на 2 000 лева.

При проверките е установено, че предприятията, които притежават оборудване, съдържащо хлорфлуорвъгледороди, нямат съхранени фреони като отпадък /R22 и R402A/, тъй като оборудването е в експлоатация. Лицата са запознати с изискванията на Регламент 517/2014 г., относно такъв вид оборудване и третирането им като отпадък след извеждането им от експлоатация. През отчетната година, в инспекцията не са получавани идентификационни документи за предадено дефектирало оборудване, съдържащо хлорфлуорвъгледороди или фреони.

РИОСВ - Смолян контролира 92 автосервиза и площадки за събиране на отработени масла. Проверките обхващат начина на съхраняване на отработените масла и предаването им за последващо третиране, наличие на идентификационни документи, договори за предаване, водене на отчетност. От направените проверки, включително и в отоплителния сезон, не е установено изгаряне на масла.

През 2023 г. в инспекцията са получени 51 бр. идентификационни документа /за 2022 г. - 74 бр./ Предадени са общо 27,785 т. отработени масла за оползотворяване /за 2022 г. – 36,858 т./. Видно е, че количеството на предадените масла през 2023 г. е по-малко в сравнение с 2022 г., поради даваните през предходни години указания от страна на служителите на инспекцията към операторите, за тяхното съхранение и предаването им за оползотворяване в срок. Образуваните 27,785 т. са предадени на лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО, а именно на: "БалБок Инженеринг" АД гр. София, „Валд-95“ ЕООД гр. София, „Омникар-БГ“ ЕООД гр. Пловдив, „Стил-96“ ООД гр. Кърджали, „Скорпион ойл“ ООД-гр. Пазарджик и „Мит и Ко“ ЕООД гр. Пловдив.

През 2023 г. са извършени проверки на сервизи за монтаж, демонтаж и смяна на гуми, като някои от тях извършват и други сервизни дейности. Проверени са възможностите за обратното приемане на излезлите от употреба гуми от крайните потребители, наличие на договори за предаване на ИУГ, водене на отчетност по реда на Наредба № 1/04.06.2014 г. за

реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. На един сервиси за монтаж, демонтаж и смяна на гуми са дадени две предписания за представяне на документи за проверка – договори, спазване на нормативните изисквания във връзка с правилно съхранение на отпадъци (ИУГ), които са изпълнени в срок.

Запазва се тенденцията за съхранение на голямо количество ИУГ на мястото на образуване, като причините са предимно отдалечеността на региона и отказа на оползотворяващите фирми да вземат в срок образуваните отпадъци.

Извършени са извънредни проверки по постъпили 6 сигнала, както следва:

- По постъпил сигнал за замърсяване с отпадъци от гаражна клетка, находяща се в гр. Смолян е извършена е проверка на място с представители на община Смолян, при която са установени струпани отпадъци пред гаражна клетка, стопанисва от юридическо лице. Констатираните отпадъци са предимно от автомобилни части и малка част разпилени битови отпадъци, на обща площ около 4 кв. м. Дадено е предписание на управителя на дружеството за почистване на отпадъците и предаването им на лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО, както и представяне в РИОСВ - Смолян копие от документите за предаването им. Предписанието е изпълнено;

- По постъпил сигнал за извършване на дейност по събиране и обработка на отпадъци от хранителни масла и мазнини в гр. Смолян е извършена проверка на място, при която е установено, че в паркиран товарен автомобил има празни бидони за събиране на употребявано олио и мазнини. В района около транспортното средство не са констатирани туби, бутилки или други отпадъци, замърсени с хранителни масла и мазнини. Не е установена площадка за събиране и обработка на хранителни масла и мазнини. Представени бяха регистрационен документ за събиране и транспортиране на отпадъци и договори и стокови разписки за изкупуване на отпадъци от хранителни масла и мазнини;

- По постъпил сигнал за изхвърляне на отпадъци в река от гатер, находящ се на територията на община Чепеларе, е извършена проверка на място, при която са установени дървесни кори, примесени с трици в ската към реката, под пътя и единични опаковки и кенчета от напитки. По време на проверката отпадъците са почистени от работниците на гатера;

- По постъпил сигнал за замърсяване с отпадъци, миризма и шум от производствена база за производство на интериорни врати и сандъци и боядисване на произведените изделия е извършена проверка на място, съвместно със служител на община Смолян. При проверката е установено, че за генерираните отпадъци - метални кофи от бои и лакове, както и праха от аспирационната система, не е извършена класификация по реда на Наредба №2/2014 г. за класификация на отпадъците. В тази връзка, е дадено предписание на управителя на дружеството да се извърши класификация, като същото е изпълнено. При проверката не са установени миризми и шум в района;

- По постъпила жалба за съхранение на автомобили без регистрационни номера, багери и друга техника, както и опасения за замърсяване на речното корито на р. Върбица от течове на гориво, смазочни масла и други, същата е препратена незабавно до кмета на община Златоград за извършване на проверка и предприемане на мерки по компетентност. В РИОСВ-Смолян е получено писмо от общината за предприети мерки и действия;

- По постъпил сигнал за извършване на незаконна дейност в частен имот - ремонт на автомобили, съвместно с представител на община Доспат е извършена проверка на място, при която са установени отпадъци от отработено масло и маслени филтри, образувани от дейността на физическо лице, извършващо ремонт на автомобили. Не се установяват съхранени други отпадъци. Дадено е предписание на лицето за предаване на отработените масла и филтри на лица, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО, като същото е изпълнено в срок.

През отчетната година са утвърдени 114 бр. работни листове за класификация на отпадъци на 62 генератора, прекратени са 17 бр. работни листове на 9 генератора, съгласно изискванията на Наредба №2/2014 г. за класификация на отпадъците. Утвърждаването на работните листове е извършено чрез НИСО. Издадени са 8 бр. становища за основно

охарактеризиране на отпадъците по представени доклади. На задължените лица се дават указания и се оказва съдействие, относно работата с НИСО. При проверките се установява, че все повече обекти вече имат регистрация и водят редовна отчетност.

През 2023 г. са извършени проверки относно нерегламентирано изгаряне на отпадъци през отоплителния сезон. Проверени са автосервизи, сервизи за смяна на автомобилни гуми, текстилни и дървопреработващи предприятия, включително генериращи отпадъци от ПДЧ. Установено е, че отоплителните уреди и котелните инсталации на обектите работят на ток или с различни видове горива - твърдо гориво, дизелово гориво, газ, дървесни и слънчогледови пелети. Не е констатирано нерегламентирано изгаряне на отпадъци.

4. Болнични отпадъци

През годината са извършени проверки на болнични заведения – болници и специализирани болници за рехабилитация. Не са констатирани нарушения, относно спазване изискванията на ЗУО и Наредба №1/2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения. От извършените проверки е дадено едно предписание за представяне на актуален договор и Идентификационен документ за предаден отпадък с код 18 01 03*. Предписанието е изпълнено в срок.

Отпадъците се предават на лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ за дейност временно съхранение, събиране и транспортиране и обезвреждане, на база сключени договори. Това са фирмите „МЛ-България” АД гр. Пазарджик, „ХосвитаЛ” АД гр. Пловдив, „ЕКО ТРЕЙД БГ“ ООД, „Еко Сейф“ ООД и „Евро Медикал“ ЕООД гр. Хасково, а биологичните отпадъци и тези от COVID-19 се обезвреждат в инсинератора на ПУДООС гр. София.

На територията на инспекцията няма съоръжение за третиране на болнични отпадъци. Само МБАЛ „Проф. Д-р Братан Шукеров” гр. Смолян, притежава Разрешение №11-ДО-78-02/26.05.2014 г. за дейност с код R13 - събиране и временно съхраняване на опасни болнични отпадъци.

През 2023 г. продължи класификация на отпадъците, генерирани от дейността на частно-практикуващи лекари и стоматолози, като за утвърждаване на работните листове за отпадъци от подгрупа 18 01 са изисквани становища от съответната РЗИ, съгласно разпоредбите на Наредба №2/2014г. за класификация на отпадъците. Всички генерирани отпадъци от хуманното здравеопазване се предават чрез идентификационни документи, съгласно нормативните изисквания, като един екземпляр се предоставя на съответната РИОСВ от товарополучателя. Не са извършвани проверки на частно-практикуващи лекари и стоматолози. Инспекцията следи тяхната дейност въз основа на получените идентификационни документи за предадените опасни отпадъци.

5. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаване на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ - Смолян

Засилен остава контрола от страна на РИОСВ – Смолян по отношение управлението на отпадъците и недопускане на нерегламентираното им изхвърляне. Продължава контролът на общините за недопускане на замърсявания с битови и строителни отпадъци, включително и на речни корита и прилежащите им терени, след изпратени писма с предписания на директора на РИОСВ – Смолян за почистването им.

През изминалата година са извършени 48 проверки за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци по населени места, общинските пътища и пътищата от републиканската пътна мрежа и замърсявания на речните корита. По данни на общините са почистени 235 бр. нерегламентирани замърсявания на речните корита и прилежащите терени и 158 бр. участъци от общински пътища и улична мрежа в населени места.

Извършен е стриктен контрол по внасяне на дължимите обезпечения на общините по чл. 60 от ЗУО и отчисления по чл. 64 от ЗУО;

Ежегодно се контролират условията в разрешителните за третиране на отпадъци на площадките за събиране и третиране на ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, ОП, ОЦЦМ.

По-голяма част от обектите са извършили класификация на отпадъците и водят електронна отчетност, съгласно изискванията на Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по

които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

На територията на РИОСВ - Смолян лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, изпълняват задълженията си чрез колективна система, представлявана от организации по оползотворяване, или чрез заплащане на продуктова такса в ПУДООС. На територията на инспекцията няма лица, изпълняващи задълженията си индивидуално (чл. 14, ал. 1 от ЗУО).

Контролираните от инспекцията лица, пускащи на пазара опаковани стоки са 172 броя. От тях лицата, изпълняващи задълженията си чрез колективна система, представлявана от организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки са 138 бр., а тези, заплащащи продуктова такса по сметката на ПУДООС към МОСВ са 34 бр. През 2023 г. са идентифицирани нови девет задължени лица.

Продължава инициативата на РИОСВ – Смолян за събиране на пластмасови капачки в метално сърце, поставено пред инспекцията в помощ за закупуване на апаратура за болниците в страната. Много институции, училища и жители от цялата област станаха част от благотворителна кауза, докато събират разделно своите пластмасови отпадъци.

III.2.ШУМ

1. Контрол на промишлени източници по отношение на излъчван от тях шум в околната среда

През 2023 г., в утвърдения от ИАОС график за измерване на шум от промишлени източници са включени 6 обекта. Извършени са 5 бр. измервания, като на един обект не е извършено измерване, поради производствена авария по време на проверката.

От представените протоколи от изпитване, не са констатирани превишения на излъчванията на промишлен шум в околната среда, съгласно Наредба № 6/26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

2. Кратка информация за разработените и одобрени общински планове за действие за ограничаване и намаляване на шума в околната среда на територията на РИОСВ (само за общините с население над 100 000 жители):

На територията на РИОСВ – Смолян няма общини с население над 100 000 жители.

III.3.РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ

През 2023 г. са осъществени системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда по утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг, включваща пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Радиологичният мониторинг на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ Смолян се осъществява от РЛ-Пловдив при ИАОС, съгласно заповед № РД-595/06.07.2022 г., изм. и доп., №РД-842/20.10.2023г. на Министъра на ОСВ.

3.1.Радиационен гама фон

Средни месечни стойности в ($\mu\text{Sv/h}$) за мощността на амбиентната еквивалентна доза от мониторинговата станция на вр. Рожен от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Таблица 1

Месец	вр. Рожен
01.2023	0,13
02.2023	0,113
03.2023	0,14
04.2022	0,138

05.2023	0,138
06.2023	0,138
07.2023	0,142
08.2023	0,144
09.2023	0,14
10.2023	0,141
11.2023	0,139
12.2023	0,13

Средната годишна стойност за мощността на амбиентната еквивалентна доза от мониторинговата станция на връх Рожен през 2023 г. е 0,136 $\mu\text{Sv/h}$.

3.2. Атмосферна радиоактивност

Включва един пункт за атмосферен въздух в гр. Смолян. Атмосферната радиоактивност се определя еднократно през годината чрез гама-спектрометрично измерване на обемната активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолната проба.

Таблица 2

Вид проба	Име на пункт	^{238}U Bq.m^{-3}	^{226}Ra Bq.m^{-3}	^{228}Ra Bq.m^{-3}	^{40}K Bq.m^{-3}	^{137}Cs Bq.m^{-3}	^7Be Bq.m^{-3}
Аерозоли	гр. Смолян	<8,44. 10^{-5*}	<6,62. 10^{-5*}	<1,10. 10^{-5*}	<4,90. 10^{-5*}	<2,40. 10^{-6*}	(4,22 \pm 0,27) $\cdot 10^{-3*}$

*по-малко от границата на количествено определяне на метода

Измерените през 2023 г. специфични активности на естествени и техногенни радионуклиди са под съответните минимално детектируеми активности за метода.

- анализите не показват присъствие на техногенния ^{137}Cs . Стойностите са под МДА на метода ($<2,40 \cdot 10^{-6} \text{Bq.m}^{-3}$);

- стойността на изотопа ^7Be е $4,22 \cdot 10^{-3} \text{ (Bq.m}^{-3})$, което се дължи на сезонната му зависимост и интензивността на слънчевата радиация и космическото лъчение.

Анализите на обемната специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух показват, че стойностите им са значително под границата на средногодишната обемна активност на атмосферен въздух в жилища и на открито, определени за критична група от населението, съгласно Наредба за радиационна защита от 20.02.2018 г., изм. и доп. ДВ бр.110 от 29.12.2020 г., Приложение №2, Таблица 4 (Вторични граници на годишно постъпване на радионуклиди в организма на лица от населението за шест възрастови групи чрез вдишване на аерозоли, разтворими или химически активни газове и пари и на средногодишната обемна активност на атмосферен въздух в жилища и на открито). Допустимите нива за: ^7Be са до $1,9 \cdot 10^3 \text{ Bq.m}^{-3}$ и ^{137}Cs са до $3,2 \cdot 10^6 \text{ Bq.m}^{-3}$

3.3. Необработваеми почви

Радиационното състояние на почвите и седиментите е оценено посредством извършване на неструктивен гама-спектрометричен анализ на проби от пунктове, определени в мониторинговата мрежа.

Мониторингът е разделен на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда. Съдържанието на естествените радионуклиди в почвите не е нормирано, поради което степента на замърсяване се определя чрез съпоставяне със съответните фоновы стойности в района.

3.3.1. Фонов радиологичен мониторинг- необработваеми почви

Радиологичният мониторинг на необработваемите почви се осъществява посредством мрежа от постоянни пунктове за наблюдение, като пробите се вземат от почвен слой с

дълбочина 0-20 см и се извършва гама-спектрометричен анализ за определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди в тях.

Наблюдаваните пунктове са:

- 21 броя пунктове - фонов мониторинг: (Барутин, Девин, Доспат, Златоград, Киселчово, Лъки, Мадан, Манастир, Михалково, Мугла, Неделено, Поляна, Рожен, Рудозем, Смилян, Смолян, Соколовци, Стойките, Чепеларе, Четрока, Широка лъка).

3.3.2. Радиологичен мониторинг на необработваеми почви и седименти в райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда

Наблюдаваните пунктове са:

- 13 броя пунктове – райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда: (отвал „Мързян 2“, хвостохранилище „Ерма река“, отвал „Крушев дол“, отвал „Голям Палас Север“, хвостохранилище „Рудозем 2“, почва под шахта 3 до р. Барутинска, м. „Картофена нива“, р-к „Джурково“, р-к Дружба“, район на щолна 1 участък „Селище“, район на щолни 2 и 4 участък „Селище“, район на участък „Побит камък“, район на щолни Биса 1А и Биса 1Б, у-к „Побит камък“).

Таблица 3 Необработваеми почви

Вид проба	Име на пункт	²³⁸ U Bq/kg	²²⁶ Ra Bq/kg	²³² Th Bq/kg	⁴⁰ K Bq/kg	¹³⁷ Cs Bq/kg	Гама-фон (microSv/h)
Необр почви	Барутин	109±7	69±7	117±3	626±18	18,5±0,5	0,28±0,07
Необр почви	Девин	36±2	65±8	71±1	551±7	79±1	0,14±0,03
Необр почви	Доспат	101±6	114±8	122±3	937±23	27,8±0,6	0,28±0,07
Необр почви	Златоград	101±8	88±11	217±5	777±22	5,3±0,2	0,23±0,06
Необр почви	Киселчово	166±11	86±7	69±2	659±20	36±1	0,19±0,05
Необр почви	Лъки	39±4	87±7	51±2	532±15	98±2	0,16±0,04
Необр почви	Мадан	49±5	56±6	86±2	1136±32	70±2	0,24±0,06
Необр почви	Манастир	75±5	72±10	103±2	780±19	342±7	0,28±0,07
Необр почви	Михалково	60±5	53±9	99±3	788±22	84±2	0,21±0,05
Необр почви	Мугла	81±6	86±6	80±2	598±14	158±4	0,25±0,06
Необр почви	Неделино	107±7	63±8	90±2	735±21	12,6±0,4	0,23±0,06
Необр почви	Поляна	120±8	162±9	142±4	997±28	13,3 ±0,4	0,31±0,08
Необр почви	Рожен	50±6	88±8	39±2	503±14	167±3	0,19±0,05
Необр почви	Рудозем	66±8	69±9	148±4	867±25	56±2	0,25±0,06
Необр почви	Смилян	36±5	44±7	48±2	566±17	50±1	0,14±0,03
Необр почви	Смолян	120±8	81±8	138±4	1156±32	0,4±0,1	0,3±0,07
Необр почви	Соколовци	123±9	130±9	108±3	847±25	49±1	0,26±0,06
Необр почви	Стойките	54±5	57±9	70±2	682±20	52±1	0,2±0,05
Необр почви	Чепеларе	57±6	56±7	88±3	968±28	88±2	0,23±0,05
Необр почви	Четрока	34±2	47±8	52±2	680±16	285±5	0,21±0,05
Необр почви	Широка лъка	64±6	82±8	126±3	926±26	103±3	0,27±0,06
Необр почви	района на отвал „Мързян 2“	16,3±2,2	15,4±3,3	18,7±0,8	446±13	16,6±0,6	0,21±0,05
Необр почви	района на хвостохранилище “Ерма река“	<23,5*	26,8±7,6	31±1	463±13	2,3±0,1	0,14±0,03
Необр почви	района на отвал “Крушев дол“	47±5	61±7	88±2	822±23	32±1	0,17±0,04
Необр почви	Отвал „Голям палас“	59±4	65±8	101±3	1143±32	11,8±0,3	0,21±0,05
Необр почви	Хвостохранилище “Рудозем 2“	139±9	166±13	179±4	1025±29	2,6±0,1	0,28±0,07

Необр почви	под шахта 3 до р. Барутинска	55±5	57±7	62±2	487±14	3±0,1	0,21±0,05
Необр почви	района на м. „Картофена нива“	277±15	356±31	101±3	631±18	89±2	0,3±0,07
Необр почви	район на р-к „Джурково“	58±5	67±6	69±2	599±15	120±2	0,19±0,05
Необр почви	район на р-к „Дружба“	43±4	46±9	64±2	703±20	64±2	0,23±0,06
Необр почви	район на щолна1 участък „Селище“	206±13	88±9	94±3	629±19	50±1	0,24±0,06
Необр почви	район на щолни 2 и 4 участък „Селище“	126±8	120±8	63±2	884±25	125±3	0,2±0,05
Необр почви	район на щолни Биса1А и Биса 1Б, у-к „Побит камък“	74±6	71±7	120±3	598±17	93±2	0,22±0,05
Необр почви	район на участък „Побит камък“	133±9	87±9	63±2	706±21	83±2	0,23±0,06

*по-малко от границата на количествено определяне на метода

Не са установени отклонения от типичните стойности на анализираниите показатели в опробваните пунктове за фоновия мониторинг, които са в диапазона: за ^{238}U (34-166 Bq/kg), ^{226}Ra (44-162 Bq/kg), ^{232}Th (48-217 Bq/kg), ^{40}K (551-1156 Bq/kg).

През 2023 г. специфичната активност на техногенния ^{137}Cs , отложен вследствие от Чернобилската авария е по-висока в някои открити и с висока надморска височина места, като местност Четрока (285 Bq/kg), Рожен (167 Bq/kg), с. Мугла (158 Bq/kg), с. Широка лъка (103 Bq/kg), гр. Лъки (98 Bq/kg). Дългогодишните наблюдения на това замърсяване потвърждават силно петнистия му характер и тенденция на намаляване, вследствие глобалното му преразпределение при естествените миграционни процеси и период на полуразпадане.

В пунктовете на райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда, регистрираните стойности на специфичните активности на естествените радионуклиди нямат съществени отклонения от изследваните от предходни години. През 2023 г. стойностите за ^{238}U варират от МДА-23,5 Bq/kg – района на хвостохранилище „Ерма река“ до 206 Bq/kg – почва от района на щолна 1 на участък „Селище“, за ^{226}Ra от 15,4 Bq/kg – района на отвал „Мързян 2“ до 166 Bq/kg – района на хвостохранилище „Рудозем 2“. Измерените стойности за ^{238}U и ^{226}Ra на почвата от района на м. „Картофена нива“ - участък „Изгрев“ от уранодобива, са съответно: за ^{238}U – 277 Bq/kg и ^{226}Ra – 356 Bq/kg, което се дължи на дейността, извършвана в обекта.

Радиационният гама-фон през 2023 г. в мониторинговите пунктове (фонов и пунктове с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда) в териториалния обхват на РИОСВ - Смолян е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт при конкретните метеорологични условия.

3.4.Седименти

Радиологичният мониторинг на седименти се изразява в определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди наблюдавани в следните пунктове:

- 4 броя пунктове - фонов мониторинг: (р. Арда преди гр. Рудозем, р. Лъки преди вливане в р.Чепеларска, р.Чепеларска преди вливане на р. Лъки, р.Черна преди гр. Смолян).
- 6 броя пунктове седименти от райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда: (р.Киселчовска,бараж 1, р.Киселчовска над с.Киселчово, р.Барутинска под шахта 3, р.Барутинска преди вливане в р. Осинска, р.Осинска след вливане на р. Барутинска, р. Доспат след участък „Селище“).

Таблица 4 Седименти

Вид проба	Име на пункт	^{238}U Bq/kg	^{226}Ra Bq/kg	^{232}Th Bq/kg	^{40}K Bq/kg	^{137}Cs Bq/kg	Гама-фон (microSv/h)
Седименти	р. Арда преди гр. Рудозем	74±6	75±9	71±2	892±25	4,0±0,2	0,13±0,03
Седименти	р. Лъки преди вливане в р. Чепеларска	85±6,0	105±12	94±2	555±13	8,3±0,2	0,21±0,05

Седименти	р. Чепеларска преди вливане в р. Лъки	47±4	53±9	70±2	663±19	11,7±0,3	0,21±0,05
Седименти	р. Черна преди гр. Смолян	214±20	164±20	100±5	1124±36	2,5±0,3	0,35 ±0,08
Седименти	р. Киселчовска бараж 1/между кльона и с. Киселчово	125±10	169±18	95±3	935±27	<0,3*	0,32 ±0,08
Седименти	р. Киселчовска над с. Киселчово	186±12	239±19	106±3	1074±31	0,7±0,1	0,23±0,06
Седименти	р. Барутинска под шахта 3	168±11	732±28	124±3	367±11	1,6±0,1	0,25±0,06
Седименти	р. Барутинска преди вливане в р. Осинска	107±7	168±9	70±2	405±12	2,9±0,1	0,22±0,05
Седименти	р. Осинска след вливане на р. Барутинска	76±5	65±9	52±2	314±9	4,2±0,1	0,21±0,05
Седименти	р. Доспат след участък „Селище“	224±12	50±8	76±2	842±24	6,8±0,2	0,17±0,04

Не са установени отклонения в измерените специфични активности на естествените радионуклиди в опробваните пунктове за фоновия мониторинг, които са в диапазона: за ^{238}U (47-214 Bq/kg), ^{226}Ra (53-164 Bq/kg), ^{232}Th (70-100 Bq/kg), ^{40}K (555-1124 Bq/kg), ^{137}Cs (2,5–11,7 Bq/kg). Стойностите им зависят от геоложкия строеж на района и влиянието на обекти с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда.

Слабо повлияни от извършваните в минали години дейности, за проучване и добив на уранова суровина са седиментите от р. Киселчовска над с. Киселчово и р. Киселчовска бараж 1 – обект “Възход“, където измерените стойности за ^{238}U и ^{226}Ra са съответно: за ^{238}U (186 - 125 Bq/kg) и за ^{226}Ra (239 - 169 Bq/kg).

За седиментите от р. Барутинска под шахта 3, обект “Изгрев“, измерените стойности за ^{238}U и ^{226}Ra са съответно: за ^{238}U - 168 Bq/kg и за ^{226}Ra - 732 Bq/kg.

3.5. Води

3.5.1. Фонов радиологичен мониторинг - повърхностни води

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява, чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби, съгласно Наредба №Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностни води – обща алфа радиоактивност (0,2 Bq/l), обща бета радиоактивност (0,5 Bq/l), съдържание на естествен уран (40µg/l), специфична активност на радий-226 (0,1 Bq/l).

Наблюдаваните пунктове са:

- 5 броя пунктове за повърхностни води - фонов мониторинг: (р. Лъки преди вливане в р. Чепеларска, р. Чепеларска преди вливане на р. Лъки, р. Черна преди гр.Смолян, р. Арда преди гр. Рудозем, р. Доспат преди с. Сърница).

3.5.2. Радиологичен мониторинг в райони с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда

Радиологичният мониторинг за състоянието на повърхностни и подземни води на обекти потенциални замърсители се изразява в наблюдение на радиологични показатели нормирани в Наредба №1/11.1999 г. за норми за целите на радиационна защита и безопасност при ликвидиране последствията от урановата промишленост в България, съдържание на естествен уран (до 0,3 mg/l), специфична активност на ^{226}Ra (до 500 mBq/l).

Наблюдаваните пунктове са:

- 9 броя пунктове за повърхностни води – от райони на потенциални замърсители: (р. Киселчовска над с. Киселчово, р. Киселчовска под моста до кльона (обект „Възход“), р. Барутинска под шахта 3, р. Барутинска преди вливане в р. Осинска, р.Осинска след вливане на р. Барутинска Пункт В22/11В3 срещу отвал на шахта 3 (обект „Изгрев“), Тръба под каптаж западно от шахта 3, поток след щолна 1 на у-к „Селище“, р. Доспат след участък „Селище“ (обект „Възраждане“).

Таблица 5 Води

Вид проба	Име на пункт	Обща β активност (Bq/l)	Обща α активност (Bq/l)	Съдържание на естествен уран (mg/l)	^{226}Ra (mBq/l)
Повърхностни води	р. Лъки преди вливане в р. Чепеларска	0,04±0,01	0,04±0,01		
Повърхностни води	р. Чепеларска преди вливане в р. Лъки	0,05±0,01	<0,04*		
Повърхностни води	р. Черна преди гр. Смолян	0,11 ±0,02	0,13±0,04		
Повърхностни води	р. Арда преди гр. Рудозем	0,1±0,02	0,09±0,03		
Повърхностни води	р. Доспат преди с. Сърница	0,04±0,01	0,05±0,02		
Повърхностни води	р. Киселчовска над с. Киселчово	0,23±0,05	0,32±0,09	<0,01*	
Повърхностни води	р. Киселчовска под моста до кльона	0,28±0,06	0,4±0,12	0,015±0,002	
Повърхностни води	р. Барутинска под шахта 3	2,11±0,32	6,7±2,0	0,115 ±0,013	64±22
Повърхностни води	р. Барутинска преди вливане в р. Осинска	1,07±0,16	2,1±0,61	0,016 ±0,002	
Повърхностни води	р. Осинска след вливане на р. Барутинска	0,33±0,07	0,63±0,18	0,011±0,001	
Повърхностни води	р. Доспат след участък „Селище“	0,09±0,02	0,18±0,05		
Отпадъчни води	поток след шолна 1 на у-к „Селище“	14,6 ±2,2	19,4±5,6	0,33±0,04	120±30
Отпадъчни води	Пункт В22/11В3 срещу отвал на шахта 3	1,02±0,15	3,42±0,99	0,117±0,013	56±21
Отпадъчни води	тръба под каптаж западно от шахта 3	0,52 ±0,12	1,5±0,43	<0,01*	270±62

*по-малко от границата на количествено определяне на метода

Пунктовете от фоновия мониторинг се следят по радиологичните показатели обща алфа активност, обща бета активност. Определените стойности по обща алфа - активност са: под минимално детектируеми активности за метода МДА - 0,04 Bq/l до 0,13 Bq/l, обща бета активност от 0,04 Bq/l до 0,11 Bq/l и са в съответствие с Наредба № Н-4/14.09.2012 г.

Слабо повлияни от дейността на обекта са водите от р. Барутинска, преди вливане в р. Осинска и р. Барутинска под шахта 3 от района на обект „Изгрев“, където за р. Барутинска преди вливане в р. Осинска, общата алфа активност е 2,1 Bq/l и съдържание на естествен уран 0,016 mg/l (Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностни води). За р. Барутинска под шахта 3 от района на обект „Изгрев“, общата алфа активност е 6,7 Bq/l, съдържанието на естествен уран е 0,115 mg/l, (Наредба № 1/11.1999 г).

Във водите на р. Киселчовска под моста до кльона и р. Киселчовска над с. Киселчово, обект „Възход“ са установени леки превишения на общата алфа активност (Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностни води).

3.6. Обобщени изводи за радиационното състояние на околната среда на територията на РИОСВ – Смолян за 2023 година.

- Локалната мониторингова станция от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, разположена на връх Рожан не е регистрирала повишени стойности на радиационния гама-фон през 2023 г., различни от характерните стойности за този пункт от автоматизираната система.

- Не е наблюдавана тенденция за повишаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

- При наблюдението на радиационното състояние от фоновия мониторинг:

- ✓ В необработваемите почви не са констатирани изменения над характерните за съответните райони стойности на специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди.

- ✓ В повърхностните водни тела и седименти, не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.

- При наблюдението на радиационното състояние в районите с възможност за възникване на радиоактивно замърсяване на околната среда:

- ✓ Не е установено разширяване на засегнатите от предишната дейност терени.

III. 4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Управлението на химикалите по време на целия им жизнен цикъл има за цел постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и опазване на околната среда. Това се постига посредством засилване ролята и отговорността на индустрията, осигуряване на безопасната им употреба в условията на свободното им движение на вътрешния и европейски пазар и предотвратяване на последствията от промишлени аварии.

Националната политика по управление на химикалите се основава на Закона за защита от вредното въздействие на химични вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и изискванията на Директива Севезо III, транспонирана в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда (ЗООС) - Глава седма "Предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване", Раздел I "Контрол на опасностите от големи аварии" и подзаконовите нормативни актове към тях.

Управлението на химикалите и предотвратяването на големи аварии с опасни вещества на територията на РИОСВ-Смолян се основава на следните принципи:

- намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и околната среда;
- засилване на конкурентоспособността на българската индустрия;
- стремеж към високо ниво на обществено доверие към държавната политика в тази област.

РИОСВ - Смолян извършва превантивен, текущ и последващ контрол на лицата - производители, вносители и потребители надолу по веригата на опасни химични вещества и смеси по прилагане на хармонизираното законодателство в областта на химикалите.

През 2023 г. са заложи и извършени 29 проверки, като от тях 24 бр. при участие в комплексни проверки и 5 бр. по химикали. Дадени са 5 бр. предписания, които са изпълнени в срок.

През 2023 г. за спазване на законодателството в областта на контрола на риска от големи аварии с опасни вещества са извършени 7 проверки на 5 обекта по спазване на изискванията на Глава 7, Раздел I на ЗООС, от които 5 бр. планови и 2 бр. извънредни проверки. При извършения планов контрол на предприятията през 2023 г., от комисията по чл.157а от ЗООС са дадени 3 бр. предписания, които са изпълнени в срок.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове.

Основните приоритети при извършването на контрола през 2023 г. бяха насочени към:

- контрол на информационните листове за безопасност (ИЛБ), актуализирани с новите изисквания на Приложение II към Регламент REACH, изменен с Регламент (ЕС) 2020/878 в рамките на Единадесетия хармонизиран европейски проект на Форума на ЕСНА (REF-11); контрол на ограниченията на вещества в изделия, вкл. нотификации от Комисията за защита на потребителите;

- контрол на вещества, предмет на разрешаване (Приложение XIV на REACH), след достигане на съответната дата на забрана;

- контрол на вещества на ограничения от Приложение XVII, вкл. от нотификации от Комисията за защита на потребителите (чрез ICSMS);

Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии) Химикали.

- *Регламент (ЕО) №1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)*

През 2023 г. са извършени 29 проверки на 29 обекта по Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH), като са дадени 4 бр. предписания - за представяне на документацията по Приложение № 2 от Указанията за провеждане на контролна дейност по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, във връзка с прилагането на Регламент REACH и Регламент CLP, утвърдени със Заповед № РД-268/2018 г. на министъра на околната среда и водите; за представяне на информационните листове за безопасност (ИЛБ),

актуализирани с новите изисквания на Приложение II към Регламент REACH, изменен с Регламент (ЕС) 2020/878.

От проверените обекти по смисъла на Регламент REACH, 29 дружества са потребители по веригата, от тях едно дружество е и производител, а едно дружество е и дистрибутор.

През първото полугодие на 2023 г. са извършени са 17 проверки на 17 обекта.

Във връзка с хармонизиране на метода за отчитане на проверките по Регламенти REACH и CLP, през второто полугодие на 2023 г., същите са отчетени по новия метод - проверени са 12 обекта, като са извършени 96 проверки по следните задължения:

- Регистрация – 38 броя;
- Проверка на ИЛБ – 45 броя;
- Прилагане на мерки за управление на риска – 3 броя;
- Ограничения – 2 броя;
- Класификация - 5 броя;
- Етикетирание – 3 броя.

През 2023 г., в рамките на Единадесетия хармонизиран европейски проект на Форума на ЕСНА (REF-11) за контрол на информационните листове за безопасност (ИЛБ), актуализирани с новите изисквания на Приложение II към Регламент REACH, изменен с Регламент (ЕС) 2020/878, са извършени 29 проверки на 29 обекта. Проектът бе насочен към вещества и смеси, пуснати на пазара, главно върху разделите на ИЛБ, които са изменени с Регламент (ЕС) 2020/878.

На територията на инспекцията няма оператори, на които е издадено разрешение, няма потребители надолу по веригата, които употребяват вещества, за чиято употреба е издадено разрешение на участник нагоре по веригата на доставки и оператори, които пускат на пазара вещество, за чиято употреба е издадено разрешение на непосредствен участник надолу по веригата на доставки.

През 2023 г. във връзка с контрол на вещества с въведени ограничения, включени в Приложение XVII на REACH, са извършени 2 бр. проверки на следните вещества:

- Толуен, вписване 48 – не са констатирани несъответствия;
- Диизоцианати, вписване 74 – дадено е предписание да се представят документи за проведено обучение за безопасна употреба на диизоцианати на всички работници или самостоятелно заети работници, които боравят с диизоцианати в самостоятелен вид, като съставка на други вещества или в смеси за промишлена и професионална употреба. Предписанието е изпълнено в срок.

• *Регламент (ЕО) №1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP).*

През отчетния период е извършена една проверка на производител на химикали по отношение изпълнението на изискването на чл. 40, §1 от регламента за нотифициране на ЕСНА за класификацията и етикетирането на пусканите на пазара опасни вещества в самостоятелен вид и в състава на смеси. При проверката е установено, че задълженото лице спазва изискванията на регламента.

- *Регламент № 648/2004 относно детергентите*

През 2023 г. не е извършван контрол по този регламент.

- *Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC).*

Към момента на територията на РИОСВ-Смолян няма вносители или износители на вещества, включени в Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC).

- *Регламент (ЕС) № 2017/852 относно живака*

На територията на РИОСВ - Смолян не са идентифицирани фирми, които съхраняват метален живак.

• *Регламент (ЕС) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители* – през годината, контролът беше насочен приоритетно към производители на изделия и потребители надолу по веригата за УОЗ вещества, чиято употреба е разрешена в съответствие с граничните стойности, посочени в Приложения I и II на Регламента, в т.ч. контрол на въведените ограничения/забрани за употреба на УОЗ вещества от Приложение I или II на Регламента;

контрол на ограниченията/забраните за употреба на устойчиви органични замърсители – през годината са извършени 6 проверки на производители на изделия, при които не са констатирани несъответствия;

- *Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара*

През 2023 г. не са извършени проверки по този регламент.

- *Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси*

През 2023 г. са извършени 29 проверки на 29 обекта. От извършения контрол е установено, че фирмите са предприели мерки относно спазването изискванията на Наредбата. Използваните химични вещества и смеси се съхраняват в оригиналните опаковки, при спазване на изискванията за съвместно съхранение в складови помещения с непропускливи стени и под, без връзка с канализацията и с оторизиран достъп.

По време на проверките е установено, че операторите са предприели действия за актуализация на оценката, във връзка с изменение на Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси /ДВ, бр. 10 от 05.02.2021 г./, в указания срок в §4 на Преходните и заключителните разпоредби и формат, утвърден със Заповед №184/09.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите.

В РИОСВ – Смолян се поддържат досиета на фирмите, които произвеждат, употребяват и съхраняват опасни химикали.

Обобщение и изводи от извършената контролна дейност по спазване на законодателството на химикалите:

- при проведения контрол във връзка с единадесетия координиран европейски проект (REF-11) на Форума на ЕСНА, не е констатирано несъответствие;

- планът за контролна дейност през 2023 г. по управление на опасни химични вещества е изпълнен;

- вследствие на осъществения контрол през 2023 г. по спазване на законодателството по химикали е установено, че производството и употребата на химичните вещества и смеси се осъществява по начин, който свежда до минимум значителните неблагоприятни ефекти върху здравето на човека и околната среда.

Обобщение и изводи от извършената контролна дейност по спазване на законодателството на химикалите:

- при проведения контрол във връзка с единадесетия координиран европейски проект (REF-11) на Форума на ЕСНА, не е констатирано несъответствие;

- планът за контролна дейност през 2023 г. по управление на опасни химични вещества е изпълнен;

- вследствие на осъществения контрол през 2023 г. по спазване на законодателството по химикали е установено, че производството и употребата на химичните вещества и смеси се осъществява по начин, който свежда до минимум значителните неблагоприятни ефекти върху здравето на човека и околната среда.

2. СЕВЕЗО

Директивата 2012/18/ЕС, СЕВЕЗО III относно контрола на опасностите от големи аварии с опасни вещества е транспонирана в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда - Глава седма, Раздел I “Предотвратяване на големи аварии” и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

РИОСВ - Смолян извършва контролна дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 от ЗООС на територията на област Смолян и на община Лъки, област Пловдив.

На територията на инспекцията, в обхвата на Глава седма, раздел първи от ЗООС попадат 6 бр. предприятия и/или съоръжения, в които се използват и/или съхраняват опасни химични вещества и смеси от Приложение №3 на ЗООС. От тях 1 брой е класифицирано като предприятие и/или съоръжение с висок рисков потенциал /ПВРП/, а 5 броя са класифицирани като предприятия и/или съоръжения с нисък рисков потенциал /ПНРП/.

Предприятия с висок рисков потенциал:

1. „Хвостохранилище Лъки – 2 комплекс“, с оператор „Лъки Инвест“ АД, гр. Лъки - на обекта се извършва депониране на отпадъка от Обогабителна фабрика на „Лъки Инвест“ АД.

Предприятия с нисък рисков потенциал:

1. Обогабителна фабрика “Ерма река”, с оператор “Родопи Еко Проджектс” ЕООД - гр. Златоград;
2. Обогабителна фабрика гр. Рудозем, с оператор „Върба Батанци” АД - гр. Мадан;
3. Взривен склад „Хаджийски дол”, с оператор „Горубсо Мадан” АД - гр. Мадан;
4. “Базисен склад за взривни материали”, в землището на с. Лъкавица, община Лъки, с оператор „Лъки Инвест” АД - гр. Лъки;
5. Фабрика за емулсионни взривни вещества в с. Фабрика, община Златоград, с оператор „Нитроком“ АД, гр.София - по данни на община Златоград, към настоящия момент няма издадено Разрешително за строеж.

Действащите предприятия с нисък рисков потенциал са групирани в две основни групи:

- Обогабителни фабрики за преработка на сулфидна полиметална оловно-цинкова руда - 2 броя. Разположени са в населените места – гр. Рудозем и с. Ерма река, община Златоград и са построени в средата на миналия век. Използваните флотационни реагенти и рисковете от възникване на аварии са идентични и са свързани с разливи, пожари, неправилно съхранение на химикалите, природни бедствия.
- Складове, в които се съхраняват взривни материали и средства за взривяване за добив на оловно-цинкова руда - 2 броя.

В съответствие с годишния план за контролната дейност на комисиите за извършване на съвместни проверки на предприятията, класифицирани с нисък и висок рисков потенциал, утвърден със Заповед на министъра на околната среда и водите са извършени 5 проверки, при които са дадени 3 бр. предписания. Извършени са и 2 бр. извънредни проверки по последващ контрол за изпълнение на дадени предписания.

Проверените обекти са, както следва:

Предприятие с висок рисков потенциал:

1. „ХХ „Лъки – 2 комплекс“, с оператор „Лъки инвест“ АД, гр. Лъки - при проверката е дадено 1 бр. предписание да се предприемат мерки за оросяване при дейностите по изземване на осушения хвост, с цел недопускане на вторично запрашаване в околната и работна среда, което е изпълнено в срок.

Предприятия с нисък рисков потенциал:

1. Взривен склад „Хаджийски дол”, с оператор „Горубсо Мадан” АД, гр. Мадан – при проверката е дадено 1 бр. предписание за почистване на сухата растителност около складовите помещения, което е изпълнено в срок.
2. “Базисен склад за взривни материали”, землище на с. Лъкавица, община Лъки, с оператор „Лъки инвест” АД, гр. Лъки.
3. Обогабителна фабрика “Ерма река”, с оператор “Родопи Еко Проджектс” ЕООД – гр. Златоград.
4. Обогабителна фабрика гр. Рудозем, с оператор „Върба Батанци” АД, гр. Мадан - при проверката е дадено 1 бр. предписание за актуализиране на плана за действие на личния състав за гасене на пожари, включително реда за аварийно спиране на технологичното оборудване, газоснабдяването, топлоснабдяването, електрозахранването и др. (в съответствие с Приложение №1 от Наредба №81213-647 от 2014 г. за ПНПБЕО). Предписанието е изпълнено в срок.

Контролът по прилагането на разработените политики за предотвратяване на големи аварии (ППГА) и въведените системи за управление на мерките за безопасност /СУМБ/ се извършва, чрез съвместни проверки от определени със Заповед на директора на РИОСВ-Смолян комисии по чл.157а от ЗООС, включващи представители на РИОСВ, РД ПБЗН, ДИТ и представители на кметове на общини. На територията на РИОСВ - Смолян, тези комисии работят при добра координация и изграден механизъм за съвместни проверки.

При осъществения контрол на предприятията с висок и нисък рисков потенциал е установено следното:

- предприети са мерки за предотвратяване на големи аварии и за ограничаване на последствията от тях за човешкото здраве и околната среда;

- операторите са разработили Политики за предотвратяване на големи аварии (ППГА) и са осигурили прилагането им посредством Системи за управление на мерките за безопасност (СУМБ);

- операторите са изготвили Доклади за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) и Доклади за безопасност (ДБ), в които са изложили ППГА и СУМБ.

Съгласно приоритетите, заложи в плана за контролна дейност през 2023 г., при осъществения контрол са проверени и предприетите мерки от страна на операторите за извличане на поуки от аварии, разпространение на знания, придобити от научени уроци; валидността на документацията на операторите, осигуряваща прилагането на изискванията на Глава седма, раздел I от ЗООС.

През 2023 г. няма потвърдени нови уведомления за класификация по чл.103, ал.2 от ЗООС от изпълнителния директор на ИАОС, няма издадени становища по чл.106, ал. 2 от ЗООС от директора на РИОСВ - Смолян, тъй като за периода няма постъпили доклади за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) на нови предприятия и/или изменения на съществуващи такива.

През 2023 г. не са установени аварийни ситуации и няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества.

IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ

IV.1. Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и Екологична оценка (ЕО)

Общ брой издадени решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС за територията на РИОСВ-Смолян по отрасли и общини.

Сравнение на издадените документи по реда на глава шеста от ЗООС, в периода 2021-2023 г.

№	Вид документ	2021г.	2022г.	2023г.
1	Решения по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС	37	31	26
2	Решения по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО	12	19	14
3	Решения по ОВОС	0	1	1
4	Становища по ЕО	2	0	1

През 2023 г. са издадени 26 бр. решения по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС. От тях 25 бр. решения са с характер „да не се извършва ОВОС“, а 1 бр. решение е с характер „да се извърши ОВОС“.

Решенията по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС за инвестиционни предложения, разпределени по отрасли са следните:

Отрасъл съгласно Приложение №2 от ЗООС	Бр.
1. Селско, горско и водно стопанство	2
2. Минно дело	1
3. Енергийно стопанство	2
6. Инсталации в химическата промишленост (невключени в приложение №1)	1
7. Предприятия в хранителната промишленост	3
10. Инфраструктурни инвестиционни предложения	1
11. Други инвестиционни предложения	9
12. Туризм и отдих	6
Туризм и отдих по Приложение 1, т.24.б, съгласно чл.93, ал1, т.3 от ЗООС	1
Общо	26

Най-често процедураните инвестиционни предложения са в отрасли „Други инвестиционни предложения“ и „Туризъм и отдих“ и представляват над 60% от общия брой. Основните дейности, които са процедураны са свързани с изграждане на инсталации за оползотворяване на дървесни отпадъци и производството на пелети и изграждане на ваканционни селища и почивни бази в отрасъл „туризъм и отдих“. Другите процедураны ИП са свързани с реализиране на предприятия от хранителната промишленост, енергийно стопанство и селско, горско и водно стопанство.

Както и предишни години, инвеститорският интерес се определя основно от финансирането на обекти по европейски и национални програми и от търсенето и предлагането на пазара.

Всички преписки са обработвани в срок и са публикувани на интернет страницата на инспекцията и в Националния публичен регистър на процедурите по ОВОС.

През 2023 г. е проведената последваща процедура по ОВОС, завършила с решение по ОВОС № СМ-01-01/2023 г. за одобряване реализацията на инвестиционно предложение за „Добив на полиметални руди от проучвателна площ „Млечино“- находище „Китница“ в землище на с. Чернигово, с. Дедино, с. Търна, с. Боровица, с. Китница, с. Долно Прахово, общ. Ардино, обл. Кърджали. Първоначалното внасяне на уведомлението е било на 25.06.2013г. Предвид сложността на предложението, множеството процедури, които са проведени през годините и съдебни производства, продължителността му не може да бъде определена с точност. След решение на Върховен административен съд от 14.08.2023г., на 18.09.2023г. от РИОСВ - Смолян е издадено решение по ОВОС № СМ-01-01/2023 г., като процедурата е продължила 35 дни.

Продължителността на процедурите по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС се определя основно от срока на постъпване на информацията по Приложение №2 на Наредбата по ОВОС, изисканата допълнителна информация, която е необходимо да представят възложителите и издаване на съгласувателни документи от страна на компетентните органи и общинските администрации.

От страна на РИОСВ - Смолян няма забавяне на процедури и неспазване на срокове за издаване на крайните административни актове по глава шеста от ЗООС. Средната продължителност на приключилите процедури по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС през 2023г. е 225 дни, което е значително по-голяма, в сравнение с 2022г. - 96 дни и 2021г. – 148 дни. Това се дължи на относително малкия брой решения и забавяне от страна на възложителите за продължаване на процедурите, поради различни причини (финансови, липса на проекти и др.) и изискване на допълнителна информация от

компетентни органи, свързани с процедурата и последващо представяне на информация от възложителите.

Общ брой на решения по ОВОС за не одобряване, общ брой на решения за прекратяване на процедури по ОВОС, общ брой на обжалвани решения по ОВОС/решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, общ брой на отменени решения.

През 2023 г. в РИОСВ - Смолян са постъпили 467 бр. уведомления по чл. 4, ал.1 от Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС (независимо от това дали подлежат на процедура по реда на раздел III от ЗООС), като за 26 бр. (от които за 6 бр. внесени уведомления през 2022г.) е определено, че подлежат на процедура по реда на раздел III, глава шеста от ЗООС.

Издадени са 26 бр. Решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, от тях с характер „да не се извършва“ ОВОС са 25 бр., а 1 бр. с характер „да се извърши ОВОС“. Решението с характер „да се извърши ОВОС“ е обжалвано пред административен съд Благоевград.

През 2023 г., след дадени указания в решение на Върховен административен съд, е издадено Решение по ОВОС № СМ-01-01/2023 г. за одобряване на реализацията на инвестиционното предложение „Добив на полиметални руди от проучвателна площ „Млечино“- находище „Китница“ в землище на с.Чернигово, с.Дедино, с.Търна, с.Боровица, с.Китница, с. Долно Прахово, общ. Ардино, обл. Кърджали. Решението е обжалвано пред министъра на околната среда и водите и е върнато за допълване на информацията и ново произнасяне от директора на РИОСВ-Смолян.

През отчетния период по искане на възложител е издадено 1 бр. решение за прекратяване административно производство, след издадено писмо за определяне на приложимата процедура, по реда на раздел III, глава шеста от ЗООС.

Общ брой на становища по ЕО и решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС за територията на РИОСВ-Смолян по области.

Броят на решенията по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, решенията по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО, решенията по ОВОС и становищата по ЕО за 2023г. по области и общини са, както следва:

Област/Община	Брой решения по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, 26 бр.	Брой решения по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО, 14 бр.	Брой решения по ОВОС, 1 бр.	Брой становища по ЕО, 1 бр.
Област Благоевград	5	0	0	0
- Община Сатовча	5	0	0	0
Област Кърджали	1	0	1	0
- Община Ардино	1	0	1	0
Област Пловдив	1	2+1**	0	0
- Община Лъки	1	2+1**	0	0
Област Смолян	19	10+1*+1**	0	0
- Община Баните	2	1**	0	0
- Община Борино	2	1	0	0
- Община Девин	0	1	0	0
- Община Доспат	0	1	0	0
- Община Златоград	2	0	0	0

-	Община Мадан	0	1*	0	0
-	Община Неделино	1	0	0	1
-	Община Рудозем	2	1*	0	0
-	Община Смолян	5	5	0	0
-	Община Чепеларе	5	2+1**	0	0

* - Програма, предвидена за изпълнение на територията на две общини.

** Програма, предвидена за изпълнение на територията на три общини.

През годината са издадени 14 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка, от които за 12 бр. е преценено „да не се извършва екологична оценка“, а за 2 бр. е преценено „да се извърши екологична оценка“. От тях 2 бр. решения са за Стратегии за водено от общностите местно развитие, 8 бр. за ПУП-ПРЗ и 4 бр. за Общински програми.

В сравнение с предходната година, броят е по-малък, като това е свързано с неритмичността при изготвяне на програми за околната среда и отпадъци от общините и сдруженията им за местно развитие; изготвяне на подробни устройствени планове най-вече за фотоволтаични системи и такива, предвиждащи обособяване на зони за отдих и туризъм.

Разпределението на издадените решения по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО, съгласно Приложение № 2 на Наредбата за ЕО е:

Разпределение, съгласно Приложение № 2 на Наредбата за ЕО	Бр.
1.Програми, попадащи в т.9.3 на Приложение №2 на Наредбата за ЕО	2
2.Програми, попадащи в т.5.1 на Приложение №2 на Наредбата за ЕО	4
3.Планове (ПУП), попадащи в т.9.1 на Приложение №2 на Наредбата за ЕО	8
Общо	14

През 2023 г. в РИОСВ - Смолян по реда на раздел II, глава Шеста от ЗООС (екологична оценка) и по чл. 8, ал.1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми са постъпили 18 бр. уведомления за планове и програми (независимо от това дали подлежат на процедура по реда на раздел II, глава VI от ЗООС – общият брой на уведомленията за планове и програми постъпили в РИОСВ-Смолян с тези по Наредбата за ОС е 281 бр.). От всички постъпили уведомления, за 18 бр. е определено, че подлежат на процедура по преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка.

Постъпили са 15 бр. искания за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО.

За периода е издадено 1 бр. становище по екологична оценка, за съгласуване на „Предварителен проект за общ устройствен план на община Неделино“, с възложител община Неделино, след проведено заседание на РЕЕС при РИОСВ - Смолян. Няма обжалвани решения и становища по екологична оценка.

Продължителността на процедурите по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО се определя най-вече от качеството на предоставената информация от страна на възложителите, броят на проведените процедури, както и получаване на съгласувателни документи от компетентните органи и общинските администрации.

Средната продължителност на приключилите процедури по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО през 2023г. е 63 дни. Наблюдава се тенденция за запазване на срока за продължителност в сравнение с предходната 2022 г., когато също е била 63 дни.

Общ брой на становища по ЕО за не одобряване, общ брой на решения за прекратяване на процедури по ЕО, общ брой на обжалвани становища/решения, общ брой на отменени становища/решения.

Не са издавани Становища по ЕО за не одобряване на планове и програми.

През 2023 г. по искане на възложител е издадено 1 бр. решение за прекратяване на процедура по раздел II, Глава шеста от ЗООС на Решение № СМ-13-ЕО/2023г. за преценяване

на необходимостта от извършване на екологична оценка на планове и програми с характер „да се извърши ЕО“.

Контрол по изпълнение на условията в издадените решения по ОВОС, решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, Становища по ЕО и решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО.

През 2023 г. е осъществяван контрол по плана за изпълнение на мерките по чл. 96, ал. 1, т. 7 от ЗООС, включени в становищата по ЕО, по изпълнението на условия от решение по ОВОС и решенията за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС и ЕО;

От извършените през годината 14 бр. планови проверки на място по изпълнение на мерките по чл. 96, ал. 1, т. 7 от ЗООС на обекти с издадени решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС е констатирано, че 5 бр. решения са загубили правното си действие; 5 бр. ИП са реализирани, 3 бр. ИП са в различни фази на реализация, а 1 бр. ИП не е започнало реализация.

От извършените през годината 18 бр. планови проверки по документи, относно правното действие на административни актове - Решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС и Решения по ОВОС, издадени по реда на глава шеста от ЗООС за ИП, процедурирани през 2017 г. - 2018 г. е констатирано, че 1 бр. решение е загубило правното си действие; 7 бр. ИП са реализирани, 1 бр. ИП във фаза на реализация и 9 бр. ИП не са започнали реализация.

По-долу в табличен вид е посочен броят на проверените на място и по документи ИП по общини и области, както следва:

Област Община,	Загуба на правно действие на ИП		Реализирани ИП		ИП във фаза „строителство“		Не е започната реализация на ИП	
	На място	По докум.	На място	По докум.	На място	По докум.	На място	По докум.
Област Смолян								
Баните	0	0	0	0	0	0	0	2
Борино	1	0	1	0	0	0	0	0
Девин	1	0	0	1	0	0	0	0
Доспат	1	0	0	1	2	0	0	0
Златоград	0	0	0	0	0	0	1	0
Мадан	0	1	1	0	0	0	0	0
Рудозем	1	0	1	3	0	0	0	1
Смолян	0	0	1	0	1	0	0	1
Чепеларе	1	0	0	0	0	0	0	1
Област Кърджали								
Ардино	0	0	1	1	0	0	0	2
Област Благоевград								
Сатовча	0	0	0	1	0	1	0	2
ОБЩО	5	1	5	7	3	1	1	9

През 2023 г. са извършени 10 бр. планови проверки по документи на постъпили доклади по наблюдение и контрол на общи устройствени планове на общини на територията, контролирана от РИОСВ-Смолян, за които са издадени становища по ЕО. Всички внесени доклади са одобрени, като е констатирано, че поставените мерки в становищата са взети предвид при окончателното одобряване и прилагане на плановете.

За всичките планови проверки по документи (18 бр.) и проверки на място (14 бр.) са съставени констативни протоколи, като не са констатирани нарушения. Всички планирани проверки са извършени на 100%. През годината не са извършвани извънредни проверки в направление „ОВОС и ЕО“.

IV.2. Комплексни разрешителни

На територията на РИОСВ – Смолян се контролират 5 бр. инсталации с издадени комплексни разрешителни - четири регионални депа за неопасни отпадъци и една инсталация за интензивно отглеждане на птици.

Въз основа на извършена системна оценка на риска по чл. 154а, ал. 3 от ЗООС на инсталациите с издадени КР, през 2023 г. са извършени 5 бр. планови проверки, както следва:

1. „Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Смолян, Чепеларе и Баните”, с оператор община Смолян – при проверката е констатирано, че операторът спазва заложените в КР условия.

2. „Регионално депо за неопасни отпадъци на община Рудозем”, с оператор община Рудозем - при проверката е констатирано, че операторът спазва заложените в КР условия.

Регионалните депа в Смолян и Рудозем са включени в списъка за контрол на обекти, формиращи отпадъчни води и заустващи във водни обекти, съгласно Заповед № РД – 1188/22.12.2022 г. на министъра на околната среда и водите, с честота на мониторинга 2 пъти годишно. При извършения емисионен контрол не са констатирани превишения на ИЕО, заложиени в КР.

3. „Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Доспат, Борино, Девин Сатовча и Сърница”, с оператор община Доспат - при проверката е констатирано, че операторът спазва заложените в КР условия.

4. „Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Мадан, Златоград и Неделино”, с оператор община Мадан - при проверката е констатирано, че операторът спазва заложените в КР условия.

5. „Инсталация за интензивно отглеждане на птици“, с оператор „Кокоимпекс“ ООД гр. Смолян - при проверката е констатирано, че операторът спазва заложените в КР условия.

За извършените проверки са изготвени доклади, които са предоставени на операторите, съгласно чл. 154а от ЗООС и са публикувани на интернет страницата на РИОСВ – Смолян. Резултатите показват, че операторите спазват условията и сроковете в издадените комплексни разрешителни, както и законовите задължения, произтичащи от ЗООС, специализираните закони и подзаконовите нормативни актове към тях.

В нормативно определения срок, в РИОСВ – Смолян са представени 5 бр. годишни доклади по околна среда (ГДОС) за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексното разрешително.

Във връзка с писмо на МОСВ по повод парламентарно питане за остатъчния капацитет на Регионалните депа за неопасни отпадъци, са извършени 3 броя извънредни проверки на РДНО – Мадан, РДНО – Рудозем и РДНО – Смолян.

Извършени проверки и предприети действия по регистрирани жалби/сигнали.

През 2023 г. не са постъпвали жалби и сигнали, свързани с дейността на инсталациите с издадени комплексни разрешителни.

IV.3. Екологична отговорност и отстраняване на минали екологични щети

През 2023 г. са извършени 6 бр. планови проверки в рамките на комплексни проверки на обекти, попадащи в обхвата на Приложение №1 от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети /ЗОПОЕЩ/. Дадено е 1 бр. предписание за представяне на собствена оценка, съгласно Наредба №1/29.10.2008 г. за вида на превантивните и оздравителните мерки в предвидените случаи от ЗОПОЕЩ и за минималния размер на разходите за тяхното изпълнение, както и предоставяне на информация за публичен регистър към МОСВ. Предписанието е изпълнено в срок.

През отчетния период не са констатирани случаи на непосредствена заплаха и причинени екологични щети по смисъла на ЗОПОЕЩ, съответно не са издавани заповеди за прилагане на оздравителни мерки.

През 2023 г. е извършена 1 бр. планова проверка на изпълнената рекултивация на ХХ „Лъки – 1“ по Програмата за минали екологични щети. Обектът е готов, но поради забележки на ДНСК, относно собствеността на терена и изготвяне на ПУП, не е проведена приемателна комисия. При проверката е установено, че достъпа до съоръжението е прекратен - изпълнена е охранителна ограда и земно-насипна дига на входа. Отводнителните съоръжения са в добро

функционално състояние и изпълняват предназначението си. Дадено е 1 бр. предписание за предотвратяване навлизането на транспортна и друга техника, с цел опазване целостта на техническата и биологична рекултивация на хвостохранилището, което е изпълнено.

IV.4. Доброволни ангажименти по отношение на опазването на околната среда – EMAS и екомаркировката на ЕС

На територията, контролирана от РИОСВ - Смолян няма организации, прилагащи доброволните ангажименти по отношение на опазването на околната среда – EMAS и екомаркировката на ЕС.

IV.5. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на общественото поведение за грижа към околната среда

В съответствие с изискванията на екологичното законодателство, РИОСВ-Смолян поддържа база данни с информация и регистри, като периодично – ежедневно, ежеседмично и ежемесечно актуализира информацията в тях. Като задължено лице по ЗДОИ, предоставя информация, свързана с околната среда чрез публикуване на интернет страницата си – Годишен доклад за състоянието на околната среда за 2022 г., месечни отчети и план за контролната дейност за 2023 година. За информиране на обществеността, относно цялостната дейност на инспекцията и постигане на все по-пълна прозрачност по отношение на контролната дейност и провежданите политики по околна среда на регионално ниво, са изготвени и изпратени до регионални и национални медии 20 прессъобщения.

През отчетния период се наблюдава повишаване броя на посещенията на официалната интернет страница на инспекцията - 20257 посещения при 15025 през 2022 година. Броя на уникалните посещения за 2023 г. е 13860 броя при 9059 посещения през 2022 г., което е показателно за повишения интерес на обществеността към цялостната дейност на инспекцията. За 2023 г. са проведени 1 брой обществено обсъждане на проект на Заповед за обявяване на защитена зона BG0000220 „Долна Места“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, 3 броя обществени обсъждания на основание чл.6б от АПК, във връзка с чл. 36 от Закона за защитените територии (ЗЗТ) за проекти на Заповеди за обявяване на Защитена местност (ЗМ) „Козник“, в землищата на град Рудозем и село Рибница, община Рудозем; Защитена местност (ЗМ) „Съдилището“, в землището на село Пловдивци, община Рудозем и Природна забележителност (ПЗ) „Конската глава“, в землището на село Митовска община Мадан, област Смолян и 1 брой консултация с обществеността за „Предварителен проект за общ устройствен план на община Неделино“. Участие в обществените обсъждания взеха над 160 човека, представители на заинтересованите страни, като са постъпили 5 броя предложения/становища, препратени до МОСВ. За повишаване на екологичното съзнание и култура на различните групи от обществеността по повод „Световният ден на водата“, „Деня на Земята“, „Европейският ден на „Натура 2000“, 22 май - „Деня на биоразнообразието“ и „Световният ден на околната среда“ – 5 юни, инспекцията проведе разнообразни инициативи, участие в които взеха над 400 участници от различни възрасти. Изработени са 50 броя календари и 350 броя информационни брошури, съдържащи информация за защитените територии в териториалния обхват на РИОСВ - Смолян и превантивни мерки за недопускане на пожари в горите.

През 2023 г. се наблюдава повишен интерес към информационно-образователни инициативи и отправените от страна на други обществени организации покани за съвместни инициативи и обучения, които са показателни за постигането на все по – пълна прозрачност на дейността на инспекцията и интерес от страна на обществеността към политиките по околна среда на регионално ниво.

Устойчивите във времето добри практики на РИОСВ – Смолян, свързани със стимулиране на обществеността към намаляването и повторното оползотворяване на отпадъци, посредством провеждане на образователни инициативи (детски работилници за декориране на текстилни торбички за многократна употреба) и събиране на пластмасови капачки за подпомагане на благотворителна кауза, за поредна година насърчава намаляването и повторното оползотворяване на отпадъци.

Освен инициативи, свързани с мерките за намаляване на депонираните отпадъци, през 2023 г. е повишен броят на дейностите с деца и младежи за обогатяване на знанията им по

отношение на опознаването и опазването на редки и защитени растителни и животински видове на територията на РИОСВ – Смолян. Заложените в началото на годината цели, бяха постигнати чрез провеждане на съвместни инициативи с Община Смолян, Регионалната библиотека „Николай Вранчев“ - Смолян, Клуб по алпинизъм „Христо Христов“ - Смолян, WWF България, Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания - Българска академия на науките (ИБЕИ – БАН), СУ „Климент Охридски“ и Народно читалище „Светлина“ - село Момчиловци, община Смолян.

IV.6. Административно – наказателна отговорност и принудителни административни мерки

През 2023 г., в РИОСВ - Смолян са образувани следните административно-наказателни производства по реда на чл. 69 и сл. от ЗООС и чл.36-58 от ЗАНН:

- По реда на чл. 69 и чл. 69а от ЗООС и Наредбата за вида, размера и реда за налагане на санкции при увреждане или при замърсяване на околната среда над допустимите норми и/или при неспазване на определените емисионни норми и ограничения, е наложена една текуща санкция;

- По реда на чл. 69б от ЗООС са издадени 2 бр. заповеди за отмяна на текущи санкции.

- По реда на чл. 69в от ЗООС, няма издадени заповеди за спиране или за възобновяване на текущи санкции;

През 2023 г., общият брой на съставените актове за установяване на административни нарушения е 14. По тези АУАН са издадени 10 бр. наказателни постановления, сключени между нарушителя и наказващия орган 3 бр. споразумения по чл. 58г от ЗАНН. По една административно наказателна преписка, във връзка съставен АУАН на РИОСВ е образувано досъдебното производство по описа на ОсЛО ОП и РП-Смолян, поради което приложение намира разпоредбата на чл. 33 от ЗАНН.

За периода няма постъпили Постановления за прекратяване на наказателни производства от органите на Прокуратурата.

През 2023 г., броят на издадените наказателни постановления е 10, а броя на сключените Споразумения между нарушителя и наказващия орган по чл. 58г от ЗАНН е 3.

През 2023 г. са обжалвани 4 бр. наказателни постановления, като по две от тях съдебното производство не е приключило. Спрямо другите две наказателни постановления, образуваните наказателни дела от административен характер са прекратени от съда. Освен това, през годината е обжалвано по съдебен ред и 1 бр. предупреждение по чл.28 от ЗАНН, като съдебното производство не е приключило.

През годината не са издавани заповеди за налагане на принудителни административни мерки.

През 2023 г. в инспекцията са постъпили 110 бр. жалби и сигнали, от които 18 бр. жалби са подадени писмено и 92 бр. сигнали на „зелен телефон“ и e-mail. От тях, препратени по компетентност до други институции са 30 бр. жалби и сигнали.

По 61 бр. основателни сигнали и жалби са извършени 80 бр. проверки на 71 обекта. Дадени са 35 бр. задължителни за изпълнение предписания. Съставени са 6 бр. АУАН, като по тези актове има издадени 4 бр. наказателни постановления.

В зависимост от естеството на жалбата или сигнала, се изпращат по компетентност или извършват съвместни проверки с други институции (ОБДХ, РЗИ, обл. администрации, общини, РЛ, Басейнови дирекции и др.). Препратени по компетентност до други институции са 30 бр. жалби и сигнали, които най-често са свързани със замърсяване с отпадъчни води от канализационните мрежи в населените места, нерегламентирано изхвърляне на битови и строителни отпадъци и др.

При осъществяване на контрол, подателите на сигнали/жалби се информират и могат да присъстват на проверката. С цел осъществяване на постоянен контрол през почивните и празнични дни на 2023 г., експерти от инспекцията са полагали дежурство по график. Подадените сигнали и жалби са: замърсяване на водоприемници с отпадъчни битови и производствени води или разрушени канализации; нерегламентирано третиране на отпадъци; за замърсяване на атмосферния въздух; намерени птици в безпомощно състояние, нерегламентирани сечи и др.

V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта, лв.	Етап на изпълнение
1	2	3	4	5
Област Смолян				
Община Смолян				
"В и К" ЕООД-Смолян, Община-Смолян и Асоциация по "В и К"-Смолян	"Интегриран воден проект на агломерация Смолян", обект: "Интегриран воден проект на агломерация Смолян" по "Червена книга на Фидик"- Реконструкция и доизграждане на В и К мрежата на гр. Смолян	Договор № РД-ОПОС-05/13.01.2020г. с ОП "ОС" към МОСВ	22 500 741,62 лв. без ДДС	Изпълнен на 100%, приет с ДПК
"В и К" ЕООД-Смолян, Община-Смолян и Асоциация по "В и К"-Смолян	"Интегриран воден проект на агломерация Смолян", обект: "Интегриран воден проект на агломерация Смолян" по "Жълта книга на Фидик"- Реконструкция и доизграждане на В и К мрежата на гр. Смолян	Договор № РД-ОПОС-06/27.01.2020г. с ОП "ОС" към МОСВ	98 865 641,67 лв. с ДДС	Всички договори са изпълнени на 100%, с изключение на Договор по FIDIC "Жълта книга"- изпълнение на 97%
BG16M1OP002-5.003-0004 "Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Смолян"	Реализирането на проектното предложение ще допринесе за подобряване качеството на атмосферния въздух в община Смолян, чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици и индиректно на азотни оксиди. Заложените дейности са насочени към подкрепа на мерки, свързани с провеждане на проучвания, изследвания, информационни и разяснителни кампании, в резултата от изпълнението на които ще се реализират и конкретни инвестиционни мерки, насочени към идентифицираният като основен източник на замърсяване с ФПЧ ₁₀ битовото отопление, попадащи в обхвата на мерките от Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.) и допринасящи към целите	Оперативна програма "Околна среда 2014 - 2020 г."	10 757 179,53 лв.	През 2023 г. се реализира подмяната на старите неефективни отоплителни уреди с нови ефективни уреди. Към декември 2023 г. са монтирани 4040 бр. отоплителни уреди.

	на Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха съгл. Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители.			
Изграждане на подпорна стена на общински път SML 3242/ III - 8683, Смилян-Могилица/ Черешова река - Киселчово при км 3 + 800, Община Смолян.	Изграждането на подпорна стена на общински път SML 3242/ III - 8683, Смилян-Могилица/ Черешова река – Киселчово, с цел укрепване на общинския път.	ПМС № 352/ 10.12.2020 г.	I Етап: 782 432,00 лв. II Етап: 381 470,30 лв.	Обектът е преходен от 2022 г., в процес на изграждане, като временно е спрял, заради размножителния период на балканска пъстърва.
Изграждане водопроводна мрежа на с.Виево, община Смолян	Реконструкция на водоснабдителната мрежа на с.Виево, община Смолян-реконструкция на външните водопроводи от каптажи до НР	Целеви средства от републикански бюджет	2 331 910, 00 лв.	1.Извършена реконструкция и подмяна на съществуващ водопровод от съществуващите каптажи до съществуващ напорен резервоар за с.Виево-Общата дължина на реконструирани участъци е L=3191.00м. 2.Извършена реконструкция на съществуващите съоръжения – напорен резервоар 200м3 и събирателните шахти към каптажите. Извършена е цялостна подмяна на хидроизолацията във всички събирателни шахти, както и поставяне на ограда, с цел санитарен контрол.
Възстановяване и изграждане на подпорни стени – брегове, р.Арда между кв.10 и кв.51 по регулацията на с.Арда, община Смолян	Възстановяване и изграждане на подпорни стени – брегове, р.Арда между кв.10 и кв.51 по регулацията на с.Арда, община Смолян	Целеви средства от републикански бюджет	500 000, 00 лв.	Обектът е преходен от 2023г., в процес на изграждане, като временно е спрял заради размножителният

				период на балканска пьстърва.
„Основен ремонт и реконструкция на Планетариум“ в УПИ IV – 616 – за Планетариум, кв.1, ПИ с идентификатор 67653.917.616.1 по плана на гр.Смолян	Дейностите включват изпълнение на енергоспестяващи мерки и осигуряване на достъпна среда.	Програма: Региони в растеж	1 651 302,88 лв.	Обектът е приключен, приет с ДПК и издадено Разрешение за ползване с № ДК-07-СМ-32 от 14.11.2023 г. от РДНСК - гр. Смолян
Изграждане на панорамна беседка – местност Чепелджик, гр.Смолян	Изграждане на панорамна беседка – местност Чепелджик, гр.Смолян	Община Смолян	13 689,90	Изградена нова панорамна площадка. Същата е открита и е въведена в експлоатация.
ЧОС: Кметство с. Малка Арда, общ. Баните, обл. Смолян	"Изграждане на кът за отход и игри в УПИ XIV, кв. 28 по плана на с. Малка Арда"	ПУДООС Договор № 15416 / 29.05.2023 г.	14834,60 лв.	завършен
ЧОС: Кметство с. Селище, общ. Смолян, обл. Смолян	Завръщане към корените на китното родопско село и обогатяване на старите обичаи и традиции	ПУДООС Договор № 15446 / 02.06.2023 г.	15000,00 лв.	завършен
Община Мадан				
„Изпълнение на инженеринг (проектиране, авторски надзор и строителство) на обект/строеж: „Нова клетка за отпадъци в Регионално депо за твърди битови отпадъци, гр. Мадан, обслужващо общините Мадан, Златоград и Неделино“.	Изготвяне на инвестиционен проект по всички части за изпълнение на строителни работи на обект/строеж: „Нова клетка за отпадъци в Регионално депо за твърди битови отпадъци, гр. Мадан, обслужващо общините Мадан, Златоград и Неделино“.	Собствени средства	23 224,00 лв.	изпълнено
„Общините Рудозем, Мадан и Девин работят заедно за повишаване на общинския капацитет за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптация към променящия се климат“	Общата цел на проекта е да се подобри статусът на околната среда и да се намали ефектът от измененията в климата. Продължителността на проекта е 12 месеца (28.04.2023 г. – 28.04.2024 г.).	Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“	127 148,47 лв.	изпълнява се
Закупуване на контейнери за битови отпадъци и паркови кошчета за смет.		Собствени средства	37 320,00 лв.	изпълнено
Закупуване на специализиран автомобил - сметосъбирач.		Собствени средства	189 600,00 лв.	изпълнено
Община Чепеларе				
Няма изпълнени обекти				
Община Рудозем				
Възстановяване на транспортен мост над р. Елховска	Изградено е ново мостово съоръжение над р. Елховска, което ще обслужва жителите на една махала в с. Елховец.	Междуведомстве на комисия по бедствия и аварии (МКВП към МС)	375 360 лв.	Въведен в експлоатация

Изграждане на подпорна стена на ул. "Атанас Буров" (гр. Рудозем)	Изградена е нова подпорна стена по левия бряг на р. Елховска, с която се укрепва участък от Републикански път 8608 (III- ти клас) гр. Рудозем - с. Пловдивци	Междуведомстве на комисия по бедствия и аварии (МКВП към МС)	425 400 лв.	Предстои да се въведе в експлоатация
Аварийно възстановяване на свлечен участък от главна улица в ПИ 740 в с. Сопотот	Изградени са 2 бр. нови подпорни стени, с които са укрепени свлачищни участъци в с. Сопотот.	Междуведомстве на комисия по бедствия и аварии (МКВП към МС)	390 348 лв.	Предстои да се въведат в експлоатация
Вътрешна канализационна и водопроводна мрежа - с. Елховец, лот 3, Част: Водоснабдяване	Изградена е нова вътрешна водопроводна мрежа в част от с. Елховец с обща дължина 5 216 м.	МРРБ	3 560 366 лв.	В процес на изпълнение
ЧОС: Кметство с. Елховец, общ. Рудозем, обл. Смолян	"Релакс и фитнес на открито"	ПУДООС Договор № 15496 / 05.06.2023 г.	14996,00 лв.	завършен
Община Девин				
Общините Рудозем, Мадан и Девин работят заедно за повишаване на общинския капацитет за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптация към променящия се климат	Проектът ще се изпълнява от: водещата община Рудозем и партньорите по проекта общините Девин и Мадан, НПО Клуб "Икономика 2000", НПО "Клуб за зелени политики" и IOWA AS-Норвегия. Проектът се отнася до територията на трите общини и е с обща продължителност 20 месеца. Общата цел на проектното предложение е: Да се подобри статусът на околната среда и да се намали ефектът от замърсяването и измененията в климата чрез повишаване способността на местните общности в трите общини и индиректно в други общини да намаляват емисиите на парникови газове и да се адаптират към променящия се климат.	Безвъзмездна финансова помощ по проект № BGENVIRONMENT-4.004-0002-C01, финансиран по Опазване на околната среда и климатични промени, BGENVIRONMENT-4.004 - Открита покана № 3 „Климат“	996 936.64 лв., от които 798 814.06 лв. европейско, 140 967.15 лв. национално съфинансиране и 57 155.43 лв. собствено финансиране.	В процес на изпълнение
ЕКО МАЛЧУГАН	Проектът Еко Малчуган се състои от поредица мероприятия и практически занимания с информационна, образователна и възпитателна насоченост. Той има за цел да развие трайно отношение и навици за	Безвъзмездна финансова помощ по проект № BG14MFOR001-4.115-0006, финансиран по Проглама за морско дело и рибарство 2014-	65 890,76 лв., от които 56 007,14 лв. европейско и 9 883,62 лв. национално съфинансиране	Изпълнен

	изграждането на екологично съзнание от най-ранна детска възраст. Реализатори на проекта са професионалисти и дейци, които работят за опазване на природата и по-специално на водните източници и басейни. Участници в проекта са децата от четирите детски градини в Девин, Гьоврен и Грохотно. Тъй като пластмасата е един от най-сериозните и опасни замърсители на водите, водеща идея в проекта е максималното рециклирането и намаляването на изделията от пластмасата, които използваме в ежедневието.	2020 г. МИРГ "Високи Западни Родопи: Батак-Девин-Доспат" и Община Девин		
ЧОС: Професионална гимназия по електротехника "А. С. Попов" гр. Девин, общ. Девин, обл. Смолян	"Обичам природата - и аз участвам" Еколаб	ПУДООС Договор № 15583 / 28.06.2023 г.	7345,00 лв. с ДДС	изпълнен
Община Баните				
ЧОС:Средно училище "Христо Ботев" с. Баните, общ. Баните, обл. Смолян, ул. "Иван Вазов" № 10	"Открита класна стая"	ПУДООС Договор № 15539 / 14.06.2022 г.	7500,00 лв. с ДДС	Приключен
“Реконструкция и рехабилитация на довеждащи водопроводи за хранване на с.Стърница, с.Давидково, с.Оряховец, с.Баните, с.Дрянка, с. Вишнево, водоем за с.Оряховец, община Баните и пречиствателно съоръжение за питейни води – автоматичен самопречистващ се филтър с.Стърница, община Баните“	Подмяна на хранващ стоманен водопровод от водоем с.Баните до водоем с.Дрянка; подмяна на стар етернитов водопровод в кв.Средна и кв.Поглед в с.Баните; подмяна на хранващ стоманен и етернитов водопровод от РШ 1 до водоем в с.Давидково; подмяна на хранващ етернитов водопровод до водоем в село Загражден, непредвидени разходи, разходи за управление, разходи за проектиране и АН, разходи за СН, разходи за изготвяне на анализи разходи-ползи.	ПРСР 2014-2020г.	2 933 634,38 лв.	В процес на изпълнение.
“Реконструкция и рехабилитация на довеждащи водопроводи за хранване на с.Стърница, с.Давидково, с.Оряховец, с.Баните, с.Дрянка, с. Вишнево, водоем за с.Оряховец, община Баните и пречиствателно съоръжение	Реконструкция на довеждащи водопроводи, изграждане на водоем в с.Оряховец и изграждане на пречиствателно съоръжение за питейни води - автоматичен	ПРСР 2014-2020г.	6 874 382,39 лв.	В процес на изпълнение

за питейни води – автоматичен самопречистващ се филтър с.Стърница, община Баните“	самопречистващ се филтър в с. Стърница, община Баните.			
"Реализиране на мерки за енергийна ефективност, за достигане условията на "сграда близка до нулево потребление" за Административна сграда "Общинска администрация", с. Баните, в УПИ V, кв. 107 по ПУП на с. Баните, Поземлен Имот: 44402.500.331 по КК на с. Баните, община Баните, област Смолян"	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност - топлинно изолиране на външни стени, покрив и под на сградата; подмяна на прозорци и врати с прозорци с двоен стъклопакет с нови PVC прозорци висок клас и нови алуминиеви врати с топлозоляция; енергоспестяващи мерки при генерирането на топлина - доставка и монтаж на термомопа въздух-вода; мерки по системите за измерване, автоматизация, контрол на параметри и наблюдение на топлоснабдяването; енергоспестяващи мерки за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници - ФВц за собствено потребление, одит, управление, авторски и строителен надзор, публичност, обмяна на практики с норвежкия партньор и други.	Програма "Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност" на ФМ на ЕИП 2014-2021г.	601 613,90 лв.	В процес на изпълнение
"Мерки за енергийна ефективност на системи за улично осветление в община Баните".	Доставка и монтаж на ул. осветително тяло, доставка на LED улично осветително тяло 15W и 30W, доставка и монтаж на касета с концентратор и сървър, доставка и монтаж на касета към ВЕИ, ФЦ, доставка и монтаж на рогатка и ул. осветително тяло, разходи за АН, разходи за СН, оценка на резултатите от изпълнение на мерки за енергийна ефективност, управление и публичност на проекта.	Национален план за възстановяване и устойчивост.	612 664,00 лв.	В процес на изпълнение.
Община Борино				
"Реконструкция на външен етернитов водопровод от планинско водохранилище на р. Аджиларска до ПСПВ на с. Ягодина	"Реконструкция на външен етернитов водопровод от планинско водохранилище на р. Аджиларска до ПСПВ на с. Ягодина	Решение № 711 от 30.09.2022 г. на Министерски съвет	3 170 148, 11 лв.	Изпълнение
Община Златоград				

"Рехабилитация, реконструкция и благоустройство на улици на територията на град Златоград - изпълнени с каменни павета" - етап	Подменени са осветителни тела с нови, енергоспестяващи, LED тела. Съществуващата компрометирана настилка е подменена с нова от каменни павета.	Държавен бюджет	757 190,53 лв.	Дейностите са изпълнени
Закупуване на нов специализиран автомобил за пренос на вода - водоноска	Подобряване качеството на предлаганата услуга за жителите на общината, а също така и да оптимизираме разходите, свързани с дейностите по управление на отпадъците	Общински бюджет	31 550 лв.	Дейностите са изпълнени
„Изграждане на паркова среда за широко обществено ползване в град Златоград“	В новата паркова среда ще бъдат обособени нови зелени площи, зони за рекреация и детска площадка в имота, който представлява естествено продължение на вече изградения градски парк и допълва новата визия на централната градска част. Ще бъде оформена диагонална алея от цветна дървесна растителност, декоративен парков павилион, заобиколен от кътове за почивка с дървени перголи и пейки, ще бъдат изградени детски площадки, площадки за фитнес и други елементи на парковия дизайн.	Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG06RDNP001-19.148 МИГ – Кирково - Златоград, Мярка 7.2. Инвестиции в създаване, подобряване или разширяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура.	557 300,62 лв.	Изпълнение
"Основен ремонт на канализация - подмяна на съществуващи бетонови тръби с полипропиленови ID300 на ул. "Стефан Стамболов" в участък от о.т. 112 до о.т.129, с L=201м в гр. Златоград"	Подмяна на съществуващи бетонови тръби с полипропиленови	Държавен бюджет	119191,86 лв.	в процес на изпълнение
ЧОС:Средно училище "Антим I" гр. Златоград, общ. Златоград, обл. Смолян, ул. "Антим I" № 10	"Нашето зелено утре"	ПУДООС Договор № 15620 / 16.06.2023 г.	7500,00 лв.	завършен
Община Доспат				
Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителни системи и съоразения на територията на община Доспат", като проекта ще се реализира в с. Любча, с. Късак, с. Змеица, с. Бръщен, с. Црънча. ИД номер 21/07/2/0/00407	"Проектът се изпълнява на територията на община с установено лошо качество на питейната вода)по информация от Министерството на регионалното развитие и благоустройството към началната дата, определена в заповедта	Община Доспат има подписан Договор № 21/07/2/0/00407 от 20.06.2018 г. за отпускане Безвъзмездна финансова помощ по мярка 7.2 от ПРСР 2014-2020 г.	5 242 949,05 лв.	Изпълнен

	за прием на заявления за подпомагане)"			
Проект за разширение на регионално депо за ТБО-Доспат	Надграждане и разширяване на основната клетка	ПУДООС	4 673 042,64 лв.	Проектът е входиран, очаква финансиране
Община Неделино				
"Усъвършенстване на системата за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на община Неделино до Регионално депо Мадан"	Целта на проекта е: Увеличаване ефективността и ефикасността на системата за организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на Община Неделино. С реализирането на проекта се очаква да се подобрят показателите по отношение качеството на въздуха, водите, почвите и да се подобри жизнената среда на 6540 жители от община Неделино. Новият автомобил с модерен тип надстройка ще направи сметосъбирането по-изгодно икономически, тъй като ще бъде с по-нисък разход на гориво и с по-качествено обслужване в сравнение с наличните сметосъбиращи автомобили. Багера - товарач е предвиден за трудно достъпните райони и претоварване при необходимост. Избраното технологично решение е продиктувано от желанието на община Неделино да се превърне в атрактивно и екологично чисто място за живеене и за развитие на туризма в общината.	ПУДООС	454 817,00 лв.	Приключен м. март 2023г.
ЧОС:Кметство с. Гърнати, общ. Неделино, обл. Смолян	"Да се научим да живеем екологично и природосъобразно в с. Гърнати"	ПУДООС Договор № 15583 / 15.06.2022 г.	14998,94 лв.	завършен
Област Пловдив				
Община Лъки				
През 2022 г. община Лъки е изготвила множество проекти (изцяло или частично с екологична насоченост), за които през 2023 г. е търсено финансиране.				
Област Кърджали				
Община Ардино				

“Изграждане, оборудване и обзавеждане на Туристически информационен център в гр. Ардино, община Ардино”	Извършване на строително-монтажни работи за изграждане на Туристически информационен център в гр. Ардино. Основните сгради, които са изградени са: туристически информационен център и заслон за велосипеди.	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., ВОМР, подмярка 7.5	239 554,27 лв.	Изпълнен
Изпълнение на проектно-проучвателни работи, включващи инженерно-геоложки проучвания и изготвяне на инвестиционни проекти на свлачищни участъци“	Извършване на проектно-проучвателни работи, включващи инженерно-геоложки проучвания и инвестиционни проекти на обекти: 1. Укрепване на свлачище KRZ 02.24788-01 на път KRZ 1005/III-865 Ардино-Дядовци-мест. „Дяволски мост“, с. Дядовци, община Ардино; 2. Укрепване на свлачище KRZ 02.44584-01 на път KRZ 2006/III-8653 Боровица-Сполука/-мах. „Долна Сполука“-Любино-Латинка-мест. „Хладилната пещера“, община Ардино; 3. Укрепване на свлачище KRZ 02.87059-01 на път KRZ 3040/III-865, Ардино-Кобиляне/-Ябълковец-мах. Малка ябълка; 4. Укрепване на свлачище KRZ 02.00607-02, кв. „Морава“, гр. Ардино.	Министерство на регионалното развитие и благоустройство то	372 000,00 лв.	В процес на изпълнение
Област Благоевград				
Община Сатовча				
ЧОС: Средно училище "Христо Смирненски", с. Кочан, общ. Сатовча, обл. Благоевград, ул. "Свилен Русев" № 1	"В хармония с природата - изграждане на дендрологична алея в градинката на училището"	ПУДООС Договор № 15673 / 22.06.2023 г.	7500,00 лв.	Изпълнен

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Обобщена оценка за състоянието на околната среда на територията на РИОСВ-Смолян в сравнение с предходните години

РИОСВ – Смолян осъществява провеждането на националната политика в областта на околната среда на регионално ниво, съхраняване на природните богатства в региона, осигуряване на безопасна и здравословна околна среда за населението, ефективен контрол за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните влияния върху компонентите и факторите на околната среда, съхранение на биологичното разнообразие, повишаване на общественото съзнание и култура в областта на околната среда.

Основните дейности, които се контролират на територията на инспекцията са

разпределени в следните категории: рудодобив, обогатяване на оловно - цинкови руди, добив и преработка на инертни материали, хранително - вкусова промишленост, шивашка промишленост, дървопреработване, мебелно производство, производство на части за автомобилната промишленост, производство на ски и ски оборудване, интензивно отглеждане на животни, производство на козметични продукти, площадки за МРО.

Общият брой на обектите, контролирани от РИОСВ - Смолян е 1 112. От тях 386 бр. са обекти с производствени дейности; 60 бр. са терминалите и бензиностанциите; 23 бр. са обекти с издадени разрешителни по ЗУО; 147 са обекти с издадени регистрационни документи по ЗУО; 9 защитени зони; 63 защитени територии, в които попадат 4 резервата, 4 поддържани резервата, 28 защитени местности, 27 природни забележителности; 27 вековни дървета.

На територията на РИОСВ – Смолян, постоянен автоматичен мониторинг за качеството на атмосферния въздух се извършва само в гр. Смолян. През 2023 г. при 360 пробонабирания са отчетени 32 дни с превишения по показател ФПЧ₁₀ и средногодишна концентрация - 28,06 µg/m³.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване стойностите на средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ и е под нормата от 40 µg/m³, но броят на дните с превишения остава над нормата от 35 дни/годишно. Най-висок е процентът на превишенията през зимния период на годината. Като основна причина за наднормените нива по този показател са използването на твърди горива за отопление в битовия сектор, зимното опесъчаване в съчетание с безветрие и температурни инверсии.

На територията на инспекцията няма големи горивни инсталации /ГГИ/. Постъпващите жалби и сигнали за замърсяване на атмосферния въздух са от горивни източници с мощности под 0,5 MW, използващи твърдо гориво за отопление в битовия сектор, хотели, къщи за гости, автосервиси, шивашки предприятия и други. Същите са извън обхвата на Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии.

Основен проблем, свързан с шума, излъчван в околната среда са обекти с промишлени дейности, намиращи се в близост до жилищни зони, съгласно устройствените планове на населените места. Това води до наслагване на фонов и промишлен шум и излагане на живеещите до нива на шума, близки до граничните стойности за съответните зони и територии.

Предприятията от рудодобива, преработката на руда, млекопреработвателната и рибопреработвателна промишлености се явяват основни замърсители на повърхностните води в териториалния обхват на РИОСВ-Смолян. Най-честите нарушения са свързани с неизпълнение на условията и превишение на ИЕО, поставени в РЗ, както и нерегламентирано заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти.

Една част от изградените 9 бр. ПСОВ в община Сатовча не работят нормално и не постигат заложените индивидуални емисионни ограничения. При осъществения контрол през 2023 г. са дадени 2 предписания. Няма наложени нови текущи санкции по реда на чл. 69 от ЗООС, като общият брой на действащите текущи санкции на община Сатовча е шест.

През 2023 г. на територията на община Девин има действаща 1 бр. текуща санкция по реда на чл.69 от ЗООС за надвишение на ИЕО, съгласно РЗ на ПСОВ – с. Грохотно.

След извършена контролна проверка на ГПСОВ – Рудозем е установена неправилна експлоатация на част от съоръжения на пречиствателната станция, за което е съставен АУАН на „В и К“ ЕООД, гр. Смолян.

Друг замърсител на повърхностни води на територията на инспекцията са битово-фекалните води, зауствани от агломерации, където все още не са изградени ПСОВ: общински центрове (Девин, Чепеларе, Лъки, Ардино, Доспат, Сатовча и Неделино) и населени места над 2000 е.ж. (с.Старцево, община Златоград; с.Кочан, община Сатовча и с.Чепинци, община Рудозем), и населени места под 2000 е.ж. (с. Бял извор, община Ардино, с. Смилян, с. Момчиловци, с. Широка Лъка, община Смолян и други). Към момента няма действаща мярка за финансиране изграждането на пречиствателни съоръжения за населени места от 2 000 до 10 000 е.ж.

И през 2023 г. са констатирани превишения на ИЕО в отпадъчните води от рудодобива и рудопреработката, за което са съставени 3 бр. АУАН. На база дадени предписания от РИОСВ, действащите рудници предприемат мерки за намаляване на замърсяването с приоритетни и приоритетно опасни вещества.

Открит остава проблемът със закритите и ликвидирани рудници, от които продължават да се заустват филтрирани води в повърхностни водоприемници. Поради факта, че същите са извън експлоатация, те не са обект на контрол от страна на РИОСВ.

Обезвреждането на битовите отпадъци се извършва в съответствие с изискванията на Директива 1999/31/ЕС и националното законодателство.

Подобрява се състоянието на площадките за събиране и третиране на ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, ОП, ОЧЦМ, дъресни отпадъци и други, вследствие на осъществявания контрол по спазване условията в издадените разрешителни и регистрационни документи.

Въпреки засиленият контрол по населени места за нерегламентирани замърсявания с битови и строителни отпадъци, все още на места се установяват локални замърсявания.

Продължава да бъде сериозен проблем нерегламентираното изхвърляне на излезли от употреба гуми, поради затруднения при предаването им за последващо третиране.

Недостатъчен е броя на инсталациите и съоръженията за третиране на строителни отпадъци, както и площадките за временно съхранение на такива.

На затворените Общински депа на общините Златоград, Неделино, Лъки, Борино и Чепеларе не е извършена цялостна рекултивация /техническа и биологична/, поради липса на финансиране.

На територията на РИОСВ-Смолян се намират пет склада за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита. През 2023 г. пестицидите, които се съхраняват в тях не бяха предадени за обезвреждане и складовете не са почистени.

И през 2023 г. основният проблем в областта на опазване и съхранение на биоразнообразието на територията на РИОСВ - Смолян е свързан с продължаващите системни нападения от кафява мечка над домашни животни и селскостопанско имущество, както и присъствие на екземпляри на вида в покрайнините на населените места, което поражда голямо социално напрежение сред местното население. Най-засегнати през 2023 г. са населените места в общините Смолян, Баните и Девин, като концентрацията на щети са в териториите на ТП „ДГС-Смилян“, ТП „ДГС-Славейно“, ТП „ДЛС-Извора“, ТП „ДГС-Михалково“, ТП „ДГС - Смолян“, ТП „ДГС - Златоград“. В тази връзка, експерти на РИОСВ - Смолян участват в разяснителни кампании сред местното население, относно прилагане на превантивни мерки; в комисии за идентифициране на проблемните екземпляри, нанесените щети от тях и изготвяне на предложения до МОСВ за обезщетяване на собствениците; в комисии към РДГ за изготвяне на предложения до министъра на земеделието, храните и горите за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със ЗБР.

Състоянието на околната среда на територията на РИОСВ - Смолян през 2023 г. е представено чрез възприетата в публикациите на Европейската Агенция по околна среда символика, отразяваща тенденциите в екологичните процеси:

Положителни Отрицателни и без промяна

КЛЮЧОВИ ПОСЛАНИЯ

 През 2023 г., стойностите на средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ в гр. Смолян е 28,47 µg/m³, което е по-малко с 2,49 µg/m³ спрямо 2022 г. и е под средногодишната норма от 40 µg/m³ за опазване на човешкото здраве.

 След приложена методика от ИАОС гр. София за определяне на превишенията на пределно допустимите стойности на ФПЧ₁₀ в АИС „Библиотека“ гр. Смолян, които се дължат на емисии от природни източници – пустинен прах, се приспадат дните с превишения на 32 дни и средногодишната стойност на 28,06 µg/m³.

 Градските пречиствателни станции за отпадъчни води в Мадан, Рудозем, Златоград, Смолян и ПСОВ – Пампорово и ПСОВ - Борино работят с добър пречиствателен ефект, без надвишение на индивидуалните емисионни ограничения по контролираните показатели.

 През годината е завършен „Интегриран воден проект на агломерация Смолян“, като проекта по „Червена книга“ на Фидик е приет с Държавна приемателна комисия, а по „Жълта книга“ на Фидик предстои приемане.

 Неэффективно работят по-голяма част от изградените в общините Сатовча и Девин, 13 селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в населени места под 1000 екв. жители. Причините са липса на квалифициран персонал и технически проблеми на съоръженията.

 Публикуват се всички актове по администрираните регулаторни режими и своевременно се актуализират всички електронни регистри, с което се реализира пълна прозрачност на дейността на РИОСВ – Смолян.

 Инсталациите за сепариране на битови отпадъци и за компостиране на разделно събрани биоотпадъци на РДНО – Мадан и РДНО – Смолян функционират добре. По този начин се намаляват количеството на депонираните отпадъци.

 На затворените Общински депа на общините Златоград, Неделино, Лъки, Борино и Чепеларе не е извършена цялостна рекултивация (техническа и биологична), поради липса на финансиране.

 Увеличен е броят на лицата, които са привели дейностите си с отпадъци, съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, касаещи дейностите по временно съхранение на генерираните производствени и опасни отпадъци, площадките за третиране на отпадъци и други.

 На територията на РИОСВ - Смолян няма предприети действия за ликвидиране на складове за съхранение на негодни за употреба ПРЗ.

 В резултат на засилен контрол от страна на РИОСВ - Смолян са почистени 34 бр. замърсени площи с битови и строителни отпадъци, 235 бр. нерегламентирани замърсявания на речните корита и прилежащите терени и 158 бр. участъци от общински пътища и улична мрежа в населени места.

 Извършван е засилен контрол срещу нерегламентирано изгаряне на отпадъци от дейностите на автосервизи, шивашки предприятия, площадки за смяна на автомобилни гуми, магазини за дрехи втора употреба, мебелни производства и др.

 Остава нерешен проблемът с излезлите от употреба автомобилни гуми, като голяма част от тях се съхраняват на мястото на образуването им.

 Все повече лица се регистрират и водят електронна отчетност в Националната информационна система за отпадъци /НИСО/.

 Проведени са множество инициативи за повишение знанията на младежи по отношение на ефективно управление на отпадъците и намаляване количествата на депонираните отпадъци.

 РИОСВ-Смолян продължи изпълнението по прилагане на законодателството по управление на химикалите и предотвратяване на риска от големи аварии при работа с опасни вещества. През 2023 г. не са възниквали аварии с опасни вещества.

 Продължава инициативата на РИОСВ – Смолян за събиране на пластмасови капачки в метално сърце, поставено пред инспекцията в помощ за закупуване на апаратура за болниците в страната. Много институции, училища и жители от цялата област станаха част от благотворителна кауза, докато събират разделно своите пластмасови отпадъци.

 От извършеният през 2023 г. мониторинг на защитените видове: кафява мечка, дива коза, родопски крем, блатен плаун, като част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) е констатирано, че популациите им са в стабилно състояние.

 Запазване и през 2023 г. на негативната тенденция за увеличение броя на щетите, нанесени от кафява мечка, като спрямо 2022 г. броят им се е увеличил с около 13,6 % - от 203 на 235 броя.

 Прилагат се превантивни мерки при реализиране на инвестиционните предложения чрез провеждане на процедури по оценка на въздействие върху околната среда, както и процедури по екологична оценка на планове и програми.

 През 2023 г. са обявени две нови защитени територии - Природна забележителност "Конската глава", находяща се в землището на с. Митовска, общ. Мадан - за опазване на скално образувание и Защитена местност "Съдилището", находяща се в землището на с. Пловдивци, общ. Рудозем - за опазване на популацията на родопски крем (*Lilium rhodoreum*).

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1

№ по ред	Наименование	Категория	Собственост и стопанисване	Територия /дка/	Попада в териториалния обхват на община
1.	„Дяволски мост”	Защитена местност	Държавна публична	20,304	Ардино
2.	„Калето”	Природна забележителност	Държавна публична	13,581	Ардино
3.	„Родопски силивряк”, с.Дядовци	Природна забележителност	Държавна публична	0,763	Ардино
4.	„Родопски силивряк”, с.Любино	Природна забележителност	Държавна публична	1,613	Ардино
5.	„Хладилната пещера”	Природна забележителност	Общинска публична	1,469	Ардино
6.	"Кастракли"	Резерват	Държавата-МОСВ	1291,762	Борино
7.	"Поречието на река Девинска"	Защитена местност	Държавна публична Общинска публична	1407,796	Борино, Девин
8.	"Борино"	Защитена местност	Държавна публична Частна	1082,420	Борино, Девин
9.	"Буйновско ждрело"	Природна забележителност	Държавна публична	7617,070	Борино
10.	"Дяволски мост"	Природна забележителност	Държавна публична	388,306	Борино
11.	"Караджа дере"	Защитена местност	Държавна публична стопанисвана от общината Общинска публична	10287,257	Доспат
12.	"Казаните"	Резерват	Държавата-МОСВ	1548,024	Девин
13.	"Шабаница"	Поддържан резерват	Държавата-МОСВ	220,844	Девин
14.	"Триградското ждрело"	Защитена местност	Държавна публична Общинска публична Частна	7105,690	Девин
15.	"Чаирите"	Защитена местност	Държавна публична Частна Общинска публична Стопанисвана от общината	3150,070	Девин
16.	"Старата гора"	Защитена местност	Държавна публична	302,110	Девин
17.	„Храстево”	Защитена местност	Държавна публична	173,410	Девин
18.	"Настанска могила"	Природна забележителност	Държавна публична	27,880	Девин
19.	"Струилски дол"	Природна забележителност	Държавна публична	3,080	Девин
20.	"Света неделя"	Защитена местност	Религиозни организации Общинска публична Обществени организации Държавна публична Частна	231,290	Златоград, Неделино
21.	Пещера "Годумска дупка"	Защитена местност	Държавна публична	42,000	Неделино
22.	"Червената стена"	Резерват	Държавата-МОСВ	8010,659	Лъки
23.	Водопад "Гюмберджията"	Природна забележителност	Държавна публична	2,097	Лъки
24.	Скален мост в м."Шапран дупка"	Природна забележителност	Държавна публична	36,947	Лъки
25.	Водопад "Свети дух"	Природна	Държавна публична	2,883	Лъки

		забележителност			
26.	"Сливодолско падало"	Природна забележителност	Държавна публична	6,851	Лъки
27.	"Сосковчето"	Резерват	Държавата-МОСВ	1777,557	Смолян
28.	"Момчиловски дол"	Поддържан резерват	Държавата-МОСВ	335,603	Смолян
29.	"Амзово"	Поддържан резерват	Държавата-МОСВ	3,195	Смолян
30.	"Калето"	Защитена местност	Държавна публична	30,360	Смолян
31.	"Падала"	Защитена местност	Държавна публична Частна Стопанисвана от общината	338,293	Смолян
32.	"Ливадите"	Защитена местност	Частна Стопанисвана от общината	10,008	Смолян
33.	"Рожен"	Защитена местност	Кооперативна Частна	1105,090	Смолян
34.	"Момина вода-Ахматица"	Защитена местност	Кооперативна Частна Общинска публична	372,040	Смолян
35.	"Врх Средногорец"	Защитена местност	Държавна публична Частна	1210,530	Смолян
36.	"Крепост Градището"	Защитена местност	Частна Държавна публична Кооперативна Стопанисвана от общината	97.530	Смолян
37.	"Лятната гора"	Защитена местност	Държавна публична Общинска публична	421,250	Смолян
38.	"Дълбок дол"	Защитена местност	Държавна публична	59,731	Смолян
39.	"Врача"	Защитена местност	Държавна публична	40,508	Смолян
40.	"Чернока"	Защитена местност	Кооперативна	73,660	Смолян
41.	"Турлата"	Защитена местност	Кооперативна Частна Стопанисвана от общината	183,520	Смолян
42.	"Хубча"	Защитена местност	Държавна публична Съсобственост	436,880	Смолян
43.	"Соскучански дол"	Защитена местност	Държавна публична Частна	1127,890	Смолян
44.	"Бориковска п-ра"	Природна забележителност	Държавна публична	9,990	Смолян
45.	Пещера "Улцата"	Природна забележителност	Държавна публична	9,543	Смолян
46.	"Невястата"	Природна забележителност	Държавна публична, Частна	496,550	Смолян
47.	"Ледницата"	Природна забележителност	Държавна публична, Съсобственост	111,570	Смолян
48.	"Момата"	Природна забележителност	Общинска публична	15,770	Смолян
49.	"Сарийска чука-Главата"	Природна забележителност	Общинска публична	2,154	Смолян
50.	"Смолянски езера"	Природна забележителност	Държавна публична	511,580	Смолян
51.	"Градище"	Природна забележителност	Държавна публична	73,372	Смолян
52.	"Смолянски водопад"	Природна забележителност	Общинска публична	2,001	Смолян
53.	„Казанджи дере“	Природна забележителност	Общинска публична	10,001	Смолян

54.	"Конски дол"	Поддържан резерват	Държавата-МОСВ	343,987	Сатовча
55.	„Манастирището”	Защитена местност	Държавна публична	771,599	Сатовча
56.	"Средните ливади"	Защитена местност	Държавна публична Стопанисвана от общината Съсобственост	708,690	Чепеларе
57.	"Куцинско блато"	Защитена местност	Частна	0,415	Чепеларе
58.	"Чудните мостове"	Природна забележителност	Държавна публична Общинска публична	396,140	Чепеларе
59.	"Скакалото"	Природна забележителност	Кооперативна	4,800	Чепеларе
60.	"Дуплево"	Природна забележителност	Кооперативна	5,550	Чепеларе
61.	Водопад "Костен камък"	Природна забележителност	Държавна публична	5,146	Чепеларе
62.	"Конската глава"	Природна забележителност	Държавна публична	34,006	Мадан
63.	"Съдилището"	Защитена местност	Държавна публична	39,463	Рудозем
			Всичко:	54054,199	

Приложение № 2

ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА РИОСВ – СМОЛЯН – 2023 г.						
№	№ в Държавния Регистър	№ по Ред в Регистъра на РИОСВ-Смолян	Наименование на Защитения Природен Обект	№ и Дата на Заповедта за обявяване и прекатегоризиране	Местонахождение / гр., с., местност, ул., ДЛ, Т.Н./	Забележка* Н-височина; Д-диаметър на 1.30м от основата
1	2	3	4	5	6	8
1	286	2	Черен бор	Пост. № 4044/ 10.10.1949г. на МГ	ГС- Смолян ; з-ще с. Сивино; м." Текир ", "Чикека"	Н-18 м, обиколка 2,10 м; възраст: 150г.
2	287	3	Бял бор	Пост. № 4044/ 10.10.1949г. на МГ	ГС- Смолян ;з-ще с. Сивино; м." Текир ", "Чикека"	Н-20 м, обиколка 2,25 м; възраст: 170г.
3	282	5	Чинар	Заповед № 508/28.03.1968г. на МГГП	гр. Смолян - ГНС	Н-22 м, обиколка 4,30м; възраст: 250г
4	292	9	Чинар	Заповед № 2276/05.12.1967г. на МГГП	с. Петково- СОНС; ГС-Славейно	Н-19м, обиколка 3,30м; възраст: 150г.
5	294	11	Бук	Заповед № 2276/05.12.1967г. на МГГП	с. Сивино- м. " Ливадите"	Н-21 м, обиколка 3,10м; възраст: 300г.
6	295-307	12	Смърч- 13 Братя	Заповед № 2276/05.12.1967 г. на МГГП	с. Стойките - м. Ардашль	13 Броя - Н-35 м, обиколка- 1,62м, възраст 180г.
7	308	13	Смърч- 10 Братя	Заповед № 1120/02.07.1968 г. на МГОПС	ГС-Чепеларе, з-ще гр.Чепеларе	Н-24 м, обиколка 3,80м; възраст: 200г.
8	530	15	Бук	Заповед № 1762/28.06.1972г. на МГГМ	ГС- Славейново; мах. Вълчан Дол; ДЗС- Златоград	Н-20 м, обиколка 3,20м; възраст: 300г.
9	862	16	Питомен Кестен	Заповед № 511/24.02.1976г. на МГОПС	м. " Балалийската река " ДЗС- Златоград	Н-22 м, обиколка 3,50м; възраст: 250г.
10	1678	48	Чинар	Заповед № 376/19.04.1985г. на КОПС	с. Годешево, общ. Сатовча	Н-26 м, обиколка 5,90м; възраст: 435г.
11	997	20	Бял бор	Заповед № 343/04.07.1978г. на КОПС	м. " Пашалийца"- з-ще на с. Хвойна	Н-20м, обиколка 3,35м; възраст: 180г.
12	998	21	Смърч	Заповед № 343/04.07.1978г. на КОПС	м. " Пашалийца"- з- ще на с. Хвойна	Н-26 м, обиколка 3,20м; възраст: 180г.
13	1174	31	Бук	Заповед № 235/04.06.1980г.	м."Бориката", гр.Мадан	Н-20 м, Д -1,40м; възраст: 160г.
14	1175	28	Бук	Заповед № 235/04.06.1980г.	м. " Шадица", з- ще на гр. Мадан; ГС- Златоград	Н-20 м, Д - 0,70м; възраст: 120г.
15	1176	29	Бук	Заповед № 235/04.06.1980г.	м. " Шадица", з- ще на гр. Мадан; ГС- Златоград	Н-20 м, Д - 0,70м; възраст: 120г.
16	1177	30	Бук	Заповед № 235/04.06.1980г.	м. " Шадица", з- ще на гр. Мадан; ГС- Златоград	Н-20 м, Д - 0.70м; възраст: 120г.

17	1179	33	Бук	Заповед № 235/04.06.1980г.	м. " Печинско ", з-ще на гр. Мадан; ГС-Златоград	Н-20 м, Д - 1.50м; възраст: 170г.
18	1271	36	Бук	Заповед № 279/10.04.1981г.	м."Кайковска", с.Турян	Н-25 м, Д - 2.80м; възраст: 200г.
19	1443	37	Круша	Заповед № 1027/01.07.1982г.	м. " Падала " с. Бостина; АПК-Смолян	Н-15 м, Д - 1.05м; възраст: 250г.
20	1760	39	Смърч-многовръх	Заповед № 197/11.03.1987г.	м. " Караманолевска Мандра " ГС-Чепеларе; ОТД 46 X	Н-28 м, Д - 5.12 м; възраст: 125г.
21	2140	41	Зимен дъб	Заповед №РД-291/08.05.2015г. на МОСВ	ТП ДГС Хвойна отд223"ш", м."Воденишки дол", земл.Малево	Н-26 м, Д - 4.57м; възраст:330 г.
22	2159	44	Черен бор (Pinus nigra) Лирата на Орфей	Заповед №РД-40/22.01.2018 г. на МОСВ	земл. Борино, Кад.№05462.188.50, в ПЗ"Буйновското ждерело". коорд. х - 4643398.475, у - 505459.333 в коорд.с-ма БГС 2005 г./кадастрална	Н-34 м, Д - 0.54м, възраст: 100 г.
23	2171	44	Черен бор (Pinus nigra) Октопода	Заповед № РД-725/28.11.2018 г.-МОСВ;ДВ,бр.105/2018г.	земл. Борино, Кад.№05462.188.50, в ПЗ"Буйновското ждерело".С коорд. х - 4614294.043, у - 402431.974	Н-27м, диаметър на всяко от осемте разкл. от 22-43 см; възраст: 100 г.
24	2172	45	Бук (Fagus sylvatica)	Заповед №РД-725/28.11.2018 г.-МОСВ; ДВ,бр.105/2018г.	земл. Буйново, Кад.№06879.96.26. с коорд.х 4599620.74, у 400216.175 по БГС 2005 кад.	Н-16,5 м, Д - 4,20 м; възраст: 300 г.
25	2173	46	Бук (Fagus sylvatica)	Заповед №РД-725/28.11.2018 г.-МОСВ; ДВ,бр.105/2018г.	земл. Буйново, Кад.№06879.96.26. с коорд. х - 4599617.240, у - 400095.045 по БГС 2005 кад.	Н-24 м, Д - 3,12 м; възраст: 200 г.
26	2174	47	Смърч (Picea abies)	Заповед №РД-725/28.11.2018 г.-МОСВ; ДВ, бр.105/2018г.	земл. Кожаре, Кад.№37592.30.9. с коорд. х - 4599834.313, у - 405389.960 по БГС 2005 кад.	Н-37,5 м, Д - 3,85 м; възраст: 250 г.
27	2198	48	Орех (Juglans regia)	Заповед №РД-804/08.10.2020г. -МОСВ; ДВ,бр.97/2020г.	с. Дрянка, общ. Баните, имот кад. № 23875.100.491, коорд. х -4607654.380 у - 459371.450 по БГС 2005 кад.	Н-18 м, Д - 2,70 м; възраст: 100 г.
28	2255	49	Обикновен смърч (Picea abies)	Заповед № 606 от 11.07.2022 г. на МОСВ, бр. 59/2022 на Държавен вестник	ПИ с идентификатор 67653.439.1 (горска, държавна) по КККР на град Смолян, община Смолян; ДГС Смолян	Н-30 м, обиколка 4,30 м; възраст: 180г.
29	2256	50	Обикновен бук (Fagus sylvatica)	Заповед № 606 от 11.07.2022 г. на МОСВ, бр. 59/2022 на Държавен вестник	ПИ с идентификатор 62462.1.834 (горска, държавна) по КККР на село Река, община Смолян; ДГС Смолян	Н-27 м, обиколка 4,80 м; възраст: 250г.

Приложение №3

Община	Брой жители	Брой населени места в общината	Брой населени места с въведена система за събиране и транспортиране на БО	Населени места в които не е въведена система за събиране и транспортиране на БО (изписват се поименно)	% население, обхванато в организирана система за събиране и транспортиране на БО	Брой на обслужваното население
1	2	3	4	5	6	7
Смолян	36191	80	80	-	100	36191
Баните	3331	20	20	-	100	3331
Борино	3106	5	5	-	100	3106
Чепеларе	6463	13	13	-	100	6463
Ардино	15625	52	45	с.Аврамово,с.Дойранци, с.Латинка, с.Любино, с.Мак, с.Песнопой, с.Теменуга	98,38	15372
Девин	10543	16	16	-	100	10543
Рудозем	8996	21	19	с.Добрева череша; с.Дъбова	99,97	8993
Льки	2423	10	10	-	100	2423
Златоград	11030	9	9	-	100	11030
Мадан	11178	44	44	-	100	11178
Доспат	7906	8	8	-	100	7906
Сатовча	15399	14	14	-	100	15399
Неделино	5435	16	16	-	100	5435
Общо:	137626	308	299		99,81	137370

Забележка: Данните за брой жители са по настоящ адрес и са взети от ГД "ГРАО" към 15.12.2023 г.

Приложение №4

Община	Въведени системи за разделно събиране на МРО, в т. ч.:	% население, обхванато от системите за разделно събиране	Брой на обслужваното население	Брой на площадките/съдовете и на местата за разделно събиране на различните видове МРО
1	2	3	4	5
Община Смолян	Отпадъци от опаковки *	76,73 %	27 769	Сключен Договор между Община Смолян и „ИННГ“ЕООД – гр. Смолян. Разположени са само в гр. Смолян - 88 бр. комплекта /двукомпонентни/.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	83,87 %	30 354	Сключен Договор с ООп "Екобатери"АД Разположените контейнери за събиране на НУБА са: град Смолян – 36 бр., с. Смилян – 1 бр. и с. Момчиловци – 1 бр.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак			Договор с ООп „Елтехресурс“АД. Събирането се извършва кампанийно. През 2023 г. на територията на Община Смолян е проведена кампания за събиране на ИУЕЕО
Община Девин	Отпадъци от опаковки *	56,85 %	5 994	Община Девин сама организира разделно събиране на отпадъците. Разположени са само в гр. Девин - 121 бр. контейнери.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	56,85 %	5 994	Договор с ООп „Екобатери“АД. Поставени са 11 бр. контейнери в гр. Девин.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак			Договор с ООп „Елтехресурс“АД. Събирането се извършва при провеждане на кампаниите.
Община Неделино	Отпадъци от опаковки *	0%	0	
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Доспат	Отпадъци от опаковки *	0%	0	
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Мадан	Отпадъци от опаковки *	0%	0	В гр. Мадан и с. Средногорци са разположени 42 бр. контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Системата не работи, търси се съдействие от лице притежаващо съответния документ,

				по ЗУО, за обслужване на същата.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	67,12 %	7 503	Сключен е договор с ООп "Екобатери" АД. Разположени са следните съдове за НУБА – в гр. Мадан - 5 бр., в с. Средногорци – 1 бр. и в с. Върбина-1 бр.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Рудозем	Отпадъци от опаковки *	97,25 %	8 749	Община Рудозем има сключени договори с „Екосистем КООП“ и „Рудомет груп“ ЕООД за организиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в 9 бр. населени места на територията на общината – гр. Рудозем, с. Елховец, с. Чепинци, с. Витина, с. Пловдивци, с. Корита, с. Бърчево, с. Войкова лъка, с. Рибница, с. Сопотот, с. Грамаде, с. Бяла река, с. Борие и с. Оглед.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	Договор с „Рудомет груп“ ЕООД – гр. Рудозем. Все още не са поставени съдове за НУБА.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак			Договор с „Рудомет груп“ ЕООД- гр. Рудозем
Община Сатовча	Отпадъци от опаковки *	82,49 %	12 702	Сключен е Договор с ООп "Булекопак" АД от 01.07.2013 г. Разположени са общо 87 бр. контейнери - жълти и зелени в с. Сатовча, с. Плетена, с. Кочан, с. Вълкосел, с. Ваклиново, с. Фъргово, с. Боголин, с. Слащен и с. Долен.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	79,52 %	12 246	Сключен е договор на 01.12.2020 г. с ООп "Екобулбатери" АД. В началото на 2024 г. са разположени съдове за събиране на НУБА в с. Сатовча – 3 бр., с. Вълкосел -2 бр., с. Слащен – 2 бр., с. Кочан-2 бр., с. Плетена – 1 бр., с. Ваклиново – 1 бр. и с. Годешево – 1 бр.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак			Сключен договор с ООп "Екобултех" АД от 2020 г. Събирането се извършва при провеждане на кампании.
Община Чепеларе	Отпадъци от опаковки *	0%	0	
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	73,58 %	4 754	Договор от 02.12.2020 г. с „Надин Холд“ АД - подизпълнител на ООп „Екобулбатери“ АД. Разположени са 10 бр. контейнери само в

				гр.Чепеларе.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак			Сключен договор с ООп „Екобултех“ АД. Събирането се извършва чрез организиране на кампании.
Община Ардино	Отпадъци от опаковки *	48,30 %	7 548	В гр. Ардино, с.Падина, с.Бял извор с кв. Диамандово, с. Жълтуша е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Сключен е договор с „Рудомет груп“ ЕООД –гр. Рудозем. Разположени са общо 50 бр.-1100 л. и 50 бр. – 220 л.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Баните	Отпадъци от опаковки *	60,34 %	2 010	Сключен договор с „Надеж“ ООД- гр.Хасково. Разположени са 15бр. комплекта /три компонентни/ в 4 бр. населени места – с.Баните, с. Оряховец, с. Гълъбово и с. Давидково.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Борино	Отпадъци от опаковки *	0%	0	
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	75,24 %	2 337	Договор с ООп "Екобатери" АД - 3 пункта в с. Борино.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Лъки	Отпадъци от опаковки *	100%	2423	Договор с ООп "Екобулпак България" АД от 23.12.2019г. Разположени са общо 28 броя контейнери във всичките населени места.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	72,60%	1 759	Договор с ООп "Екобатери" АД от 25.02.2022 г. Разположени са 16 броя контейнери - само в гр. Лъки.
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Община Златоград	Отпадъци от опаковки *	100 %	11 030	Във всички населени места на територията на Община Златоград се извършва разделно събиране на

				отпадъци от опаковки по схема „от врата на врата“. Общината заедно със „Сара транс“ ЕООД извършват разделното събиране на отпадъците.
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	0%	0	
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	0%	0	
Забележка: Данните за броя на жителите са по настоящ адрес от ГД "ГРАО" към 15.12.2023 г.				